Angeb. 1)

Quattuor no-uiſſima cum multis exemplis pul-cherrimis

(1500)

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

MEmorare nouiſſima tua ꝛ in eternū nō peccabis Ecci. vij. Sicut dt btūs Aug⁹. in libro meditationū Plus vitāda ē ſola pcti feditas. qꝫ quelibet tor/mentoꝝ immanitas. Cū ergo nouiſſimoꝝ noticia ꝛ illoꝝ frequens memoria a pctis nos reuocat. ꝟtutib⁹ nos cōpulat. ꝛ in omni bono opere nos retinet ꝛ ꝯfirmat Jdeo diuina inſpirāte gratia de his nouiſſimis. videlꝫ q̄ et quot illa ſunt modicū ꝓpoſui dicere ꝛ narrare. Necnō qd̾libet pciſe quodāmō declarare Eſt ergo notādū ꝙ quattuor ſunt nouiſſima coīter apud ſctōs in numero cōputata Sicut ptꝫ euidēter ex ꝟbis btī Bern̄. in q̇dā ſermone ſic dicētis. Jn oīb⁹ opib⁹ tuis memorare nouiſſima tua. Que q̇dē q̄ttuor ſunt. mors. iudiciū gehēna. ꝛ gloria. Quid horribili⁹ morte. q̇d terribilius iudicio. q̇d intolerabilius gehenna. ꝛ q̇d iucūdius celeſti glīa. hec Bernar. vbi ſupra Jſta ſunt q̄ttuor rote currus aīe vehētes eā ad eternā ſalutem. Jſta ſunt q̄ttuor incitamēta incitantia ipm̄ hoīs. vt ſpretis oīb⁹ mūdanis ad ſuū redeat creatorē Eſt ergo ꝯueniēs ꝛ vtile ꝙ habeātur in cōtinua recordatōe Et ḡ dt Sap. Ecci. xxvij. Memēto nouiſſimoꝝ Vn̄ quidā volēs hec nouiſſima frequēter habere pre oculis ꝛ iugiter in memoria ꝟſificādo ſic loquit̄. Bis duo ſunt q̄ cordeten⁹ ſub pectore miſi Mors mea. iudiciū. baratri nox. lux paradiſi Vlꝫ cum totalis hui⁹ opuſculi ꝓceſſus ꝑncipaliter ad hoc conat̄ inducere vt nouiſſimoꝝ celebris memoria cordialiter ꝛ intime humanis cordib⁹ imprimat̄ Cōtinue ergo videbit̄ rei ꝯſonū. vt pn̄ti huic libellulo nomē cordiale loco cui tituli ſi placet imponat̄

¶ De morte corporali

PRimū igitur nouiſſimoꝝ cuius memoria ē a pctis retractiuū ē mors pn̄s ſiue corpalis Vn̄ Bern̄. in ſpeculo monachoꝝ Sūma philoſophia ē meditatio mortꝭ aſſidua hāc quocūqꝫ hō pr⁹erit ſecū portet. ꝛ in eternū nō peccabit. Jt Aug⁹. in li. exhortationū Nihil ſic reuocat a pctis ſicut frequēs meditatio mortis Hec ē em̄ illa q̄ facit hoīeꝫ ſe humiliare. oīa cōtemnere. ꝛ penitentiā aggredi ſiue acceptare

¶ Qꝫ meditatio mortis facit hoiem ſe hūiliare

DIco ḡ ꝙ mortis recordatio facit hoīem ſe humiliare Vn̄ Aug⁹. in libro de ꝟbis dn̄i. Agnoſcat hō ſe mortalem et frangat elationē Cetera noſtra bona ꝛ mala incerta ſunt. Sola mors ē certa Vn̄ q̄muis aduētus eius hora nobis eſt occulta ꝛ incerta. Jpſa tamen eſt certiſſima ꝛ veniens veniet et non tardabit. Vnd̄ Ecci. xiiij. Memor eſto qm̄ mors non tardat.

Scribit̄ eñ in tobia. Mors ꝓperat fuga nulla ptȝ mortale tributū
Soluere nature lege tenet̄ hō. Ad idē dr̄ Bern̄. in ſermone. Miſer
hō quare te oī hora nō diſponis ad mortē Cogita te iā mortuū quē
ſcis de neccitate moriturꝝ Diſtingue qualiter oculi tui vertētur in ca/
pite. vene tue rumpētur. coꝛ ſcindet̄ in doloꝛe Quis ergo iā nō time
bit ⁊ ſe humiliabit. cū certiſſime ſcit ſe moriturꝝ. ⁊ in terrā reuerſurū.
Nulla eñ erit pſonaꝝ acceptio. ſicut nec fuit vt ſcribit̄. ſcd̄o. Re. xiiij
Oēs morimur ⁊ q̄ſi aque dilabimur in terrā que nō reuertunt̄ Un̄
in Richardo Jure vocata fuit moꝛs. qꝛ moꝛſus amarus oībꝰ eſt. a q̄
nemo cauere pt̄ Hinc dr̄ in libello de cōtēptu mūdi. Moꝛs reſecat.
moꝛs oīe necat qd̄ carne creat̄ Magnificos p̄mit ⁊ modicos. cun/
ctis dominat̄ Nobiliū tenet imperiū nullūqȝ veret̄. Tam ducibꝰ q̄ȝ
principibꝰ cōis habet̄ Moꝛs iuuenes rapit atqȝ ſenes. nulli miſeret̄
Jlla fremit. genus oīe tremit qd̄ in oꝛbe mouet̄ Jlla ferit caro tota
perit. de ſub pede moꝛtis Cōterit̄ nec eripit̄. vir roboꝛe foꝛtis. nil rede/
mit. dū moꝛs perimit. qꝛ federa nunq̄ȝ Nec p̄ciū nec ſeruitiū moꝛs re
cipit vnq̄ȝ Sed q̄d plura loquar. nulli moꝛs impia parcit Nec eua
det inops. nec q̄ marſubia farcit Certe audio nūc q̄ moꝛs ē vltima li
nea reꝝ Un̄ ſcribit̄ in Gheta Oīa moꝛs tollit. doctū cecidiſſe Catho/
nē Atqȝ ipm ſocratē ꝓcubuiſſe ferūt. Ecce qualiter ſc̄ia aut doctrina
nullū pſeruat a moꝛtis iaculis ⁊ ruina Nā vt ſcribit̄ Ecci. ij. Moꝛit̄
doctus. ſilr̄ ⁊ indoctus Un̄ Eſaie. xxxiij. dr̄ Ubi ē legis v̄ba pōderās
vbi ē doctoꝛ paruuloꝝ Quaſi diceret. Nō ſunt neqȝ viuūt. ſed codeꝫ
curſu cū alijs trāſierūt. Sed cū Gheta ſolū duos dictos añ nomi/
nat foꝛe moꝛte peremptos Dic mihi tu Ubi Alexād̄er potētiſſimus.
vbi Judas machabeꝰ. ⁊ Sampſon vir foꝛtis viribꝰ. vbi Creſus ditiſ
ſimus. vbi Abſolō pulcherrimꝰ. vbi Galienus medicus. ⁊ Auicēna
eius ſociꝰ. vbi Salomō prudentiſſimus. vbi Areſtoteles peritiſſi/
mus. vbi Plato. vbi Poꝛphirius. vbi doctiſſimꝰ poetaꝝ Uirgiliꝰ.
Nōne oēs tanq̄ȝ peregrini ⁊ hoſpites vniꝰ diei velociſſime tranſie/
rūt Uere ſic. Nā vnus ex eis nō remāſit. qꝛ in vanitate defecerūt di/
es eoꝝ. ⁊ anni eoꝝ cū feſtinatōe Nā vt dr̄ in Pſalmo Jn imagine ꝑ/
trāſit hō. Nūc eñ foꝛtis ⁊ ſanus. cōpos ꝑ oīa. cras vero debilis aut
languidus. feſſuſqȝ in terra cū dubia ⁊ fragilis ſit nobis vita tribu/
ta Qd̄ etiā ibi clare ptȝ ſc̄m ph̄m. q̄ Adriano imꝑatoꝛi de eſſentia et
ſtatu hoīs interrogāti ſic r̄ndit Hō eſt mancipiū moꝛtis. hoſpes loci
⁊ viatoꝛ trāſiens ſilis aceruo ro[illegible]e minus mature atqȝ pomo nouo.
Ex his faciliter cōꝓbat̄ q̄ȝ fragilis ⁊ labilis ⁊ q̄ȝ indurabilis ē hu
mana vita. nō ſolū mō pauperis. verūetiā cuiuſlibet quātūcunqȝ di
uitis aut potētis Nā cōe moꝛi. moꝛs nulli parcit honoꝛi Moꝛs fera

mors nequam mors nulli parcit. ⁊ equam. Mors ſeruat legem tol/
lit cū paupere regem. Nam regis ⁊ pauperis lex eſt moriendi cōmu/
nis. Dat cauſam flendi ſi bene ſcripta legis. Vn̄ Job. xx. ſic ſcribit de
diuite ⁊ elato. Si aſcēderit vſqꝫ ad celum ſuꝑbia eius. ⁊ caput eius
nubes tetigerit. quaſi ſterquiliniū̄ in fine perdetur, ⁊ qui eū viderint
dicēt. Vbi eſt. velut ſomnū̄ euolans nō inuenietur tranſijt ſicut vi/
ſio nocturna. Item Baruch. iij. Vbi ſunt principes gentiū ⁊ qui do/
minā̄tur ſuꝑ beſtias que ſunt ſuper terram. q̇ in auibꝰ celi ludūt. qui
argentū theſaurizant. ⁊ aurū in quo confidūt hoīes. ⁊ non eſt finis
acquiſitōis eoꝝ. qui argentum fabricant ⁊ ſolliciti ſunt. nec eſt inuē/
tio opeꝝ illorum. Exterminati em̄ ſunt ⁊ ad inferos deſcenderūt ⁊ alij
in locum eorūdem ſurrexerūt. Unde Proſper in ſuis ſentētijs ſic ait
vbi ſunt inſuperabiles oratores. vbi qui ꝯuenientius feſta diſpone/
bāt. vbi equoꝝ ſplendidi nutritores. vbi exercituū duces. vbi ſatra/
pe ⁊ tyranni. nonne oīes puluis ⁊ fauille. nōne in paucis verſibus
eſt eoꝝ memoria vite. Reſpice ſepulcra. ⁊ vide quis ſeruus ⁊ quis do/
minus. quis pauper ⁊ quis diues. Diſcerne ſi potes victum a rege.
fortem a debili. ⁊ pulchrum a deformi. Item dr̄ Chryſoſtomꝰ. in lib.
de reparatōne lapſi. Quid profuit illis qui in luxuria corporis ⁊ in
preſentis vite volupta tibꝰ vſqꝫ ad vltimū diem permanſerūt. intue/
re nūc ſepulchra eorum. Vide ſi eſt aliquid iactantie veſtigium. ſi ali/
qua diuitiarum vel [iactantie ſigna] cognoueris. [Require vbi nunc
veſtes ⁊ ornamenta peregrina. Vbi nūc ⁊ ſpectaculorum voluptas
vbi ⁊ ſecutorum turbe ⁊ opulentia, riſus, iocus immoderata atqꝫ ir/
refrigerata leticia. quo abſceſſit. vbi illa nunc ⁊ ipſi. finem. vtroꝝūqꝫ
intuere diligentius. ⁊ accede propius ad ſinguloꝝ ſepulchra. Vide
cineres ſolos. ⁊ feditates vermium reliquias ⁊ recordare hunc cor/
porum eſſe finem. etiā̄m ſi in delicijs ⁊ leticia. etiam ſi in labore ⁊ con/
tinentia tranſegerint hic vitam. Item Bernardꝰ. in ſuis meditatio/
nibꝰ ſic inquit. Dic mihi. vbi ſunt amatores mundi qui ante pauca
tempora nobiſcū erant. nihil ex eis remanſit niſi cineres ⁊ vermes.
Attende diligenter quid fuerint. Homines fuerunt ſicut tu. comede/
rūt. biberunt. riſerūt. duxerunt. in bono dies ſuos. ⁊ in puncto ad in/
ferna deſcenderūt. Hic caro eorum vermibꝰ. ⁊ illic anima eorū ignibꝰ
deputatur. donec rurſus infelici collegio collegati ſempiternis inuo/
lantur incendijs qui ſocij in vitijs ⁊ in peccatis fuerunt. Quid pro/
fuit illis inanis gloria. breuis leticia. mundi potentia. carnis volu/
ptas. falſe diuitie. magna familia. ⁊ mala ꝯcupiſcentia. Vbi riſus.
vbi iocus. vbi iactantia. vbi arrogantia. De tanta leticia quanta tri/

ſticia. poſt tantam voluptatem tam grauis miſeria De illa exaltatio
ne ceciderũt in magnam ruinam ⁊ grauia tormenta. quicquid illis
accidit tibi accidere poteſt. Quia homo es. homo de humo . limus
de limo. De terra es. de terra viuis. ⁊ in terram reuerteris . De his ſu/
pradictis amatoribꝰ mũdi. tam carnaliter ⁊ ſeculariter viuentibus
nec mortem metuentibꝰ iam vicinam ſic loquitur Berñ. ad fratres
de monte dei O miſerabiles miſeri. quos ipſe miſerie huius vite ⁊
vie ſeducũt. dum in bonis dies ſuos ducũt. ⁊ in puncto ad inferna
deſcendũt. Nam vt dicitur in Pſalmo. Ueniet mors ſuper illos et
deſcendent ad infernũ viuentes Certe nũc quilibet eorum poſſet dice
re. Circumdederũt me dolores mortis. ⁊ pericula inferni inuenerunt
me Hi ſunt miſerabiles miſeri quos vita preſens hic ſeducit De qui
bus dicitur Job. xxi. Impij. viuũt ſubleuati. confortatiqꝫ diuitijs ſe
men eorum permanet coram eis. propinquorum turba ⁊ nepotum
in conſpectu eorum Domus eorũ ſecure ſunt ⁊ parate. ⁊ non eſt vir/
ga dei ſuper illos Bos eorum concepit ⁊ non abortiuit. vacca peperit
⁊ non eſt priuata fetu ſuo. exultant luſibus. tenent tympanum ⁊ ci/
tharam. ⁊ in puncto ad inferna deſcendũt O q̃ꝫ male fecundatur q̃ꝫ
ſtulte ludificatur Qui propter florem mundi vanumqꝫ decorẽ Qui
prius apparet quaſi flos ⁊ protinus aret. Uadit an infernũ perdit
diadema ſupernum Mallet preterite ꝙ in omni tempore vite Pau/
per vixiſſet. nec diuitias habuiſſet nec immerito . nam quid tũc the/
ſauri. quid aceruus proderit auri Cum peccatores mittũt ad inferio
res Inferni latebras ignem pariterqꝫ tenebras Semper paſſuri. nec
ab his vnqꝫ redituri Chariſſime quid dicis de diuitibꝰ huius ſeculi
Nonne moriũtur ſicut ceteri veriſſime in nullo videntur priuilegia
ti. Nam ſicut dicitur Sapientie. vij. Unus eſt introitus omnibus
ad vitam ⁊ ſimilis exitus Item Job. xxi. Iſte moritur robuſtus ⁊ ſa
nus diues ⁊ felix. viſcera eius plena ſunt adipe. ⁊ medullis oſſa irri/
gantur. Alius vero moritur in amaritudine anime ſue abſqꝫ vllis
opibus. ⁊ tamen ſimul in puluere edormiẽt. ⁊ vermes operient eos.
Ecce qualiter diuites mũdi ⁊ potentes mortem cõmunem ſortiun/
tur cum pauperibꝰ. Unde Eccle. x. Omnis potentatus breuis vita.
rex ẽ hodie ⁊ cras moritur. De tali rege ſine dubio ſic legitur. primo.
Machab. ij. Gloria eius ſtercus ⁊ vermis. hodie extollit̃ ⁊ cras nõ
inuenietur Exemplũ eni̅ accipe de excellentiſſimo mũdi principe. vide
licet Alexãdro magno qui vniuerſum mundũ ſibi ſubiugauit. Sic
qꝺ totius ſeculi ſolus dominus putabatur. Unde legitur de ipſo.
magnus Alexãder quo ꝑmũ Grecia rege floruit e terris multa tro/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

phea tulit Hic mundi peragrans fines ſibi ſubiugat orbem Tota ter
ra minor viribus eius erat.

¶ Item in alio loco ſic de eo ſcribit. Omnia rex regum ſibi ſubdi
ta regna videbat Fecit eū fame ſonus ⁊ fortuna monarchā. Totus
Alexādro famulet̄ ſubditus orbis Magnus ⁊ in magno dominet̄
maximus orbe Sed poſt mundi triumphū. poſt vniuerſale ⁊ vnicū
totius mūdi adeptum imperiū quid magni ſequebatur Nunq̇d re/
gni ſtabilitas. aut potentie perpetuitas. nunq̇d corporis incolumi/
tas. aut preſentis vite lōgeuitas Certe nequaq̄. ſed illud commune
omnib9. Ultimus ad mortē poſt oīa fata recurſus. Tūc bene potuit
dicere Alexāder in hora mortis ſue illud Job Ecce ego quōdā opu/
lentus repēte ꝯtritus ſum Nam ſolūmodo ꝑ duodecim annos ⁊ nō
amplius imperauit Sic em̄ ſcribit de ipō Petrus in aurora. Bis ſe/
nis dominans annis morti vir obedit Cuius viuit adhuc neſcia fa/
ma mori Similiter de morte cōquerēdo potuit dicere illud Job. xix.
Spoliauit me gloria mea. ⁊ abſtulit coronā de capite meo. deſtru/
xit me vndiq̄ ⁊ pereo Ecce chariſſime iam manifeſte patet licet oīa
ceſar habet. tamē gloria ceſaris eſſe deſinit. ⁊ tumulus vix erit ei octo
pedū Ex quo apparet euidēter q̄ regia maieſtas omīs terrena pote/
ſtas Proſperitas rer. ſeries lōginqua dier Preterit abſq̄ mora mor
tis cū venerit hora Un̄ dicit alius poeta. Et ſapiēs marcet ſapientia
morte redūdans Diuitie lapſu mobiliore fluūt. Es prob9 expirat. ꝓ
bitas. es honeſtus honeſtas Labit̄ es fortis fortia morte cadūt Sa
ne iā video q̄ ſingula de nobis anni furant̄ euntes. Et ergo ſi fueris
diues. pulcer fortis ve. q̇d inde. Si dn̄s mūdi. ſi rex. ſi papa. Quid
inde. Tam cito pretereūt hec oīa q̄ nihil inde Sola manent meri/
ta. quia glorificabimur inde Unde Iſidorus in quadā omelia d̄t ſic
Dilectiſſimi pēſare debemus quā breuis ē mūdi felicitas. quā modi/
ca ē huius ſeculi gloria. quā caduca ⁊ fragilis ē tēporalis potētia Di
cat qui poterit Ubi ſunt reges. vbi ꝑncipes. vbi imperatores. vbi re/
rū locupletes. vbi potentes ſeculi. vbi diuites huius mūdi. Quaſi
vmbra tranſierūt. ⁊ velut ſomniū euanuerūt Querūtur ⁊ non ſunt.
Quid dicimus ad hec Reges obierūt. ⁊ ꝑncipes mortui ſunt Mul
ti tamē putēt ſe diu viuere. ⁊ quaſi nūq̄ morte cadere de preſenti vi/
ta Certe nō ſic impij nō ſic. Uos aūt ſicut homines moriemini. ⁊ ſi/
cut vnus de principibus cadetis Nam vt dicit Seneca ad Lucillū.
Huius eminentis vite cadere eſt exitus. Unde ſcribitur in Speta.
Omnia mors delet. omnia morte cadūt. Uniuerſas enim felicitas
hominū mors terminat ⁊ concludit. Nā cū p̄dicaueris fidē Abra/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

he. pietatem Joſeph. claritatem Moyſi. fortitudinē. Sampſonis
zelum Phinees Dauid manſuetudinem Heleſei miracula. Salo/
monis diuitias ⁊ prudentiam Abſolonis pulchritudinem ⁊ for/
mam ſemper extrema omnium luctus occupat. finiſqꝫ hyſtorie fi/
nem hominis imponit. vnaqꝫ concluſio ſingulorum. videlicꝫ ⁊ mor
tuus eſt. Ecce iam patet manifeſtiſſime per predicta ꝙ forma. genus
mores. ſapientia. res ⁊ honores non retinent hominem qui ruit in
cinerem. Nam omne quod eſt genitum tendit ad interitum. Hinc
eſt ꝙ Ouidius dı̄t. Ortus cuncta ſuos repetūt matremqꝫ requirunt
Et redit in nihilum quod fuit ante nihil. Omnia ad nihilū deuene/
runt tanqꝫ aqua decurrens. Similiter ⁊ ego miſerrimus quaſi ad
nihilum redactus ſum ⁊ neſciui. Nam dies mei ſicut vmbra declina
uerūt. ⁊ ego ſicut fenum arui. Puluis enī ſumus Homo ſicut fenum
dies eius ſicut flos. ſic efflorebit. Quoniam ſpiritus pertranſibit in
illo ⁊ non ſubſiſtet. ⁊ non cognoſcet amplius locum ſuum. Ecce iā
conſidera ꝙ homo eſt res fragilis durans tempore paruo. Efficitur
ſimilis flori qui creſcit in aruo. Unde Eſaie. xl. Omnis caro fenum
⁊ omnis gloria eius quaſi flos agri. Uere fenum eſt populus ex/
ſiccatum eſt fenum ⁊ cecidit flos. Et ergo cur ſuperbit homo qui eſt
ſicut fenum tectorum quod priuſquam euellatur exaruit Unde ſcri
bitur in Thobia. Eſt homo vas luteum. vas lamentabile. fenum
aridulum. fragilis glebula. ſaccus olens. Carnis vita. labor carnis
conceptio tabes menſtrua. putredo finis. origo luctus Sperma
prius. modo ſaccus olens. Poſt vermibus eſca in tumulo. Pro
qua dote ſuperbit homo. Item Bernardus In libro meditatio/
num. Unde ſuperbit homo. cuius conceptio culpa. Naſci pena. la/
bor vita. neceſſe mori. Poſt hominē vermis. poſt vermem fetor ⁊ hor
ror Sic in nō hominē vertitur omnis homo. Attende ergo princi/
pium vite tue. ⁊ medium finem ſiue terminū. ⁊ inuenies magnā oc
caſionem te humiliandi. Quid cogitas. quid dicis. ⁊ quid temet/
ipſum facis Nonne puluis es ⁊ terra. Scriptum eſt enī Eccleſiaſti.
xij. Reuertatur puluis in terram ſuam vnde erat. In terram viliſſi/
mam. in terram putridam vermibus repletam Job. xviij. Putredi/
ni dixi pater meus es tu. mater mea ⁊ ſoror mea vermibus. Item
Eccleſiaſt. xvij. Omnis homo terra ⁊ cinis. Et Geneſis. iij. Reuerte
ris in terram de qua ſumptus es. quia puluis es ⁊ in puluerem re/
uerteris Et ſicut ammonet Alanus. Eſto memor ꝙ puluis eris ⁊ ver
mibus eſca. In gelida putreus quando iacebis humo Non erit in
mundo qui te velit vltra videre. Cum tua rancidior ſit caro rupta

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

carne. vñ Bern̄. Quid fetidius hũano cadauere. q̄d horribilius mor
tuo hoie cuius erat in vita gratiſſimus. amplexus fit in morte hor/
ribilis aſpectus Quid ḡ pſunt diuitie. q̄d delitie. q̄d honores Diui/
tie nō liberāt a morte. nec delicie a vermibꝫ. nec honores a fetore. O
deus eterne q̄ȝ miſera ſorte claudit̄ oīs hō Certe tu chariſſime ſi p̄di/
cta diligēter attēderes. maximā humiliatōis cām ꝑcul dubio inue/
nires. Itē qꝫ mortis memoria hoiem humiliat. patȝ. iij. Regȝ. xxi. de
Achab q̇ audita ꝯminatōne mortis ſibi facta ab Helia interim hu/
miliatus ē ſic qꝫ dñs dixit ad Heliā. nōne vides achab humiliatum
corā me Legit̄ qꝫ in roma curia quōdā fieri ſolebat ⁊ adhuc fit ſuo
tp̄e. qꝫ creato papa apportat̄ corā eo ſtuppa. qua incēſa dicebat̄ ſibi
ſub hac forma Sic trāſit glīa mūdi. hoc ē. ſicut ignis ſtuppā veloci
ter ⁊ cito redigit in fauillā. ſic oīs mūdi glīa cito labit̄ ⁊ pterit quaſi
vmbra Narrat etiā Iſidor⁹. ꝯſuetudinē antiq̄tus fuiſſe. qꝫ prima die
coronatōis imꝑatoris Cōſtātinopolitani. cū eſſet in glīa ſua. latho
mus q̇daȝ apportauit ei tria vel q̄ttuor genera lapidū. dicens ei. q d̊
eligeret de q̄ vellet ſibi fieri monumentū ¶ Itē legit̄ de btō Joāne ele
moſynario patriarcha Alexādrino qꝫ dum ſepulchrū eius fieret nun
q̄ȝ voluit ꝑfici. ordināſ qꝫ in magnis feſtiuitatibꝫ in honore ſuo ali
q̇s veniret ad eū ſic dicēs Dñe ſepulchrū tuū imꝑfectū ē iube illud ꝑ
fici. qꝛ ne ſcis. q̄ hora fur ē aducturus Et q̄re fiebāt iſta de pappa. im
peratore. ⁊ p̄triarcha. qꝛ oēs erāt ſtatus excellētiſſimi hui⁹ mūdi niſi
vt ſemetipſos recognoſcerēt hoies mortales. Et vt ſpe lōgioris vite
magnanimitate potētie ſeu rei terrene glīe ſupbiēdo ſe nō extollerēt
Sȝ mortis memoriā pre oculis habēdo ſe in oībꝫ humiliarēt Vñ ꝑ
ꝓphetā d̄r in pſalmo. Sciāt gentes q̄m hoies ſunt. hoies inq̄ȝ. id ē
de humo ſeu de limo ꝓcreati. ⁊ ideo nec̄ario moriūtur. vñ Ecci. xli.
Oia q̄ de terra ſunt in terrā ꝯuertent̄. de quoꝝ nūero oīs hō deputat̄
Vñ ꝓpheta Hieremias d̄t. Terra. terra. terra. audi ſermones meos
Terrā vocat hoiem ter. Eſt eñ terra. qꝛ de terra creat̄. in terra ꝯuerſat̄
⁊ in terrā redit ⁊ mutat̄ Terra ē creatōe. ꝯuerſatōe ⁊ morte Terra eſt
natura. vita ⁊ ſepultura Terrā ſapit. terrā lingit. terrā ſitit ⁊ ꝯcupiſ/
cit Cōglutinat⁹ ē in terra vēter ei⁹. de cēdit ad inferiora terre Celeſtiū
oblit⁹ ꝓ terra pugnat. ꝓ terra mare nauigat. ꝓ terra terrā circuit et
ꝑambulat ⁊ ſepius ꝓ terra nūc hoc nūc illuc hō miſerabilis anxius
laborat. nec a talibꝫ ceſſat. donec q̇ de terra ſumptus ē reuertit̄ in ma/
teriā primā videlȝ terrā. dicēs illud. iij. Regū. ij. Ecce ingredior viā
vniuerſe terre Et iō d̄r Cū fex. cū limus. cū res viliſſima ſimus Vñ ſu
ꝑbimus. qꝛ ad terrā redicmus.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Q; meditatio mortis facit hoiem omnia contemnere

FAcit etiā ſcđo mortis memoria hoiem oīa ɔtēnere ꝛ tan/
q̄ȝ nihilū ſe reputare Vñ Hiero. in ꝓlogo ſuo ſic inq̄t Faci
le contēnit oīa. q̄ ſe ſꝑ cogitat moriturꝫ Nā ɔcupiſcētia ocu
loꝝ contēnitur. qñ aliq̄s cogitat ſe breuiter oīa relicturum
Concupiſcētia carnis contēnit̃ dūmodo q̇s ɔſiderat ꝙ corpus ſuū ꝓ
priuȝ quaſi in inſtāti erit cibꝰ vermiū. Superbia vite deſpicit̃. dū q̇s
hoc corde ponderat ꝙ ille q̇ vult eſſe ſuꝑ alios ponet̃ in terra ſubtus
pedes oīm q̄ eſt infimū elementoꝝ. Et ideo dr̄ idē Hieroni. in epl̄a
ad Cyprianū Memēto mortis tue ꝛ nō peccabis Qui quottidie re/
cordat̃ ſe moriturꝫ. cōtemnit pn̄tia feſtinans ad futura Eſau aūt cō
ſiderans ſibi mortē imminere faciliter ɔtēpſit terrena. Vñ dr̄ Gene.
xxv. En morior quid mihi ꝓderūt primogenita. Itē Iſidorus ad/
uertēs preſentis vite breuitatē. ꝛ ꝙ ea que vidētur hic poſſideri qua
ſi inſtātiſſime videlȝ in morte relinquēda ſunt. ad illoꝝ exhortās cō
tēptū ſic inquiens ait Si vis eſſe quietus nihil ſeculi appetas Sem
ꝑ requiē mētis habebis ſi curas ſeculi ad te ꝓieceris. abiyce a te q̇cq̇d
bonū ꝓpoſitū poterit impedire Eſto mortuus mūdo. ꝛ mūdus tibi.
Mūdi gloriā quaſi mortuus nō aſpicias. ab affectu huiꝰ vite qua
ſi mortuus te iā ſepara Sicut ſepultus nō habeas curā de ſecl̄o Tan
q̄ȝ defunctus ab om̄i te purga negocio. viuēs ɔtēne q̄ poſt mortem
nō poteris habere Vñ ait Seneca Nihil eque tibi ꝓficiet ad tēperā
tiā oīm reꝝ tēporaliū ꝛ contēptū ſicut breuis eui ꝛ huius tēporis in
certi meditatio. Igit̃ dilecte mi dū viuis memori mente memento
mori Unde legit̃ in libello de dono timoris ꝙ quidam magne littera
ture in philoſophia datus mundi vanitatibꝰ audiens ſemel legi in
matutinis de longa vita patrū antiquoꝝ. ꝛ ꝙ ſemꝑ dicebatur in fi/
ne ad quelibet eorum ꝛ mortuus eſt Unde Geneſis quinto Cogita/
uit ꝙ ſibi etiam taliter eueniret quantūcūq̄ȝ temporis viueret ſuper
terram. ꝛ ex hoc concipiens mūdi cōtemptū intrauit ordinē predi/
catoꝝ. in quo factus eſt peritus magiſter in theologia. ꝛ vir eximie
ſanctitatis O q̄ȝ bene habuit hic pre oculis verba Eccleſia. xi. ſic di/
centis. Si annis multis vixerit hō ꝛ in omnibus his letatus fuerit
meminiſſe debet tenebroſi tēporis ꝛ dieꝝ multoꝝ. que cū venerint va
nitatis arguētur preterita Vere in die mortis patet vanitatis ꝛ va/
nitatum vanitas. ꝛ ꝙ om̄ia fuerūt vana. Unde ſcribitur Eccleſiaſt.
iij. Cuncta ſubiacent vanitati. ꝛ ſic eſt reuera. vana ſunt om̄ia vniuer
ſa ꝛ ſingula Vanitas eſt vita noſtra ꝛ quelibet mundi creatura. Nā

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

vt dicitur in pſalmo. Uniuerſa vanitas omnis homo viuens. Tu
aūt eſtimas diu viuere ⁊ hec temporalia annis plurimis in delicijs
poſſidere. Chariſſime nō ſic Homo vanitati ſimilis factus eſt. dies
eius ſicut vmbra preterent̄. Ecce iam vides ꝙ dies tue erūt pauci. et
epiſcopatū tuū accipiet alter. Et ideo Tēpora longa tibi noli ꝓmit-
tere vite. Quocūqꝫ ingrederis ſequit̄ mors corporis vmbram. Ideo
ſi bene inſpexeris te ⁊ verba tibi dicta. ac etiam poſtmodū dicenda
cordis auribꝫ diligenter perceperis. potius deberes dicere. vado mo-
ri credens per longū viuere tēpus. Forte dies hec ē vltima vado mo
ri. Tibi em̄ dr̄ Luce. xij Stulte hac nocte demones repetent animā
tuā a te. Que aūt paraſti. cuius erūt. Ergo vade mori. vade certus.
qꝛ velox eſt depoſitio tabernaculi tui. vt ſcribit̄ ſecūda Petri primo
Et cogita iam te mortuū quem ſcis de neceſſitate etiam quātoſlibet
annos procul dubio moriturꝫ. Ac cōtemne tranſitoria que ſtatim ⁊
abſqꝫ mora. q̄ꝫuis inuite erūt relinquēda. Unde poeta refert Predia
terraꝝ. poſſeſſio diuitiarum. fabrica murorum. grandis ſtructura
domorum. gloria menſaꝝ. cum delicijs epularum. Inſigneſqꝫ thori.
mappe ciphiqꝫ decori Reſplendens veſtis que moribꝫ obſtat hone-
ſtis. Grex armentorū ſpacioſus. cultus agrorū. Fertile vinetū diuer-
ſa vite repletum Gaudia natorū. dilectio dulcis eorū. Cuncta relin-
quent̄. nec poſt hec inuenient̄. Ex his iam vide ⁊ conſidera. ꝙ nihil
ſtabile ſeu permanens eſt in preſenti vita. vnde dicit̄ Eccleſiaſtici. ij.
Magnificaui opera mea. edificaui mihi domos. Plantaui vineas
feci ortos ⁊ pomeria. conſeui ea cuncti generis arboribꝫ. ⁊ extruxi mi
hi piſcinas aquaꝝ vt irrigarem ſiluas lignoꝝ germinantiū. poſſedi
ſeruos ⁊ ancillas. multamqꝫ familiā habui Armenta quoqꝫ ⁊ mul-
tos auiū greges vltra omnes qui ante me fuerunt in hieruſalem. co
aceruaui mihi argentum et aurū et ſubſtantias regum. ac prouin-
ciarū feci mihi cantores ⁊ cantatrices. ac delicias filiorū hominum.
Ciphos ⁊ vrceos ad vina in miniſterio fundenda ⁊ ſupergreſſus ſū
opibꝫ omnes qui fuerūt ante me in hieruſalem. Sapientia quoqꝫ
perſeuerauit mecum. ⁊ omnia que deſiderauerūt oculi mei nō nega-
ui eis. nec ꝓhibui cor meū quin frueret̄ voluptate ⁊ oblectaret ſe in
his q̄ parauerā. Cūqꝫ vertiſſem me ad vniuerſa opa q̄ fecerant ma-
nus mee ⁊ ad labores in quibꝫ fruſtra ſudauerā. vidi in omnibꝫ ope
ribꝫ vanitatem ⁊ afflictionem animi ⁊ nihil ꝑmanere ſub ſole. Uere
nihil permanet. oīa em̄ tranſeūt ⁊ labunt̄ quaſi vmbra. Un̄ Joānes
de garlandia. Quod fuit eſt ⁊ erit. perit articulo breuis hore. Ergo
quid ꝓdeſt eſſe fuiſſe fore. Eſſe fuiſſe fore tria ſunt florida ſine flore.
Nā ſimul oē perit qd̄ fuit ē ⁊ erit. Mūdus em̄ trāſit ⁊ ꝯcupiſcentia

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

eius Et iō Qð breuiter durat q̄s prudēs querere curat Vñ Bern̄. in
libro meditationū ſic ait. Quid theſaurizat q̄s in terra. cū ſine dila-
tōe trāſeat ⁊ illud qð colligit. ⁊ ille q̄ colligit Tu ğ hō quē fructū ex
pectas in mūdo. cuiꝰ fructus ē ruina. ⁊ finis mors Vtinā hec intelli
geres ⁊ nouiſſima ꝓuideres Itē Petrꝰ bleſenſis in quadā ep̄la ſic dt
Gloria mūdi fallax ⁊ ſeductoria ſuos decipit amatores Quicquid
em̄ vel futurū ꝓmittit. vel in p̄nti p̄uidet. totū ad nihilū deuenit. tāqꝫ
aqua decurrēs. Ergo inſpice qꝫ fragilis. qꝫ fallax. qꝫ inanis ſit mūdꝰ
⁊ illius glīa quā cupimꝰ. Et igit̄ o ſtultiſſime Cur cito nō ſpernes q̄
p̄tereūtia cernis. None vides mūdū miſerū nimis ⁊ furibūdū Sub
gladio dire mortis languēdo perire

¶ Qꝫ mors facit hoīem penitentiā acceptare

IUxta ordinē premiſſorū nūc reſtat diligenter inueſtigare
qualiter mortis memoria facit hoīem penitētiā aggredi ſi
ue acceptare Illud clare pꝫ Jone. iij. de Niniuitis q̄ ad com
minatōem mortis penitētiā peregerūt. Itē Luce. iij. Facite
dignos fructꝰ penitētie Et ſubdit. Securis ad radicē arboris poſita
ē. id ē ꝯminatio mortis Cū occideret eos q̄rebāt eū ⁊ reuertebant̄. ſ.
ad penitētiā Vñ Ambroſius ſup Lucā Ve mihi ſi pctā mea nō de-
fleuero. ve mihi ſi media nocte nō ſurrexero ad ꝯfitēdū tibi dn̄e Ve
mihi ſi dolū ꝓximo meo fecero. ve mihi ſi veritatē nō dixero Ad ra-
dicē arboris ſecuris poſita ē. faciat qui p̄t fructꝰ grē. q̄ debet penitētie
Adeſt dn̄s ⁊ q̄ reqrit fructū vite Job etiā ꝯſiderās breuitatē p̄ntis
vite. potius elegit hic qꝫ poſtmodū inutiliter ſine fructu penitere Vñ
dr Job. x. Paucitas dierū meorū finiet̄ breui. dimitte me ğ vt plāgā
paululū dolorē meū anteqꝫ vadā ⁊ nō reuertar ad terrā tenebroſam
⁊ optam mortis caligine Vere tēpus p̄ns ē breuiſſimū. Nam vt dr
Job. xiiij Breues dies hoīs ſunt Itē p̄ma ad Corin. vij. Tēpus bre
ue ē. ⁊ ideo eſſet meliꝰ mō breuiter ⁊ leuit̄ ſuſtinere modicū. qꝫ poſtea
dolere ⁊ inutiliter penitere ꝑ infinita ſecula ſeculorū. Vñ dt Augꝰ. in
libro de decē cordis. Melior ē modica amaritudo in faucibꝰ qꝫ tor-
mētū eternū in viſceribꝰ. De breuitate p̄ntis vite idē dt in ſermone.
Vita hoīs tota breuis ē ab infantia vſqꝫ ad decrepitā ſenectutē Adā
em̄ ſi adhuc viueret ⁊ hodie moreret̄. q̄d ei lōgitudo vite ꝓfuiſſet.
certe modicū vel nihil. imo poſſet dicere Jā mihi p̄terite fluxerūt tp̄a
vite Vñ Quid ꝓdeſt hōi ſi viuat ſecula centū Cū morit̄ vitā trāſiſſe
putat q̄ſi ventū Et ğ dt Augꝰ. ſup pſalteriū Si toto tp̄e illo viueres
ex q̄ Adā emiſſus ē de ꝑadiſo vſqꝫ ad hodiernū diem. certe videres
vitā tuā nō fuiſſe diuturnā. q̄ ſic auolaſſet. Vita aūt vniuſcuiuſqꝫ

hoīſ q̄uāta ē adde tātoſlibꝫt annos. duc lōgiſſimā ſenectutē. Quid
erit. nōne q̄ſi aurora matutina Jtē dꝛ idē in q̄dā omelia. Fragiliores
ſumꝰ. qꝫ ſi vitrei eſſemꝰ Uitꝝ etſi fragile ē. tn̄ bene ſeruatū ⁊ cuſtodi
tū diu durat. vita aūt hūana quātūcūqꝫ ſeruet durare nō pt̄ Nā ſcri
bit ad Hebre. ix. Statutū ē oīb᷒ hoīb᷒ ſemel mori Un̄ Seneca de re
medijs fortuitoꝝ Uita noſtra peregrinatio ē. cū diu ambulaueris de
niqꝫ redeūdū ē Hāc mortis neceſſitatē ⁊ hūane vite breuitatē ꝯſide
rabat gētilis ille. xerxes. De q̄ btūs Hiero. ſcribēs in epl̄a ad Helio-
doꝝ Sic inq̇t xerxes ille potētiſſimꝰ rex. q̄ ſubuertit mōtes. mariaqꝫ
ꝯſtrauit. cū de ſublimi loco cerneret infinitā multitudinē ſui exercitꝰ
dꝛ eo fleuiſſe ꝙ nullus eoꝝ q̄s cernebat ſuꝑuiueret poſt centū annos
Jn hūanis valde neceſſariū ē humanā vitā nō eſſe longā Sic Bar-
laā refert. ipa cuidā arbori ꝯpat. ad cuiꝰ radices ſedent duo mures.
vnus alb᷒. nigerqꝫ reliquꝰ. id ē dies ⁊ nox. huiꝰ arboris vite radices
inceſſabiliter corrodētes Jtē Augꝰ. in originali tractās illud Jacobi
iiij. Que ē noſtra vita Uapor ad modicū parēs deinceps terminat.
ſic dꝛ Uita hec ē vita dubia. vita ceca ⁊ erūnoſa. quā humores tumi
dāt. dolores deſiccāt. aera morbitāt. eſce inflāt. ieiunia macerant. ioci
ſoluūt. triſticie ꝯſumūt. ſollicitudo coartat. ſecuritas hebetat. diuitie
iactant. pauꝑtas deijcit. iuuentꝰ extollit. ſenectꝰ incuruat. infirmitas
frāgit. meror deprimit. ⁊ poſt hec omnia mors interimit. ⁊ vniuerſis
gaudijs ſitū imponit. ita vt cū eſſe deſierit. nec fuiſſe putet. Et hoc eſt
qđ dꝛ Sapiē. ij. Exiguū ⁊ cū tedio ē tp̄s vite noſtre. Ex nihilo nati
ſumꝰ. ⁊ poſt erimus q̄ſi nihil fuimꝰ Et ibidē. Umbra trāſitꝰ ē tp̄us
noſtrū Jtē Sap. primo. Trāſiet vita nr̄a tanqꝫ veſtigiū nubis. ⁊ ſi-
cut nebula diſſoluet q̄ fugata ē a radijs ſolis. ⁊ a calore eiꝰ aggraua
ta Job. xvi. Ecce breues anni trāſierūt ⁊ ſemitā ꝑ quam nō reuertar.
ambulabo Eiuſdē nono. Dies mei velociores fuerūt curſore. p̄tereūt
q̄ſi naues poma portātes. ⁊ ſicut aquila volās ad eſcā Eiuſdem. vij.
Dies mei velociores trāſierūt qꝫ a texēte tela ſucciditur ⁊ ꝯſumpti
abſqꝫ vlla ſpe. Memēto mei deꝰ qꝛ ventꝰ eſt vita mea. ⁊ nō reuertat
oculus meꝰ vt videat bona. nec aſpiceat me vllꝰ viſus hoīs Un̄ Pe
trus in aurora. Tela texētis citiꝰ tua vita ſecat. Nā nullo trāſire die
vel nocte morat. Oꝫ ſimilis vēto fuerat tua vita memēto Que fugit
abſqꝫ mora. q̄ ſola trāſit in hora Ecce qꝫ breuis ⁊ modica. qꝫ inſtabi
lis ⁊ caduca. ē hec pn̄s nr̄a vita Nā vt ſcribit Ecci. xix. Numerꝰ dieꝝ
hoīm vt multū centū anni Sꝫ iſte nūerus ꝑ ſucceſſus tp̄m ē modi-
cū minoratꝰ Un̄ etiā in Pſal. dꝛ. Dies annoꝝ noſtroꝝ ſeptuaginta
anni Si aūt in potētatib᷒ octoginta anni. ampliꝰ eoꝝ labor ⁊ dolor
Sꝫ q̇d ē hoc tp̄s octoginta annoꝝ vel cētū annoꝝ ꝑ qđ hō viuit ē

hoc tp̄s magnū. ē hoc longū annoꝝ ſpaciū reputandū. Certe nō. ſꝫ
reſpectu eternitatis potius ē momētū quā tp̄s nominādū. Cū etiam
mille anni ſint añ oculos dn̄i ſicut dies heſterna q̄ peter ijt. ⁊ trāſit
velut vmbra. Vere vere hec ē vita breuis lubrica pena dolor. Itē non
ſolū pōderāda ē pn̄tis vite breuitas. ſꝫ etiā maxima incertitudo. Cū
dubia incertis verſet᷑ vita pericul'. Neſcim⁹ em̄ diē neqꝫ horā. Sꝫ cū
dixerit pax ⁊ ſecuritas. tūc repētin⁹ ſupueniet interit⁹. ⁊ forſitan fur
ille ē hodie aducturus. Vn̄ poeta. Quis ſcit adhuc an nos plures cō
plebim⁹ annos. Neſcis an cras te mors ſit raptura vel an. Et ḡ dr̄
Eſa. xxxviij. Diſpone domui tue q꞉ morieris tu. ⁊ nō viues. Et ibidēꝫ
Preciſa ē velut a texēte vita mea. dū adhuc ordier ſuccidit me. Naꝫ
dū p̄mo incepi viuere. in eodē tp̄e etiā incepi morti appropinq̄re.
Vn̄ Sap. v. Nos ſtatim nati ꝯtinuo deſinim⁹ eē. Hinc ē q᷑ Seneca
in ep̄la dt. Quotidie morimur. nā q̄tidie demit᷑ aliq̄ pars vite. Et ſic
q̄d aliud ē vita nr̄a q̄ꝫ q̄dā curſus ſiue trāſit⁹. Vn̄ nō imerito horo/
logio ꝯpat᷑. qđ gradatim ſp̄ trāſit. ⁊ vſqꝫ ad certū pūctū ꝯtinuo diſ/
currit. ⁊ tūc ſubito ac ip̄rouiſe cadit. ac cāpanellas tāgit ⁊ eas ſoni/
tū facere ꝯpellit. Sic ī veritate vita nr̄a ſp̄ labit᷑ ⁊ fluit vſqꝫ ad certū
punctū. Hoc ē ad vite terminū a deo p̄ſtatutū ⁊ p̄fixū quē nemo
poterit p̄terire. Tūc em̄ deficit ⁊ cadit ⁊ cāpanellas realiter ⁊ ad lr̄am
ſeſe pulſare ⁊ ſonare facit. Igit᷑ euigila ⁊ prudēter expecta curſuꝫ vite
tue. Nā horologiū tuū grad⁹ pauciſſimos hꝫ p̄trāſire. Om̄i em̄ ho/
ra plures gradus p̄terit ⁊ trāſcēdit. ⁊ ſtatim cū ad vltimū p̄uenerit
in baratrū mortis ſubito dilabit᷑ ⁊ cadit. Audi ḡ q̄d poeta de h̄ refert.
Vita breuis velut vmbra leuis fugit annihilat᷑. Sic vadit ſubitoqꝫ
cadit dū ſtare putat᷑. ¶ Media naqꝫ vita in morte ſum⁹. Et ḡ dr̄ de
hoc Eccī. ix. ca. Neſcit hō finē ſuū. ſꝫ ſicut piſces capiūt᷑ hamo. Et ſi/
cut aues ꝯp̄hendunt᷑ laqueo. ſic etiā capiūtur hoīes in tp̄e malo. Ec/
ce iā venit finis. finis venit. nā mors vite ē vltim⁹ finis. Hic ē finis
cūctoꝝ hoīm q̄ ammonet᷑ in domo luct⁹. vt habet᷑ Eccī. vij. Vn̄ dr̄ in
libello metrico de vita ⁊ geſtis ipſi⁹ Alexādri magni. O felix mortale
gen⁹ ſi ſp̄ haberet Eternū p̄re mēte bonū. fineqꝫ timeret. Qui tā nobi/
lib⁹ media q̄ꝫ plebe creat⁹. Improuiſus adeſt. aīe diſcrimine magno.
Ecce iā frater chariſſime. Vita q̄d ē hoīs niſi res vallat a ruinis. Eſt
caro nr̄a cinis mō p̄ncipiū mō finis. Hinc ē q᷑ Bern̄. dt. Cū recordor
q᷑ ſum cinis. ⁊ q᷑ cito venit finis. ſine fine p̄timeſco. ⁊ vt cinis refri/
geſco. Et q꞉ ſm̄ Grego. valde ſe ſollicitat hō in bono ope qui ſp̄ cogi/
tat de extremo fine. Igit᷑ dilectiſſime. Om̄ē crede diem tibi diluxiſſe
ſupremū. Semꝑ habens memori mente neceſſe mori. Quis ergo hō
ſane mentis ꝯſiderans breuitatē ⁊ maximā incertitudinē huius mu/

ſerabilis vite ac ꝓpinquitatē mortis iam venture. Quis animad/
uertēs diligēterq; reuoluēs ꝙ anni noſtri velut aranea mutabunt ⁊
dies noſtri ſicut fumꝰ deficiūt. ⁊ ꝙ hō natus de muliere tā breui vi/
uit tpe. qui quaſi flos egredit ⁊ ꝯterit. ac fugit velut vmbra. Quis
etiā menteteñꝰ hec ponderās ac intuēs cordialiter ⁊ ꝯſiderans ſic ſe
ducit a diabolo mūdo ⁊ carne ꝙ penitere negligit in hoc tpe breuiſſi
mo. imo vt veriꝰ dicā in hac pnti horula ſiue momēto. Certe nemo
negligit ſiue differt. niſi quē malicia ſua penitus excecauit. O quan/
ta pena talibꝫ hoībꝫ de illa negligētia ꝯſequet. Vñ dt Paulus ad he
breos ſcd̄o. Quo effugiemꝰ ſi tantā neglexerimꝰ ſalutem. Hinc btūs
Effrem dt. Chariſſimi in hoc breui tpe ſi neglexerimꝰ. nullam omni/
no excuſationem habebimus quam ꝓ facinoribꝫ noſtris oſtendamꝰ
Noli ergo breuitatē huiꝰ tēporis negligere. nec per infinita ſecula pe
nitentia infructuoſa poſtmodū incipias tarde penitere. Igit feſtina
ne tardaueris ne cū fatuis ꝟginibꝫ finaliter excludaris. Math. xxv.
Ecce ſpōſus venit. ⁊ q̄ parate erāt intrauerūt cum eo ad nuptias. ⁊
clauſa ē ianua. Sup quo btus Grego. ſic dt. O ſi ꝑ alatū cordis ſa/
pere poſſet quātū admiratōis hꝫ. Ecce ſpōſus venit. Quantū dulce/
dinis. intrauerūt cū eo ad nuptias. ⁊ qȝtū amaritudinis. ⁊ clauſa ē
ianua. Chariſſime ſi hec ſaperes ⁊ intelligeres. ac frequēter cordetenꝰ
ruminares ad penitentiā vtiq; feſtināter curreres. nec tēpus accepta
bile ⁊ dies ſalutis ꝑ ꝯmeſſatōes ⁊ ocia inutiliter ꝑderes ſine fructu
Et ğ ſcribit Apocal. ij. Memēto vnde excideris ⁊ penitētiā age.
¶ Legit apud clareuallem accidiſſe. ꝙ q̇dā vir ſanctꝰ cū eſſet in orō/
ne audiuit quandā vocē miſerabilē lamētantem. ⁊ cū inq̇reret q̇d
hoc eſſet. Rndit. Ego ſum aīa cuiuſdā damnati infelicē meam depla
gens damnationē. Et cū de pena eius quereret. dixit ꝙ inter omnia q̄
damnatos magis excitabant ad penā erat amiſſio tpis ſibi dei gra/
tia collati. in cuiꝰ parua morula potuiſſent penitētiā egiſſe q̄ eos libe
raſſet a pena infernali. Vñ Hugo de ſctō victore. Hia gehēne ſuppli/
cia ſupat deū nō videre ⁊ bonis carere que in poteſtate habuiſti obti
nere. Operemur igit dū tp̄s habemus. ne poſtmodū dicamꝰ peniten/
do illud Hieremie. viij. Trāſijt eſtas. finita ē meſſis. ⁊ nos ſaluati nō
ſumus. Hinc eſt ꝙ deuotus ille Effrem nos ammonet dicēs. Obſecro
vos chariſſimi ⁊ ſupplicit rogo. O amici mei vigilate in hoc breui
tpe. in hac hora vndecima ꝯtendite. iā enī veſpera ꝑ perabit. cum glo
ria multa remunerator aduenit reddere vnicuiq; ſcd̄m opera ſua. Ex
emplariter etiam patꝫ ꝙ mortis memoria inducit hoīem ad penitē
tiam faciendā. Vñ legit de quodam milite flagitioſo. ꝙ nullam pe/
nitentiam a papa alexandro ſibi impoſitam voluit acceptare. tan/

dē papa reddit ſibi anulū ſuū. vt illū in digito ſuo ꝓ penitētia portare-
ret. ⁊ qñcūq; eū inſpiceret. ꝙ de morte ſua cogitaret. Qđ cū feciſſet
pluribꝫ diebꝫ. tandē ad papā rediit dicēs ꝙ parat⁹ eſſet oēm aliā pe-
nitētiā quātamcūq; ſibi iniūgeret facere ⁊ adimplere

¶ Itē legit̃ de quodā alio peccatore. q̇ etiā nullā a ꝯfeſſore voluit ac-
ceptare penitētiā. tandē ꝯfeſſor ſuus ſibi hoc iniūxit. vt ꝑciperet ſerui-
tori ſuo ꝙ ꝑ in ꝑmo ferculo baculū decorticatū ei pſentaret dicens.
Dñe ad memoriā reducatis ꝙ neceſſario habetis mori ⁊ neſcitis vbi
quō ⁊ qñ. Cū aūt ꝑ tp̄s aliquot hoc factū fuiſſet ⁊ ꝑ hoc q̄ comede-
bat ſibi in tediū verterētur. dixit ꝯfeſſori ſuo ꝙ parat⁹ eſſet oēm aliā
penitētiā facere quātamcūq; etiā vellet. Nā cor ſuū in ſeipo ꝯturba-
tū erat ⁊ formido mortis cecidit ſuꝑ eū. Ex ꝑdictis ḡ ſatis p; ꝙ me-
moria mortis facit hoīem ſe humiliare oīa ꝯtēnere. penitētiā aggre-
di ſiue acceptare. ⁊ ex ꝯſequēti pctā deuitare Et ideo Sepe recorde-
ris bone frat̃ ꝙ morieris Si memor es mortis. felicis eris cito ſortis

¶ Sequūtur nūc Exēpla ex variis
ſacrariſſ litterarū paſſibꝫ homini
chriſtiano admodū vtilia

¶ Petrus damiani ad Blancam
comitiſſam de terroribꝫ mortis

PEnſandū quippe ē cū iā peccatrix aīa vinculis incipit car-
nis abſolui q; amaro terrore ꝯcutit̃ quātis mordacis cō-
ſciētie ſtimulis lacerat̃ Recolit vetita q̄ ꝯmiſit. videt mā-
data q̄ negligēter implere ꝯtēpſit. Dolet indulta penitē-
tie tp̄a ſe ē inaniter ꝑcepiſſe Plorat immobilē diſtricte vltionis arti-
culū ineuitabiliter imīnere. Manere ſatagit. ire ꝯpellitur. recupare
vult ꝑdita nō audit̃. Poſt terga reſpiciēs toti⁹ trāſacte vite curſum
velut vnū breuiſſimū deputat itineris paſſum An ſe oculos dirigit
⁊ infinita ꝑhēnitas ſpacia dephēdit Plorat itaq; q; an tā breue ſpa-
ciū acq̇rere potuit leticiā oīm ſeculoꝝ Deflet etiā ſe ꝑpter tā breuis il-
lecebre voluptatē inenarrabilē ꝑpetue ſuauitatis amiſiſſe dulcedinē
Erubeſcit q; ꝑpter illā ſubſtātiā q̄ vermibꝫ erat obnoxia illā negle-
xit q̄ choris angelicis erat īſerēda. Iā radios mētis attollit. ⁊ dū di-
uitiaꝝ immortaliū gloriā ꝯtēplat̃ eā ꝑpter vite inopiā ꝑdidiſſe cō-
fundit̃ Nūq; ſub ſe reflectit oculos ad hi⁹ mūdi ꝯuallē tetrāq; cali-
ginē. Sup ſe vero mirat̃ eterni luminis claritatē. liquido dephēdit
q; nox erat ⁊ tenebre qđ amauit O ſi rediuiuū penitētie tp̄us ꝓme-
reri potuiſſet. q; durez ꝯuerſatōis iter arriperet. quātis ſe deuotionum

vinculis innotaret. ¶ Interea dū ebeſcētes oculi ꝯtabeſcūt dū pectus
palpitat. dū raucū guttur anhelat dētes ⁊ palatū nigreſcūt. ⁊ quā/
dā velut eruginē ꝯtrahūt. Palleſcūt ora. mēbra cūcta rigreſcūt. Dū
hec ⁊ hmōi tanꝗ vicine morti p̄cedētia famulātur officia. aſſunt oīa
geſta ſimul ⁊ ꝟba. nec ipe etiā cogitatōes deſunt. ⁊ cūcta hec amare cō
tra actorē teſtimoniū reddūt. Coarcerua̅t oīa ante reſpuētis ocu/
los. ⁊ q̄ reſpicere refugit. coactus ⁊ inuitus attendit. Adeſt preterea
hinc horrēda demonū turba. illinc ⁊ ꝟtus angelica. In illo q̄ melius
ē liquido dephendit̄. cui parte iuri poſſeſſio vendicet. Nā pietatis in
eo vident̄ inſignia viſitatōis angelice blādicijs delinit̄ atqꝫ armonice
melodie vt exeat ꝓuocat̄. Qđ ſi eū ſiniſtre parti nigredo metitorꝫ et
feditatis ſqualor adiudicet. intolerabili mox terrore ꝯcutit̄. repētini
impetus violētia ꝑturbat̄. p̄cipitat̄ inuadit̄. ⁊ de miſere carnis erga/
ſtulo violēter euellit̄. ⁊ ad eterna ſupplicia cū amaritudine trahitur
Iā vero poſt egreſſionē de corpe q̄s explicare valeat quot armate in/
iquorꝫ acies in inſidijs lateāt. quot fremētes cunei feralibꝫ telis ob/
ſtructi tūc obſideāt. ⁊ ne libere trāſire poſſit anim⁹ velut militari mo
re ꝯſtipate legiones oppugnāt. Hec ⁊ hmōi freq̄ter in corde ꝟſari
q̄d ē aliud q̄ꝫ lenocinātia hui⁹ vite blādimēta reſpuere. mūdo repu/
diū dare. illicitos motus carnis illudere. ſolitūqꝫ ꝑfectōis adipiſcē/
de ꝓpoſitū indeclinabiliter cuſtodire.

¶ Ex horologio eterne ſapiētie.

Stetit añ diſcipulū ſilitudo iuuenis pulcherrimi. q̄ morte
p̄uētus in ꝓrimo migratur⁹. de ſalute aīe ſue nihil diſpo/
ſuerat. Qui hmōi voce lachrimabili clamabat. Circūdede/
rūt me gemit⁹ mortis dolores iferni circūdederūt me. Heu
me de⁹ eterne ad q̄d in hūc mūdū naſcebar. nat⁹ ex vtero cur nō ſtatī
perij. En p̄ncipiū vite mee fuit cū fletu ⁊ dolore. nūc āt finis me⁹ exi/
t⁹ exiſtūt cū miſerabili plāctu ⁊ merore. O mors q̄ꝫ amara ē memoria
tua cordi iucūdo ⁊ in delicijs enutrito. Horribilis p̄ntia tua ei q̄ de
etate iuuenis ⁊ robore fortis. ⁊ q̄ potit̄ ſucceſſibꝫ ꝓſperis. O q̄ꝫ parꝫ cre
didiſſez ꝙ tā cito mori debuiſſem. Sꝫ nūc mors miſera repēte q̄ſi in
inſidijs irrūpēs irruiſti ſup me. ꝯp̄hēdiſti me ⁊ mille funibꝫ ligaſti ⁊
in vincul' tecū trahis ferreis. ſicut trahi ſolet damnat⁹ ad ſuppliciū
mortis. Tp̄s p̄terijt. p̄ilapſuꝫ ē ⁊ a nullo hoīm reuocari p̄t. nō fuit
hora tā breuis in qua ſp̄ualia lucra ſuo valore oīa terrena incōpara
biliter excedētia ꝯpare potuiſſem. Heu me miſerꝫ. iō nūc ſtillat ocul⁹
me⁹ pre dolore ⁊ palpebre fluūt aq̄s. q̄r reuocare q̄đ p̄terijt nō poſſū
Eya vos oēs q̄ adeſtis q̄ meā miſeriā videtis. q̄ flore iuuētutis ad/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

huc gaudetis. q̄ tp̄s aptū adhuc habetis. me respicite. measq̄ꝫ miseri/
as ꝯſiderate. ⁊ in meo ꝑiculo dānū veſtrū declinate. florē iuuentutis
veſtre cū deo expēdite. tp̄s sacris occupate actōibꝯ ne ſiſ'ia faciētes ſi
milia patiamini. O felix penitētia ⁊ ꝯuerſio matura qꝛ ſecura q̄ autē
tarde penitētie ſe ꝯmittit dubiꝰ ⁊ incertꝰ erit. qꝛ neſcit an vere aut fi/
cte peniteat. O cras cras q̄ꝫ lōgā reſtē feciſti mihi. ⁊ in baratrū mor/
tis me ꝓtraxiſti, ꝓcraſtinādo decepiſti me. Et q̄d adhuc dicā. in ꝑri/
mo ē tribulatio mea. vt de hoc mūdo recedā. Attēde nūc ad me q̄ſo
diligēter. Ecce in hac hora magis gauderē de breui oratiūcula. puta
de ſalutatōe angelica deuote ꝑ me dicta q̄ꝫ ſuꝑ milia auri ⁊ argēti. O
mi deꝰ quāta bona neglexi. q̄ꝫ male accidit mihi ꝙ hec nō ꝓuidi quā
do bn̄ ꝓuidere potui. q̄t horas nūq̄ꝫ redituras ꝑdidi. q̄ꝫ modica fa/
cta ⁊ negocia inutilia trāctās tā multa ⁊ ꝓciosa bona neglexi. O mi
deꝰ nūc finē v̄bis meis impono. vlteriꝰ plāgere nō valeo. Ecce venit
hora q̄ me aufert de terra. Heu me nūc video. nūc experior ꝙ ampliꝰ
viuere nō valeo. ⁊ ꝙ mors ē in ꝓpinquo. En manꝰ inualide incipiūt
rigeſcere. facies palleſcere. viſus obumbrari. ⁊ oculi profundari ac
trāſuerſari. Ach me miſeꝝ pūcture mortis amariſſime circūdāt me. ⁊
cor debile ſuffocare nitunt̄. O cordis anguſtie ⁊ p̄ſſure mortifere. En
pulſus icipit capriſare. Anhelitꝰ deficere. ⁊ q̄ſi ex ꝓfundo ſe colligere.
lucē huiꝰ mūdi ampliꝰ nō video. Et ecce iā ſtatū alterius mūdi pre
oculis mētalibꝯ q̄ſi p̄meditādo ꝓſpicere icipio. O mi deꝰ q̄ꝫ miſera/
biles aſpectꝰ. en crucre beſtie. laruales demonū facies. nigri ethiopes
innumerabiles circūdāt me inſidiātes ⁊ ſpectātes miſerā aīam meā
in primo exiturā. ſi forte torquēda eis in ſortē tradat̄. En ſudor mor
tis adeſt. ⁊ mēbra penetrās ⁊ victā eſſe naturā ⁊ iā ſuccubuiſſe atte/
ſtās. O terribilis aſpectꝰ iuſti iudicis mihi iā p̄ntis. ꝑ timorē ſubito
veniētis ꝑ exhibitōnē. Hinc valete ſocij ⁊ amici chariſſimi qꝛ hinc iā
exiturꝰ oculū mētis ad purgatoriū quo iā deducēdus ſum ꝯuerto.
inde nō exiturꝰ donec reddā nouiſſimū q̄drantē. Illic oculo cordis
intueor miſeriā ⁊ dolorē. penā ⁊ afflictōem multiplicē. Heu me miſe
rū inter alias debitas penas in illo loco exurgere video flāmās igniū
⁊ inuoluere ⁊ reimpingere q̄ſdā aīas miſeroꝝ. q̄ velut ſcintille flam
miuome in medio ignis cādētis diſcurrūt. Sicut cū magna villa to
ta in incēdio ponit̄. ⁊ in igne ⁊ fumo ſcintille pariter ſurſum ⁊ deor/
ſum ferunt̄ vlulātes. ⁊ pre dolore cruciatuū clamētes ſingule ⁊ di/
cētes. Miſeremini mei miſeremini ſaltē vos amici mei. Vbi nūc eſt
amicoꝝ meoꝝ adiutoriū. vbi ꝓmiſſiones bone ꝯſanguineoꝝ ⁊ alioꝝ
ꝑ quoꝝ inordinatū affectū noſmetipos neglexerimꝰ. ⁊ nobiſipis hāc
penā adauximꝰ. Heu cur tot fecimꝰ. laborauimꝰ eis placere volētes

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et male remunerati ſum⁹. ardemus ⁊ eſtuam⁹. nec ab illis adiutoriū
recipim⁹. Heu cur de ſalute nr̄a nō nobiſmetipis ꝓuidim⁹. En mira
afflictio purgatorij qd̕ patimur ſuppliciū ſuperat qd̕cūqꝫ hui⁹ tpa-
lis mūdi. Unice hore iſti⁹ quā patimur acerbitas penalitatis centū
annos in ſe putat̄ habere ſecl'i trāſeūtis miſeria. Sꝫ ſup oīa gn̄a tor-
mētoꝝ ledit nimis. illi⁹ diuine faciei abſentia. Et hec oīa predicta in
vltimo agone ꝯſtitutus tibi pro memoriali relinquo. Et his dictis
agoniſando expiro ¶ Gregori⁹ in omelia.

¶ Qui inqꝫ ſunt humane aīe maiores inimici qꝫ maligni ſpūs. qui
hāc exeūtē a corpe obſident. quā in carnis amore poſitā deceptorijs
delectatōib⁹ fouēt. quā vallo circūdāt. qꝛ añ mētis eius oculos redu-
ctis iniq̄tatib⁹ quas ꝑpetrauit. hāc ad ſocietatē ſue dānatōis trahen-
tes coartāt vt ipa iā extremitate vite dep̄hēſa ⁊ a q̇b⁹ hoſtib⁹ circūclu-
ſa ſit videat ⁊ inde euadēdi aditū inuenire nō poſſit. qꝛ operari iā bo-
na nō lꝫ. q̄ cū agere licuit ꝯtēpſit. De q̇b⁹ adhuc apte qd̕ ſequit̄ in-
telligi pt. Circūdabūt te ⁊ coanguſtabūt te vndiqꝫ. Maligni quip-
pe ſpūs vndiqꝫ anguſtāt aīam. qn̄ ei nō ſolū opis. ſꝫ etiā locutōnis
⁊ inſup cogitatōnis iniq̄tates replicāt vt q̄ prius ſe ꝑ multa dilata-
uit in ſcelere. ad extremū de oīb⁹ anguſtiet̄ in retributōe. Si em̄ diſtri-
cte pēſet̄ cui⁹ ſit pōderis improperiū ex ore veritatis agnoſcit̄. cū ne-
gligēti ⁊ futura nō ꝓuidēti dr̄. Et q̇dē in hac die tua q̄ ad pacē tibi.
nūc aūt abſcōdita ſunt ab ocul' tuis. Nā cogitādū valde ē qꝫ terribi-
lis erit hora nostre reſolutōis. q̇s pauor mētis. quāta tūc oīm malo-
rū memoria. q̄ obliuio trāſacte felicitatis. q̄ formido ⁊ ꝯſideratio iu-
dicis. Quid ergo nobis eē de p̄ſentib⁹ ad delectatōem debet qn̄ ſimul
cūctis tranſeūtib⁹ nō valet tranſire qd̕ imminet qn̄ ⁊ hoc funditus
finit̄ qd̕ diligit̄ ⁊ illud incipit̄ vbi dolor nunqꝫ finitur. Tunc mali-
gni ſpūs egrediēte aīa ſua opa requirūt tūc mala q̄ ſuaſerunt repli-
cāt. vt ſociā ad tormentū trahant

¶ Hieronim⁹ in epl'a ad demetriadē. Reſpuant̄ honores. deſpiciant̄
diuitie. Ipa q̄qꝫ vita nr̄a martyrij amore ꝯtēnat̄. Et hec oīa ⁊ ſi ꝓ eter-
nitatis p̄mio nō darent̄. eſſent tn̄ qn̄qꝫ peritura. Amittūt hec etiā illi
q̄ ſp cupiūt poſſidere qꝫ multos memoria nr̄a retinet ī maximis ho-
norib⁹ ⁊ diuitijs ꝯſtitutos repēte de ſummo illo potētie faſtigio ꝯci-
diſſe ⁊ eos q̄ tumore elati aliud q̇dē qꝫ hoīes ſe iā putabāt exitu ſuo
tādē docuere nos q̇d fuerit. Quid em̄ in hoc mūdo ſtabile q̇d firmū
ē. q̇d porro nō breue ⁊ icertū. ⁊ caſui nō ſeruiens. Quale illud bonū
ē qd̕ ſp timeas amittere vel qd̕ auferēdū abs te metuas vel a te relin-
quēdū ſcias. Nā ⁊ ſi nullo eripiat̄ caſu vl' morte certe ꝑdēdū ē. Et ſi vi-
ta nr̄a tēdat̄ ꝑ mille ānos ⁊ ad extremū illū diē toti⁹ etatꝭ cottidiana

delicíarum voluptate veniamꝰ. quale hoc q̄ſo diu eſt qđ fine delet.
Age iā tranſactū vite tue tp̄s reuolue Nōne videbit tibi vmbra que
dā fuiſſe qđ trāſijt ⁊ inſtar ſomnij tenuis incertū eſſe om̄e qđ videt.
Hoc idē ⁊ decrepitus ſenex ſentire p̄t cui ꝯuenit dicere cū propheta.
Dies mei ſicut vmbra declinauerūt. ⁊ ego ſicut fenū arui

¶ Ex dyalogo Gregorij

¶ Uir q̊dā in hoc mūdo valde diues fuit Criſoriꝰ noīe ſ꞉ tm̄ vitijs
plenus q̄ꝫtū rebꝫ. ſupbia tumidꝰ. ſue carnis voluptatibꝫ ſubditus.
in acq̊rēdis rebꝫ auaricie facibꝫ acceſus Sꝫ cū tot malis dn̄s finē po
nere decreuiſſet corꝑali hūc moleſtia ꝑcuſſit Qui ad extremū veniēs
eadē hora qua iā erat de corꝑe exiturus apertis oculis vidit tetros et
nigerrimos ſpūs corā ſe aſſiſtere ⁊ vehemēter imminere vt ad infer/
ni clauſtra ſe raperēt. Cepit tremiſcere palleſcere ⁊ ſudare. ⁊ magnis
vocibꝫ inducias petere. filiūqꝫ ſuū noīe maximū quē ipe iam mona/
chus monachū vidi nimijs ⁊ turbatis vocibꝫ clamare dicēs Maxi
me curre. nūq̄ꝫ tibi mali aliq̊d feci. in fide tua me ſuſcipe. Turbatus
mox maximꝰ affuit lugēs ⁊ ꝑſtrepēs familia ꝯuenit. Eos aūt q̄s ille
inſiſtētes ſibi grauiter tolerabat, ipi malignos ſpūs videre nō pote
rāt. ſ꞉ eoꝝ p̄ſentiā in ꝯfuſione in pallore ac tremore illiꝰ q̄ trahebā
tur videbāt. Pauore aūt eoꝝ tetre ymaginis huc illucqꝫ vertebatur.
in lectulo iacebat in ſiniſtro latere aſpectū eoꝝ ferre nō poterat. verte
bat ad parietē ⁊ ibi erāt Cūqꝫ ꝯſtrictus nimis etiā ſe relaxari deſpa/
rauit. cepit magnis vocibꝫ clamare Inducias vſqꝫ mane. Sꝫ cū cla
maret in ipis vocibꝫ de habitaculo ſue carnis euulſus ē De q̄ nimirū
ꝯſtat qꝛ ꝓ nobis iſta nō ꝓ ſe viderat vt eiꝰ viſio nobis ꝓficiat. quos
adhuc diuina potētia lōganimiter expectat Nā illi tetros ſpūs ante
mortē vidiſſe ⁊ inducias petiſſe. q̊d ꝓfuit q̄ eaſdē inducias quas pe
tiuit nō accepit ¶ Itē aliud idē ¶ Eſt apud nos athanaſi
us preſbyter licaonie q̄ in diebꝫ ſuis lictonij rē terribilē narrat eueniſ
ſe. Ibi nāqꝫ vt ait q̊dā monaſteriū cōgalaton dr̄. in q̊ quidā mona/
chus magne eſtimatōnis habebat. bonis quippe moribꝫ videbat. at
in oī ſua actōe ꝯpoſitus. Sꝫ ſicut ex fine res patuit lōge aliter q̄ꝫ ap
parebat fuit. Nā cū ſe cū fratribꝫ ieiunare moſtraret. occulte mādu/
care ꝯſueuit. qđ eiꝰ viciū fratres oīno neſciebāt. Sꝫ corꝑis ⁊ mētis
moleſtia ad vite extrema ꝑductus ē Qui cū iā eſſet ad finē fres ad ſe
oēs q̄ in monaſterio inerāt ꝯgregari fecit At illi vt putabāt tali viro
moriente magnum quid ac delectabile ſe ab eo audire crediderunt.
Quibus ille afflictus ⁊ tremens compulſus eſt prodere. quādo ho/
ſti traditus cogebatur exire Nā dixit. qn̄ me ieiunare vobiſcū puta
batꝭ. occulte comedebā Et ecce nūc ad deuorādū draconi ſuꝫ datꝰ q̄

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

caudaſſua genua mea pedeſqꝫ colligauit. caput ꝟo ſuū intra meum
os mittēs ſpm̄ meū ebibēs abſtrahit. Quibꝫ dictis ſtatī defunctus ē
atqꝫ vt penitēdo ſe liberare potuiſſet a dracone quē viderat expectatꝰ
nō ē. Qđ nimirꝫ ꝯſtat qꝛ ad ſolā vtilitatē audientiū viderat eū hoſtē
cui traditus fuerat ⁊ innotuit ⁊ nō euaſit.

¶ Ex vitiſpatrū Exēplum

¶ Abbas ſylois ſedēs in cella ſꝑ claudebat oſtiū ſuū. Dicebāt aūt de
ipo ꝙ in die dormitōis ſue cū ſederēt circa eū patres reſplēduit tanqꝫ
ſol facies eiꝰ. Et đt eis. Ecce abbas Anthonius venit. ⁊ poſt puſillū
rurſus đt eis. Ecce chorus ꝓphetaꝝ. Et iterꝫ ampliꝰ facies eiꝰ reſplē/
duit ⁊ đt. Ecce chorus aploꝫ venit. Dupl'r adhuc refulſit facies eius.
⁊ ecce ipe cū aliq̄bꝫ loq̄bat. Depcati ſunt aūt illū ſenes dicētes. Cū q̄
loq̄ris pater. Qui dixit eis. Ecce angeli venerūt accipe me. ⁊ rogo vt
dimittar penitere modicū. Dicūt ei ſenes. nō indiges penitētia pater.
Dixit aūt illis. vere neſcio me vel initiū penitētie feciſſe. ⁊ cognoue/
rūt oēs qm̄ ꝑfectus ē. Et rurſum facta ē facies eiꝰ ſicut ſol. ⁊ timuerūt
oēs. Dixit aūt eis. Uidete ecce dn̄s venit dicēs. Afferte mihi vas ſele/
ctionis heremi. ⁊ ꝯtinuo reddidit ſpm̄. Et factū ē fulgur ⁊ repletus ē
totus ille locus odore ſuauitatis.

¶ Ex vita ſancti Hieronimi.

¶ Adueniēte die q̄ venerabilis Euſebius migraturꝫ ſe ſcierat. tertio
die ꝑeunte. lāguore febriū ꝯcuſſus valide ſuꝑ terrā nudā magiſtri. ſ.
Hieronymi non imemor ſe nudū fecit deferri a fratribꝫ admonens
fratres ſingulos in ꝓpoſito manere. Deniqꝫ ſaccū quo glorioſus in/
duebat Hiero. deferri fecit ⁊ ſuꝑ ſe poni. Ordinauitqꝫ ſe nudū inſtar
glorioſi magiſtri extra eccleſiā in qua iacebat ſctī hieronymi cada/
uer ſepeliri. Poſt hec cōione accepta ſe dn̄o ⁊ glorioſo hieronymo cō
mēdauit. ⁊ ſic ꝑ triduū locutiōe. corꝑaliqꝫ viſione ꝓuatus. circūſtāti
bus fratribꝫ paſſiones dn̄i ⁊ alia legētibꝫ iacuit. Die aūt mortis dua
bus ſe horis añ beate aīe exitū cepit venerabil' pater Euſebiꝰ tā hor/
ribiles actꝰ agere vt circūſtātes monachi tanqꝫ amētes iacerēt in ter
ra. nā q̄nqꝫ tranſuerſis oculis iūctis manibꝫ. facie horribili. diraqꝫ
voce clamabat. Nō faciā. nō faciā. Mētiris. mētiris. Poſt hec faciē
in terrā q̄ꝫtū poterat firmās clamabat. Adiuuate me fratres ne pereā.
Monachi aūt flētes ⁊ tremētes interrogabāt eū. Quid habes pater.
Quibꝫ ille. Nō videtis demonū agmina q̄ me debellare cupiūt. At il
li. Quid te facturꝫ volebāt cū dicebas. nō faciā. Et ille. Conant vt blaſ
phemꝰ inueniar. Et iō ſic clamabā. Tūc illi. Quare faciē tuā abſcōde/
bas in terra. Ne ait aſpectū eoꝫ viderē tā terribilē ꝙ oēs pene nihil
ſunt reſpectu illiꝰ. Inter hec ꝟba actus ꝓ̇zes reiterās ſic ad extrema

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

deuenit. Fres aũt pauidi ⁊ ſtupẽtes ſtabãt velut mortui neſciẽtes q̇d
facerẽt Ad extremã aũt horã veniẽti glorioſus eidẽ Hieron. appaꝛu
it ꝯfortãs eũ Ad cuiꝰ aduẽtũ ꝑterrita illa demonũ turba euanuit Et
viderũt hieronymũ monachi q̇dam. aliȷ̇ aũt has voces ab Euſebio
audiebãt Vñ venis pater Quare tñ moratꝰ es Cui vox illa audien
tibꝰ fratribꝰ Expecta fili ne formides. qꝛ te nõ deſerã quẽ tñ diligo.
Qua voce audita. breui diſcurſo tp̄e venerabilis Euſebiꝰ expirauit
Ad cuiꝰ corpus fiebãt miracula p̄teriteq̨ vite ſanctitatẽ inſinuantia.
Inter q̄ quidã monachꝰ ſui monaſteriȷ̇ pre lachrymis ⁊ vigiliȷ̇s ocu
loꝝ lumine priuatus ſtatim vt corpus eius venerandũ facie tetigit
oculorum lumen recepit. Quidam demoniacus etiam obuiꝰ ſepeli
do corpori liberatus eſt.

¶ Aliud ex diſtinctione nona

¶ Legit in libro de. vij. donis ꝙ narrauerit q̇dã frater noĩe Gualterꝰ
magiſter in theologia. ꝙ cũ eccl'ia q̇dã ꝯſecrari deberet ⁊ q̇dã nobi
lis comes excõicatꝰ ibidẽ ſepultus eiȷ̇ciẽdus eſſet ꝑpter ꝯſecratõem
patefacto ſepulcro. apparuit imaniſſimꝰ bufo ſup faciẽ eius totã eã
operiẽs ⁊ corrodẽs. ⁊ aliȷ̇ vermes ⁊ ſerpẽtes. ad q̄ꝝ aſpectũ ⁊ horrorem
oẽs q̇ aderãt fugerũt Filiꝰ aũt dicti comitis iuuenis hec audiẽs aceſ
ſit Et viſa ſanie carnis paterne ⁊ vermiũ. mirabili diuerſitate ⁊ horro
re dixit Iſti ſunt amici noſtri quos nutriũt delicie noſtre hos q̇eſce
re facimꝰ in mollibꝰ lectis ⁊ pictis thalamis. ⁊ augmẽtamꝰ diuerſita
te ferculoꝝ Melius ẽ g̊ vt extinguant in vita ꝑ penitẽtiã. moleſtent
ꝑ ieiuniũ. vt interfecti a nobis nõ occurrãt in morte Et relicto ꝑnci
patu ⁊ om̃i gl'ia mũdi fugit. cogitãs ſe beatũ ſi fieret paup pro xp̄o.
Venit aũt romã vbi in timore dei mirabiliter corpus ſuum afflixit.
carbonariȷ̇ etiã inibi ſortitus officiũ dempto ſolo ſuo cõfeſſore oĩbꝰ
hoĩbꝰ vſq̨ in finẽ vite ſue ꝑmãſit incognitꝰ Tandẽ veniẽs quadam
die romã vt carbones vẽderet. ibidẽ infirmitate graui ꝑcuſſus ⁊ vul
neratꝰ patiẽtiſſime ⁊ mitiſſime ſuſtinuit. deinde vocatꝰ a xp̄o feliciter
aduolauit Quo migrãte oẽs vrbis cãpane vltro ⁊ ꝑ ſe diuina virtute
ſonuerũt Qđ cũ tã papa Ioãnes q̨ vniuerſus pp'ls vehemẽtiſſime
mirarent. ꝯfeſſor ipſius ſacerdos q̇dã hõ ſancte vite totũ vite ſue or
dinẽ ⁊ q̇s eſſet enarrauit Qđ audiẽtes ſui nobiles ⁊ milites q̇ eũ ibi
dẽ q̄ſierũt lꝫ viuũ nõ inueniſſent corpus tñ defuncti ad terrã ſuã cũ
gaudio duxerunt

¶ Aliud ex libro de illuſtribꝰ viris.

¶ Cõuerſus q̇dã de fratribꝰ Clareuallis Innocẽtis vite ⁊ ꝯuerſatõis
honeſte cũ grauiter aliquãdiu egrotaſſet. tandẽ ad extrema deuenit.
Intrauit ad eũ gr̄a viſitatõis btũs Bern. ⁊ ꝯfortãs eũ ait Cõfide fi

lí.qꝛ migratuꝰ es iã de morte ad vitã.de labore tp̄ali ad requiē ſem/
piternã. Ille vero cū ingēti fiducia rn̄dit. Quidni.p̄gã ad dn̄m ⁊ cre
atorē meū. vere ꝯfido ⁊ ꝗ̄tū de miſericordia dn̄i ieſu xp̄i p̄ſumere au
deo certus ſum qꝛ cito viſurus bona dn̄i in terra viuētiū. Porro bea/
tus Bern̄. vt erat medicꝰ ſapiens paſtorq̄ʒ ſollicitus timēs homini
ruſticano ne tã fida rn̄ſio de p̄ſumptōis magis temeritate q̄ʒ ꝯſciētie
puritate ꝓcederet ait. Signa cor tuū frater. ſigna cor tuū. q̇d ē qd̄ lo
cutus es. vn̄ tibi ſubrepere potuit tãte p̄ſumpſiōis audacia. Enimue/
ro tu nō es ille pupculꝰ ⁊ miſerabilis hō q̄ cū nil aut ꝓpe nihil habe
res in ſec̄lo neceſſitate forſan magis q̄ʒ timore dei cogēte ad nos ꝯfu
giſti. multis p̄cibꝫ tandē aditū impetrãdo. nos vero dei cauſa collegi
mꝰ te inopē. ⁊ parē te fecimꝰ victu atq̄ʒ veſtitu ceteris. qꝛ cōicaſtis his
q̄ nobiſcū ſunt ſapiētibꝫ atq̄ʒ nobilibꝫ viris ⁊ factus es q̄ſi vnus ex
illis. Quid igit̄ tribuiſti dn̄o ꝓ oībꝫ iſtis. Et ecce nō ſufficit integrati
tudini tue gratis accepiſſe te tot bn̄ficia de manu dn̄i. niſi ⁊ regnum
ipius hereditatis iure vendicēs tibi. Ad hec ille rn̄dēs blãdo vultu
⁊ trãquillo aīo dixit. Bene pater chariſſime bn̄ vtiq̄ʒ ꝑoraſti. ⁊ vera
ſunt oīa q̄ dixiſti. Verūtamē ſi iubes loquar ad te dn̄m ⁊ patrē meū
⁊ paucis aperiã. vn̄ mihi pauperi ⁊ miſero ſuggeri potuit tãte non
p̄ſumptōnis. ſʒ vt ego ſpero deuotōis occaſio. ſi tamen vera eſt illa
predicatio veſtra quam nobis ſepius inculcaſtis. qꝛ ſcilʒ regnū dei
non carnis nobilitate. non terrenis diuitijs poſſidet̄. ſʒ ſola obediē/
tie virtute acquirit̄. Hanc inquam ſentētiam tanq̄ʒ verbū abbreuia/
tum a domino ſedula commemoratione apud me continui. ponēs
illud quaſi ſignaculum ſup̲ cor meū aſſidue meditando. ⁊ ſup̲ bra/
chium meū ſollicite operando. Querite ſi placet ab omnibꝫ magi/
ſtris meis ⁊ ſocijs quibꝫ me obſequi ⁊ ſeruire iuſſiſtis ſi cuiq̄ʒ illorū
aliquando inobediēs fui. ſi de fratribꝫ noſtris quēpiam verbo aut ſi/
gno vl̄ quolibet alio mō quantū in me fuit ꝯtriſtaui. Nō ſi op̄am de
di omnibꝫ in chriſto obedire. omnibꝫ ſeruire. cūctos p̲ dei gratiam di
ligere. quis prohibere me pōt vt de miſericordia eiꝰ nō cōfidã. Bea
tus itaq̄ʒ Bern̄. cum tale rn̄ſum ab homine ruſticano accepiſſet ga/
uiſus ē gaudio magno ⁊ ait. Vere beatus es fili chariſſime. qꝛ caro ⁊
ſanguis nō reuelauit tibi ſapiētiam hanc. ſed pater celeſtis ipſe te do
cuit. ipſe poſuit aīam tuam ad vitam. rectiſſimoq̄ʒ tramite perduxit
ad patriam. Iam ergo ſecurus egredere. quoniã tap̄efacta ē tibi ia/
nua vite. Defuncto itaq̄ʒ fratre ⁊ exequijs celebratis. venerabilis pa
ter de cōuerſatione ⁊ ꝯſummatione eius ſermonem in capitulo lu/
culētum ſua illa deuotione ⁊ facūdia ꝑorauit. omneſq̄ʒ illiꝰ exēplo
ad amorē obediētie mirabiliter accēdit. vehemēter naq̄ʒ affecꝰ fuit

in reſpõſione illiꝰ ⁊ magis ꝯgratulabat̃ ei ſup obediẽtie v̓tute ⁊ ſup
ipius aie puritate. qꝫ ſi vidiſſet eũ ſignis ⁊ ꝓdigijs coruſcantẽ

¶ Sequitur Secũdũ nouiſſimorum de extremo iudicio

Secũdũ nouiſſimoꝝ cuiꝰ frequẽs meditatio nos a pctīs re
uocat. ẽ iudiciũ nouiſſimum ⁊ finale. Huiꝰ eñi memoria
nõ ſolũ cohibet nos a maximis pctīs. verũetiã a culpis ⁊
minimis pctīs Vñ in vitiſpatrũ legit̃. ꝙ cũ q̇dã ſenex vi-
diſſet quẽdã iuuenẽ diſſolute ridentẽ. dixit ei. Horã celo ⁊ terra reddi
turi ſumꝰ rõnẽ totius vite noſtre. ⁊ tu rides. Quaſi diceret. Si ſci-
res qꝫ ſtricta rõ fiet poſtmodũ in iudicio de oibꝫ pctīs quãtũcũqꝫ le
uibꝫ ⁊ paruis Utiqꝫ nõ rideres. ſꝫ potiꝰ plangeres ⁊ doleres. qꝛ nũc
tp̄s ẽ flẽdi. locus ⁊ pctã luẽdi. poſtea gaudebũt q̇ nũc ſua crimina fle
bũt Vñ Grego. in omelia Preſentis tp̄is ita ẽ agẽda leticia. vt nũqꝫ
amaritudo ſequẽtis iudicij recedat a memoria. Hinc ẽ ꝙ dñs dicit
Eccl. xxxviij. Memor eſto iudicij mei. nã cũ accepero tp̄s ego iuſti-
cias iudicabo Sic ꝑ ꝓphetã loquit̃. ſꝫ Johel. vlti. Cõſurgãt ⁊ aſcẽ-
dãt gẽtes in valle ioſaphat. qꝛ ibi ſedebo vt iudicẽ in circuitu oẽs gẽ
tes Itẽ Hieremie. ij. Adhuc iudicio ꝯtẽdã vobiſcũ ait dñs De q̃ ge-
nerali iudicio ſcribit̃ Oſee. iiij. Audite v̓bũ dñi filij iſrael. qꝛ iudiciũ
dño cũ habitatoribꝫ terre. hoc aũt iudiciũ valde ẽ timẽdũ Vñ ꝓphe
ta dicit A iudicijs tuis timui Itẽ Sap. v. Videtes turbabũtur timo-
re horribili. gemẽtes pre anguſtia ſpũs. Certe dñe in hoc die turba-
bunt̃ gẽtes ⁊ timebũt q̇ habitãt terminos a ſignis tuis. nec imerito
pauebũt. qꝛ multa horribilia erũt ſigna q̃ videbũt Nã vt ſcribit Lu
ce. xxi. Cũ viderint filiũ hoīs veniẽtẽ in nube cũ ptãte magna ⁊ ma-
ieſtate. tũc erũt ſigna in ſole ⁊ luna ⁊ ſtellis. Et in terra p̄ſſura gẽtiũ
pre ꝯfuſione ſonitus maris ⁊ fluctuũ. ita vt areſcẽt hoies pre timo-
re ⁊ expectatõe q̃ ſupuenient vniuerſo orbi O miſer hõ cogita illiꝰ iu-
dicis. dei. ſ. ⁊ hoīs tã horribilẽ aduẽdũ. nã ignis in ꝯſpectu eiꝰ exar-
deſcet. ⁊ in circuitu eiꝰ tẽpeſtas erit valida Ignis inqꝫ an̄ ipm ꝓcedet
⁊ inflãmabit in circuitu inimicos eiꝰ. Vñ ad Hebre. x. Terribilis ãt
ẽ quedã expectatio iudicij ⁊ ignis emulatio. q̃ ꝯſumptura ẽ aduerſa-
rios Et Malachie. iij. Ecce dies veniet ſuccẽſa quaſi caminꝰ. ⁊ erũt
oẽs ſupbi ⁊ oẽs faciẽtes impietatẽ ſtipula Itẽ Eſa. lxvi. Ecce dñs in
igne veniet Vñ Johel. ij. Ante faciẽ eiꝰ erit ignis vorãs ⁊ poſt eũ ex
urẽs flãma Et iõ ſicut ſcribit̃ Mala. iij. Quis ſtabit ad vidẽdũ eum
Ipſe eñi quaſi ignis ꝯflãs ⁊ q̃ſi herba fullonum. ⁊ ſedebit ꝯflans ⁊
emũdãs argẽtũ Quis ḡ ſane mẽtis hũc iudicẽ ⁊ aduẽtũ eiꝰ toto cor-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

de nō timebit. Grego. ſup Ezechielē. Que erit mens hoīs eterni iudi
cis preſentiā nō formidātis. vbi ſimul pctā an̄ oculos redeūt. ⁊ oīa
q̄ cū delectatōe acta ſunt ad memoriā cū pauore reducant. Certe vt
ſcribit Prouer. xxviij. Viri mali nō cogitāt iudiciū. q̄ aūt reqrūt deū
animaduertūt oīa. Bern. in pſa. Expaueſco q̇dē multū iudicis vē/
turi vultū. quē latebit nil occultū. nec reliq̄t q̇d inultū. ⁊ q̇s noſtrū
nō timebit. qn̄ iudex apparebit. ignis an̄ quē ardebit. pctōres q̇ dele
bit. Eſt aūt hoc iudiciū ſpēaliter metuēdū ꝓpter tria. Primū ē multi
plex accuſatio ipſis pctōribꝫ valde grauiter ꝑhorrēda. Scd̄m ē ſtri/
ctiſſima villicatōis rō de oībꝫ ſingulariter faciēda. Terciū ē horribi/
lis ſentētie expectatio. q̄ a iuſto iudice tūc crudel'r corā cūctis hoībꝫ
ꝯtra inſenſatos ꝓferet. Que oīa ſunt pctōribꝫ plurimū metuēda. ⁊
ꝑ ꝯn̄s eorꝫ memoria ē a pctis retractiua

¶ Q̄ꝫ iudiciū timēdū ē ꝓpter multiplicē accuſationē

E ſi igit̄ primū ꝓpter qđ iudiciū ē valde ⁊ ſpēaliter timē
dū. multiplex accuſatio q̄ in ipſis pctōribꝫ valde grauit̄
ē ꝑhorrēda. vn̄ multa inueniūtur ⁊ numerant̄ in ſcriptu
ra q̄ in nouiſſimo die pctōres accuſabūt. Pmū ē ꝯſcīa ꝓ
pria q̄ pctōrē arguet nō in occulto vt nūc. ſꝫ corā oībꝫ tūc apte. Da/
niel. vij. Ad iudiciū ſedet ⁊ libri aperti ſunt. i. ꝯſcīa q̄ oībꝫ reuelabit.
In his libris ꝯtinet̄ ſnīa vite ⁊ mortis glīe ſeu ꝯfuſionis. ſalutis vel
dānatōnis ſempiterne. Itē Apocal'. xx. Iudicati ſūt mortui ex his q̄
ſcripta erāt in libris. i. in ꝯſcīētijs eorꝫ. Vn̄ ad Roma. ij. Teſtimoni
um illis reddēte ꝯſcīa eorꝫ. Nā ſicut teſtimoniū bone ꝯſcīe hoīs iu/
ſti ē gloria. ita teſtimoniū praue ꝯſcīe ē accuſatio dānatio ſeu pena.
Scd̄m qđ accuſat pctōrem ſunt dyaboli ⁊ ſpūs maligni. Ipſi em̄ ſi
cut ꝓditores ſuggerūt pctm̄ faciēdū. ac de facto ⁊ ꝯmiſſo pctōrem.
accuſabūt ſicut ſociꝰ furis interdū accuſat furē de eo qđ fecit cum eo.
Ideo Apoca. xij. Dyabolus accuſator fratrꝫ nominat̄. Vn̄ Auguſti.
Aſtabūt oēs an̄ tribunal xp̄i ⁊ preſto erit dyabolꝰ. ⁊ recitabit v̄ba ꝓ
feſſionis nr̄e. ⁊ obijciet nobis in faciē q̇d ⁊ in q̄ peccauimus. ⁊ in q̄
loco. ⁊ q̇d facere debebamꝰ. Dicturꝰ ē em̄ ille aduerſariꝰ noſter. Equiſ
ſime iudex iudica iſtū eſſe meū ob culpā. q̇ tuus noluit eē ꝑ gratiam
tuus ē ꝑ naturā. meꝰ ꝑ miſeriā. tuus ē ꝑ paſſionē. meꝰ ob ſuaſionē
tibi inobediēs. mihi ꝯſentiēs. a te accepit īmortalitatis tunicā. a me
accepit hāc pannoſam tunicā qua indutus ē. tuā veſtē dimiſit. cum
mea huc venit. Equiſſime iudex iudica ḡ illū eſſe meū. ⁊ mecū ꝯdem
nādū. Hec Aug. Terciū qđ pctōres accuſabit ſunt angeli ⁊ ſpūs bt̄i.
Credibile ē em̄ ꝙ ille q̄ tradidit eis aīas cuſtodiēdas. req̄ret ab eis

de hmōi cuſtodia rōnē Et cū illi nō mētiātur. nec culpā alienā ſibi de
bēt imputare oportebit eos dicere ꝙ ipi nō ſint in culpa ſʒ pctōres q̄
noluerūt eis credere ⁊ obedire. ſicut nō ē culpa medici q̇ nihil omit/
tit de ptinētibꝰ ad curā infirmi ſi nō ſanat languidū ſibi inobedien/
tē Hiere. li. Curauimꝰ babylonē ⁊ nō ē curata. Eſt ꝟbū angeloꝝ. q̄ſi
diceret Fecimus qđ nccariū erat fieri circa babylonē vt curaret. ſʒ cul
pa ſua fuit ꝙ nō ē curata ¶ Quartū accuſans pctōrē ſunt creature. ⁊
ſi q̄ſieris q̄. dico ꝙ oēs ⁊ ſingule. Nā offenſo creatore totus mūdus
odio habebit offenſorē Vn̄ Job. xx. Reuelabūt celi impietatē impij
⁊ terra aduerſus eū ꝯſurget Nā dn̄s aduocabit celū de ſurſum. ⁊ ter
rā deorſum diſcernere pplm̄ Chryſoſto. ſup Matheū In illo die ni/
hil ē qđ rn̄deamus vbi celū ⁊ terra. ſol ⁊ luna. dies ⁊ nox. ⁊ totꝰ mū/
dus aſtabūt aduerſum nos in teſtimonium pctōꝝ nr̄oꝝ. Et ideo dt
Grego. Si q̄ris q̇s te accuſabit. dico ꝙ totus mūdꝰ. ⁊ creature nō ſo
lū accuſabūt pctōrē. verūetiā pctōrē de ipo vindicabūt Sap. v. Ar/
mabit creaturā ad vltionē inimicoꝝ ⁊ pugnabit cū eo orbis terraꝝ
ꝯtra inſenſatos. i. pctōres Itē eiuſdē. xvi. Creatura tibi factori deſer/
uiēs. excādeſcit in tormētū aduerſus iniuſtos. ¶ Quintū accuſans
pctōrē. ſunt miſerabiles pſone q̄ iniuriā paſſe ſunt. Nā ille eos tunc
accuſabūt q̇ ipſis iniuriā fecerūt Tūc em̄ verificabit ꝟbū pphete in
pſalmo ſic dicētis Cognoui qꝛ faciet dn̄s iudiciū inopis ⁊ vindictā
paupis. nā ipſe q̇ intuet abyſſos. q̇ ambulat ſup pēnas vētoꝝ. terri/
bilis in ꝯſilijs ſup filios hoīm. tūc iudicabit cauſas paupꝝ qn̄ ſta/
būt in magna ꝯſtātia auerſus eos q̇ ſe anguſtiauerūt. Tūc vindica
bit oīa pater orphanoꝝ ⁊ iudex viduaꝝ Patiētia ꝟo paupꝝ nō peri
bit in finē. Accuſabūt etiā ſubditi ſuos impios ⁊ negligētes p̄latos
Bern̄ ſup Can̄. O terribilis deus ſup filios hoīʒ. fruſtra incipiēt di
cere tūc miſeri mōtibꝰ. cadite ſup nos. ⁊ collibꝰ cooperite nos Veni/
ent an̄ tribunal xpi ⁊ audiet pploꝝ grauis querula. accuſatio dira
quoꝝ vixere ſtipēdijs nec diluere pctā q̇bꝰ facti ſunt duces ceci. ⁊ me
ditatores fraudulēti ¶ Sextū accuſans pctōrē eſt pctm̄ Hieremie. ij
Arguet te malicia tua ⁊ auerſio tua increpabit te Vn̄ pctā erūt liga
ta ad collū peccatoris Oſee. iiij. Colligata ē iniq̄tas effraim. abſcōdi
tū ē pctm̄ eius Vn̄ Treno. p̄mo Cōuolute ſunt ⁊ impoſite collo meo
ſcʒ iniq̄tates mee Et ideo ſicut furtū ligatū ad collū furis accuſat eū
ſic ⁊ tūc pctā accuſabūt miſeꝝ pctōrē Prouerbioꝝ. v. Iniq̄tates ſue
capiēt impiū ⁊ funibꝰ pctōꝝ ſuoꝝ q̇bꝰ ꝯſtringit Hinc ē ꝙ p pphetā
dr funes pctōꝝ circumplexi ſunt me quibꝰ inquaʒ funibꝰ mali p dy
abolū trahent ad infernū. tūc em̄ cadent in retiaculo eius peccatores
⁊ captio quā abſcondit apprehēdet eos.

¶ Legiť de hericio ꝙ intrans ortū onerat ſe pomis figens ea in acu-
leis. Cū aūt venerit ortulanus. tūc Ericius volens fugere impeditur
ab onere. ⁊ ſic cū pomis cōprehēditur ⁊ arreſtať. Sic etiam accidit
peccatori diuerſis pctīs onerato in die iudicij comprehendiť ⁊ accu
ſabiť ab eiſdē. Unde Pſalmiſta. Cognoſceť dominus iudicia faciens
in operibꝫ manuū ſuaꝝ ꝯprehenſus eſt peccator. De quo Chryſoſto.
ſuper Matheū dt. Ipſe cogitatōnes ⁊ ſpecialiter opera ſtabūt ante
oculos noſtros accuſantes nos ante deū. dicente apoſtolo. Cogitatō
nibꝫ inuicem accuſantibꝫ. Bern. Tūc opera noſtra ſimul loquentia
dicent ad pctōrem. Tu nos egiſti. opera tua ſumus. nō te deſeremus
tecū erimus tecū ad iudiciū pergemus. Ezech. xviij. Sicut iuſticia iu
ſti erit ſuper eū. ſic impietas impij erit ſuper eu. Hinc eſt ꝙ Pſal. dt
Audite hec oīes gentes. auribꝫ percipite qui habitatis orbē. Cur ti-
mebo in die mala. id eſt in die iudicij. que non ſolum mala. immo
peſſima eſt cuilibet peccatori. Ad quod reſpondet ſibiipſi dicens. Igiť
tunc timebo. qꝛ iniqtas calcanei mei circūdabit me ¶ Septimū
⁊ vltimū accuſans peccatorem ſunt tormenta ſiue inſtrumenta paſ-
ſionis ieſu xp̄i. immo verius ipſemet xp̄s. Unde Hieronymꝰ. Crux
xp̄i contra te pugnabit. ⁊ chriſtus per vulnera ſua contra te allega-
bit. cicatrices ꝯtra te loquentur. ⁊ claui de te ꝯquerenť. Hinc Augu.
In tractatu de ſimbolo ſic dt. Fortaſſis dominus in corpore ſuo cica-
trices obſeruabit. vt in iudicio pctōribꝫ exprobraret. ⁊ ꝯuicēns eos
dicat. Ecce hoīem quem crucifixiſtis. ecce deum ⁊ hoīem in quē vos
infelices credere noluiſtis. videte vulnera que īfixiſtis. agnoſcite la
tus qd̄ pupugiſtis. qd̄ ꝓpter vos apertū ē ⁊ ītrare noluiſtis. Tunc
etiam ipe xp̄s accuſans pctōres dicet illud qd̄ Nau. quarto habetur
ſcriptū. Reuelabo pudenda tua. ⁊ oſtendā gentibꝫ nuditatem tuaꝫ
⁊ regnis tuis ignominā tuā. Oſee. ij. Reuelabo iuſticiā eiꝰ in ocul' mā
datoꝝ eiꝰ. ⁊ vir nō eruet eū de manu mea. O q̄ꝫ triſtes ⁊ q̄ꝫ deſolati
erūt ī hoc die miſeri pctōres. Tūc eñ vt ſcribiť Apoca. p̄mo. Uidebit
eū oculus. ⁊ q̇ eū pupugerūt. ⁊ plāgēt ſup eū oēs tribꝫ terre. Tūc pec
catoꝝ videbit ⁊ iraſceť. dētibꝫ ſuis fremet ⁊ tabeſcet

¶ Qꝫ iudiciū timendū eſt ꝓpter
reddendā ratōnem

Aliud qd̄ iudiciū reddit timoroſum ē ſtrictiſſima villica
tōis nr̄e rō de oībꝫ ſingulariter facienda. Lu. xvi. Redde
rōnē villicatōis tue. Iā eñ nō poteris amplius villicare.
Chariſſime ſi eſſes rōnē redditurꝰ mille florenoꝝ coram
dn̄o tpali iuſto prudēti ⁊ ſeuero. multū deberes ſollicitari ꝓ bona cō
putatōe faciēda. Sis ģ multomogis ſollicitās ⁊ vigilās ꝓ reddēda

rōne de ꝯmiſſis bonis corā deo ⁊ angelis. ⁊ oībꝫ ſctis. q̄bꝫ tūc p̄ſentibꝫ
⁊ aſtātibꝫ de neccario oportebit ꝯputare. nō ſolū de maioribꝫ. verum
etiā de minimis vſqꝫ ad vltimū quadrātē Vn̄ Eſa. iij. Dn̄s ad iudi
ciū veniet cū ſenioribꝫ ppl'i ſui ⁊ p̄ncipibꝫ eiꝰ. Et. zacha. xiij. Veniet
dn̄s deꝰ meꝰ omneſqꝫ ſcti eiꝰ cū eo. videlꝫ ad iudiciū gn̄ale. qd̓ erit in
publico corā oībꝫ hoībꝫ. ⁊ nō in occulto. ⁊ iō tanto magis ē timēdū
Vn̄ Sophonie. iij. Mane iudiciū ſuū dabit in lucē. ⁊ nō abſcōdet
Erit ḡ ratio multimoda de cūctis tūc reddēda ¶ Primo videlꝫ de
aīa a deo nobis data ⁊ ꝯmiſſa Si em̄ rex filiā ſibi dilectiſſimā quaꝫ
in regno diſpoſuit facere reginā. alicui ꝯmiſiſſet ſubditoꝝ ſuoꝝ ⁊ ille
eā male cuſtodiſſet. q̇s dubitat quin rex exigeret rōnē de cuſtodia fi-
lie ſue taliter neglecte Quid ḡ faciet rex celoꝝ de illo cui filiā ſuā. id ē
aīam ſpēaliter ſibi dilectā tradidit in cuſtodiā. quā intēdit ad digni
tatē regiā ſublimare in celis. ſi eā male cuſtodit. nonne magnā exiget
inde rōnē Jō dr̄ Deutronomij. iiij. Cuſtodi temetipm̄ ⁊ aīam tuam
ſollicite Nā ſicut dt̄ Augꝰ. Maius ē dānū in amiſſione vniꝰ aīe q̄ꝫ
mille corpoꝝ Vn̄ Bern̄. in li. meditationū ſuaꝝ Totus iſte mūdꝰ ad
vnius aīe p̄ciū eſtimari nō pt̄ Et ideo dt̄ ibidē Cur carnē tuam p̄cio
ſis rebꝫ impinguas ⁊ adornas. quā poſt paucos dies ꝟmes come-
ſturi ſunt in ſepulcro Et aīam tuā bonis opibꝫ nō decoras. q̄ deo ⁊ an
gelis eius in iudicio ē p̄ſentanda Cur aīam vilipēdis ⁊ ei carnē ante-
ponis Dominā ancillari. ⁊ ancillā dominari. magna abuſio ē Idē in
libro de ꝯtēptu mūdi Hodie filij hoīm curā anime negligūt. curam
aūt carnis omi deſiderio ꝑficiūt. neqꝫ em̄ peccare metuūt ſꝫ puniri.
Tu ergo chariſſime noli minus dignū plus diligere magis digno
noli corpꝰ diligere ⁊ animā negligere. noli ancillā extollere ⁊ domi-
nā ꝑmittere ancillari Vnde Chryſoſt. in libro de repatione lapſi . Si
animā negligamꝰ nec corpus ſaluare poterimꝰ Nō em̄ aīa pro cor-
pore. ſed corpus pro aīa factū eſt. Qui ergo qd̓ primū ē negligat. ⁊
ſcd̓ꝫ qd̓ inferiꝰ eſt extollit ⁊ cuſtodit. vtrūqꝫ corrumpit Qui vero or
dinem ſeruat ⁊ qd̓ primū eſt colit ⁊ cuſtodit. ⁊ ſecūdū neglexerit ꝑ
primi ſalutē ſaluabit ⁊ ſecūdū Si ergo volueris animā tuā ſalua-
re. ⁊ bonam inde dn̄o ratōnem reddere. ipſam inſtrue ſcientijs ⁊ vir
tutibꝫ diuinis. Vnde dt̄ Plato in Thimeo. Ad hoc anima eſt ad-
iūcta copori vt fenoret ſcientias ⁊ ꝟtutes ⁊ ſi cū magno fenore vene
rit. benigne recipiet a ſuo creatore. ſin autē relegabit ad inferna

¶ Secūdo reddēda erit ratio de corpore noſtro. Ipſum ſiqui-
dem ē caſtrū a deo nobis traditū ⁊ ꝯmiſſum Bern̄. Bonū caſtrum
cuſtodit q̇ corpus ſuū cuſtodit. Exiget ergo ratio de cuſtodia huiꝰ
caſtri. videlicet ſi inimici dn̄i. id ē carnis voluptas ⁊ vitia aliquādo

ſunt recepti. ⁊ familiares eiuſdē ⁊ amici. i. ꝟtutes ⁊ bona opera abiri
de turpiter ſunt effugati. Si dyabolus ibi fuerit receptus. ⁊ chriſtus
verus dn̄s ↄfuſus mō ſit excluſus. Qḋ ſi fecerimꝰ magna erit ſuſpi
cio de nota ꝑditōis noſtre ⁊ infidelitatis. ⁊ ſtabimus ad reddēdā ex
inde rōnē. Itē corpus noſtꝝ ē iumentū a deo nobis cōceſſum vt ipſo
vtamur ꝓ aīe noſtre comodo ⁊ vtilitate. de q̄ debemus reddere rōnē.
quo ad tria. Vn̄ Ecci. xxxiij. Cibaria ꝟga ⁊ onus aſino. panis diſci/
plina ſeruo. Tā aſinus q̄ȝ ſeruꝰ deſignat noſtꝝ corpus cui debeť pa/
nis ad ſuſtētationē nature. ꝟga diſcipline ad repreſſionem laſciuie ⁊
onus boni opis ad ꝑfectū penitētie. Exiget igiť dn̄s ṗmo de hoc ſuo
iumēto ſi illi papulū diſcrete miniſtrauerimꝰ nō nimis laude ipſuȝ
corpus nutriēdo. Nā q̇ ſeruū ſuū delicate nutrit. poſtea illū ſentiet cō
tumacē. vt habeť Prouer. xix. Etiā nō nimis modicū de neceſſarijs
ipi corpi tribuēdo. qḋ ſi fecerimꝰ reputabimur ꝓprioꝝ corpoꝝ per/
emptores. Cōtra qḋ loquiť ſic Bernar. in epl'a ad fratres de mōte dei
Sunt ⁊ alia corpoꝝ exercitia. in q̇bꝫ neceſſe ē laborare. ſicuť vigilie.
ieiunia. ⁊ hmōi. q̄ ſpūalia nō impediūt ſed adiuuāt. ſi cū rōe ⁊ diſcre
tione fiant. q̄ ſi ex indiſcretōis vitio ſic agātur vt vel deficiēte ſpū vel
lāguēte corꝑe ſpūalia impediāt. q̇ ſic eſt. corpi ſuo abſtulit boni opis
effectū. ſpūi affectū proximo exemplū. ⁊ honorē deo. ſacrilegus eſt ⁊
hoꝝ oīm in deū reus. Et ergo Grego. xxx. moralium ait ſic. Per abſti/
nentiā carnis vitia extinguēda ſunt. nō caro. ſed neceſſe eſt vt artem
ↄtinētie quiſqȝ teneat. q̄ nō carnē ſed vitia occidat. Sepe em̄ dum in
illa hoſtē inſequimur. etiā ciuem quē diligimus trucidamus. ¶ Se/
cūdo exiget ſi virga diſcipline illud correxerimus a rebellione ⁊ laſci
uijs illud cohibuerimus. Bern̄. ſup canti. Jugo diſcipline inſolētia moꝝ
eſt domanda. Itē dṫ idē in epl'a. O q̄ȝ cōpoſitū reddit oēm corpis ſta
tum necnō ⁊ mētis habitū diſciplina. ceruicem ſubmittit. ⁊ ponit ſu
percilia. ↄponit vultū. ligat oculos. cachinnos ꝓhibet moderat lin/
guā frenat gulam. ſedat irā ⁊ format inceſſum. ¶ Tercio exiget do/
minus ſi ipm corpus laborare fecerimꝰ in opibꝫ penitētie ⁊ virtutum.
Vn̄ Augꝰ. in libro de baptiſ. paruuloꝝ. Propterea de paradyſo emiſ
ſus ē Adam ⁊ cōtra Edon habitauit. vt ſignificaret ꝙ in laboribꝫ q̄
ſunt delicijs ↄtrarij erudiēda ē caro pcti. Vn̄ corpꝰ noſtrū reputādū
eſt aīal laborioſum ad opa penitētie faciēda nobis a deo ↄmodatum.
Noli ergo illud tenere ocioſum cū ignoras q̄ȝdiu penes te manebit
cū impfecto ope penitētie ab illo qui conceſſerat forſitan improui/
ſe repetatur. Et ergo dṫ Chryſoſtomꝰ. Si mutuo acceperis equū aut
bouem inſtanter operaris. ⁊ dicis forte. cras a me tolletur. quare hoc
etiam nō facias equo corpi. ſcȝ tuo. Si ergo iumētū tuum a chriſto

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

tibi ꝯceſſum diſcrete nutrias vt ſuſtentet̃ natura ⁊ domentur vitia. Sic v̄ga diſcipline corrigas vt maneat in obediētia ⁊ fulgeat caſti monia. ſic ad laborē inſtruas vt ꝓfugent̃ ocia ⁊ faciat digna peniten tie opa. tūc finaliter poſſis dn̄o bonā ⁊ valētem exinde reddere rōnē.

¶ Tercio reddēda eſt rō de proximis ⁊ primo patri de filio. hoc ha bet primo Regū tercio. vbi legit̃ ꝙ Heli punitus ē ꝑ filiꝫs ſuis eo ꝙ nouerat illos indigne agere ⁊ nō corripuit eos delinquētes. Et ergo dr̄ Prouer. xxix. Erudi filium tuū Vñ q̄dam. Si tibi ſit natus pec cātem corrige natū Neve ſuū luere poſſis de iure reatum Item prela tis de ſuis ſubditis Ezechiel. xxxiij. Fili hoīs ſpeculatorem dedi te do mui iſrael Audiēs ergo ex ore meo ſermonē annunciabis eis ex me. Si me dicēte ad impiū Impie. morte morieris. ⁊ locutus non fue ris vt ſe cuſtodiat impius a via ſua ⁊ ipē in iniq̄tate ſua morit̃. ſan guinem eius de manu tua requirā Item eiuſdem. xxxiiij. Ecce ego ipē ſuꝑ paſtores ⁊ req̄ram gregem meū de manu eoꝝ Item dn̄s ſiue prin ceps terrenus rōnem etiā reddet de ſuo inferiori atqꝫ ſubiecto. Hoc pꝫ Numeri. xxv. vbi legit̃ ꝙ principes a dn̄o iuſſi ſunt ſuſpēdi in pa tibulis ꝓpter pctm̄ ppl̄i. q2 fornicatus fuit ppl̄s cū filiabꝫ moab. q̄ vocabāt eos ad ſacrificia ſua ⁊c̄. vt ibidē legit̃. Tales ergo ſunt prin cipes ⁊ p̄lati de q̇bꝫ ſcribit̃ Hieremie. xxv. Vlulate paſtores ⁊ clama te. aſpergite vos cinere optimates gregis. q2 cōpleti ſunt dies veſtri vt interficiamini ⁊ cadetis q̄ſi vaſa p̄cioſa Videāt ergo p̄lati eccleſie ⁊ principes vniuerſe terre. q̄ aliꝫs preſunt ⁊ imperāt. q̄liter cōmiſſum ſibi gregē v̄bo pariter ⁊ exēplo inſtruūt. regūt. defendūt Prelati nāqꝫ debēt pplm̄ docere ⁊ a lupinis hereticoꝝ inſultibꝫ vulpiniſqꝫ fraudi bus ſagaciter defenſare Principes vero terre debēt peccātes corrigere ſibi ſubditis iuſticiā ⁊ iudiciū facere. pupillos ⁊ viduas. miſerabi leſqꝫ ꝑſonas diligēter ꝓtegere. nec quenq̄ꝫ in iuſtis actōnibꝫ ſeu mo leſtiꝫs aggrauare Sciāt eīm fore ſcriptū Sap̄. vi. ꝙ iudicium duriſſi mū in his q̄ preſunt fiet. exiguo eīm ꝯcedit̃ miſericordia. potētes aūt tormēta patiētur. Ad vos oēs ergo p̄latos eccleſie ⁊ principes vni uerſe terre ſunt hi ſermones mei vt diſcatis ſapiētiā ⁊ nō excedatis. ac ſubditos ſic inſtruite diligite ⁊ defenſate vt duriſſimū hoc iudi ciū. vt fortioribꝫ fortior ⁊ maioribꝫ maior inſtat cruciatio. ſecure in die nouiſſimo valeatis expectare

¶ Quarto reddenda erit rō de oībꝫ operibꝫ ⁊ cōmiſſis Vñ Athanaſius in ſimbolo ſic dr̄. ꝙ ad aduentū chriſti omnes homines reſurgere habēt cū corporibꝫ ſuis. ⁊ redditu ri ſunt de factis propriꝫs ratōnem Et hoc eſt ꝙ apoſtolꝰ innuit. ij. ad Corin. v. vbi dr̄ Omnes nos manifeſtari oportet ante tribunal xp̄i vt recipiat vnuſquiſqꝫ propria corporis ꝓut geſſit. ſiue bonum ſiue

malū Vñ Ecclesi. vltimo. Cūcta que fiūt adducet dñs in iudicium
⁊ nō ſolum magna ⁊ grauia pctā ſed etiā que in oculis noſtris vidē
tur modica ⁊ quaſi nulla. Vñ paruū q̇d videtur paſſus hominis.
ſꝫ de eo erit rō reddēda Job. xiij. Obſeruaſti omnes ſemitas meas.
et veſtigia pedū meoꝝ ꝯſideraſti Et ſubdit capitulo ſequēti Tu qui/
dem greſſus meos dinumeraſti Item. xxxiiij Oculi eius ſup vias ho
minū ⁊ omnes greſſus eius ꝯſiderat ſcꝫ ad retribuēdum qd̓ in illis
perpetrauit Exemplū de angelo numerāte paſſus heremite. De quo
legiť in vitaſpatrū Minus ē verbū ocioſum Et tñ ſic ſcribit Mat.
xij. De omi verbo ocioſo qd̓ locuti fuerint hoīes reddēt de eo rōnem
in die iudicij. Vñ Sap. i. Qui loq̇tur iniqua non poterit latere nec
preteriet illū correctōnis iudiciū Minimū videť cogitatio vana. et
tamē dr̄ Sap. i. In cogitatōnibꝫ impij interrogatio erit Et eiuſdem
vi. Ipſe cogitatōes noſtras ſcrutabiť Vñ Eſaie vltimo Ego aūt ope
ra coꝝ ⁊ cogitatōes veniā vt ꝯgregē cū gentibꝫ videlꝫ ad iudicādū
prout gentes iudicabo. De q̄ habeť Johel. iij. In diebꝫ illis ꝯgrega/
bo oēs gentes. ⁊ reducā eas in valle ioſaphat. ⁊ diſcrepabo cum eis
ibi ſup pplo meo hereditate mea iſrael. Oia ergo opa cogitatōnes
⁊ verba rōne ſtrictiſſima iudicabūtur Nā ⁊ dt̄ Grego. ſup illud Ma
th. xxiiij. Oēs capilli veſtri numerati ſunt Sic deꝰ oēs vias noſtras
ꝯſiderat ⁊ greſſus dinumerat vt nec minime cogitatōes aut verba
minutiſſima q̄ apud nos vluerūt in eius iudicio maneāt īdiſcuſſa
Tūc em̄ vniuerſa opa noſtra tanq̄ꝫ in frontibꝫ noſtris eſſent ſcripta
erūt oībꝫ manifeſta Nā vt ſcribiť Ecci. xi In fine hoīs denudatio illiꝰ
operꝫ ¶ Quinto erit reddēda rō nō ſolū de malis ꝯmiſſis. ſꝫ etiā de
bonis ꝑtermiſſis. Vñ Math. xxv. Tunc diceret rex his q̄ a ſiniſtris
eius erūt Diſcedite a me maledicti in ignē eternū. q̇ ꝑparatus ē dya
bolo ⁊ angelis eiꝰ Eſuriui ⁊ nō dediſtis mihi mādúcare. ⁊ cetera q̄ ſe/
quūtur Et fuit vna de cauſis quare diues epulo nō inuenit aque re/
frigeratōem. qꝛ paup lazarus de micis eius mēſe nihil potuit obtine
re Item nō ſolū de ꝯmiſſis ⁊ omiſſis reddeť rō. ſꝫ etiā de tpe ꝑdito in
quo mala facta ſunt. ⁊ bona neglecta Vñ Ecci. xvij. Numerꝫ dierū ⁊
tēpus dedit illis dñs. vt ipſis ſalubriter ad eiꝰ honorē ⁊ ꝓpriam ſa/
lutem vtātur. Qd̓ multi tamē vilipēdūt ⁊ tempus inutiliter conſu/
mūt De q̇bꝫ Bernardꝰ ad ſcholarē ꝯ queriť ſic dicēs Nihil p̄cioſius
tpe. ſꝫ heu hodie nihil vilius reputať Tranſierūt dies ſalutis. ⁊ ne/
mo recogitat. nemo ſibi perire diē ⁊ nunq̄ꝫ redituꝛā cauſať. Sꝫ ſicut
nō peribit capillus de capite. ita nec momētū de tpe videlꝫ de quo rō
non exigetur O quātum hoc timebat beatus Ancelmus in meditati
onibus ſuis ita dicens O lignuꝫ aridū eternis ignibꝫ dignū q̇d em

ridebis in illa die cū exiget a te vſqȝ ad ictū oculi oē tps viuendi
tibi impēſum qualiter fuerit a te expēſum ꝛ ideo dt ſapiēs Eccle.iiij.
Fili ꝯſerua tēpus ¶ Sexto ꝛ vltimo reddēda erit rō de oībꝫ donis a
dño deo ꝑceptis Ipe eñ dñs nihil dat de q̄ nō velit habere rōnē Un
potiꝰ videt ꝯmodare qȝ ſimpl'r dare Ipe eñ reqret rōnē de oī dato. ſi
ue ſit ſpūale vt ſunt bona aīe naturalia acqſita ꝛ infuſa. ſiue corpalia
vt ſunt fortitudo agilitas ꝛ pulchritudo Siue tpalia vt ſunt diui-
tie. ptātes. ꝛ honores. De his oībꝫ pȝ exēplariter ꝛ pabolice Math.
xx. de quinqȝ talētis Et lu. xix. de nobili q̄ tradidit ſeruis diuitias De
qbꝫ oībꝫ oportuit rō reddi ꝛ ꝯputatio fieri ſpecialis Et ḡ ſicut ſcribit
Job. xix. Scito eſſe iudiciū ſcȝ breuiter faciēdū. in quo de oībꝫ ꝛ ſin
gulis ſuperius iā poſitis rō ſtrictiſſima exiget. Quare dicebat Job.
xxxi. Quid faciā cū ſurrexerit ad iudicādū dñs. ꝛ cū queſierit qd reſ
pōdebo illi O qȝ velociter veniet q̄rens ꝛ interrogās de oībꝫ operibꝫ
noſtris Nā iuxta ē dies ꝑditionis ꝛ adeſſe feſtināt tpa. ſcȝ qñ iudica
bit dñs pplm ſuū Quia vt dr Abdie pmo. Iuxta eſt dies dñi ſuper
omnes gētes Ipſe nāqȝ dt in Apoca. iij. Ecce venio cito. Et ergo dr
in euāge. Marci. xiij. Uigilate neſcitis eñ quando dñs veniet. an
media nocte. an gallicantu. an mane. ne cum venerit repēte inueniat
vos dormientes Quod aūt vobis dico omnibꝫ dico Uigilate. vigi
late. Nam ſi non vigilaueris veniam ad te tanqȝ fur. ꝛ neſcies qua
hora veniam ad te. Item Apoca. vltimo. Ecce venio cito ꝛ merces
mea mecū eſt reddere vnicuiqȝ ſcdm opera ſua. ꝛ ergo chariſſime cuȝ
de tot ꝛ tantis oportebit te iam cito ꝛ quaſi improuiſe ꝛ ſubito ratio
nem reddere ſemper vigila. diligenter te examina. cōſcientiam quo-
qȝ tuam funditus expurga. Ut cū dominus ad iudicādum venerit
poſſis eidem conueniēter reſpōdere Et in oculis eius gratiā ac veni-
am peccatorū miſericorditer inuenire Et hoc eſt quod ſuadetur tibi
Ecci. xviij. ibidē dt Ante iudiciū temetipſum interroga ꝛ in ꝯſpectu
dei inuenies propiciationem

¶ Qȝ iudiciū timendū ſit propter
ſententie probationem

PRimū qd finale iudiciū reddit formidabile ꝛ paueſcēdū
ē horribil' ſnīe expectatio q̄ a iudice tūc crudeliter ē ferēda
Hec aūt ſentētia ē terribilis ſpēaliter ꝑpter tria. Primū ē
incertitudo ſnīe ſiue dubitatio Nulli eñ ꝯſtat an ꝓ ſeu el
contra ſe ferat Nā vt dr Ecci. ix. Sunt iuſti atqȝ ſapiētes. ꝛ opera eo
rum in manu dei ſunt. ꝛ tñ neſcit hō vtrū odio an amore dignus ſit
ſed omnia in futuro ſeruant incerta Unde legit in vitaſpatrū. qꝛ cū

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

abbas agaton moritur⁹ p̱ tres dies ſtaret imobilis aptis oculis. ⁊
fratres eũ pulſarẽt dicẽtes Abba vbi es Rñdit. in ꝯſpectu oĩm iudi
cis aſſiſto Et dixerũt frẽs Tu times Dixit Intima ṽtute q̃ potui mã
data dei cuſtodiui. ſʒ homo ſum. ⁊ neſcio vtꝝ opa mea accepta ſint
corã deo. qꝛ aliter ſunt dei iudicia. ⁊ aliter hoĩm Et ideo nec ꝯfido .ni
ſi venero añ deũ Dicit em̃ Grego. Sepe iuſticiã meã ad examen diui
ne iuſticie inducta iniuſticia ē. ⁊ plerũqʒ ſordet in ꝯſpectu iudicis. qđ
in intentõne ſulget operãtis. Vñ Prouer. xiiij. Eſt via q̃ videt̃ ho/
minib⁹ recta ⁊ nouiſſima eius ducũt ad interitũ Et qꝛ iſte ſctũs pat̃
Agaton hec cordialr̃ aduertebat. ideo q̃ʒuis in mãdatis dei cuſtodiẽ
dis diligẽtiſſim⁹ fuit. futuꝝ tñ iudiciũ valde timuit ⁊ expectauit
¶ Item legit̃ adhuc in vitaſpatꝝ. qꝛ q̇dã ſenex dixit. Tres res timeo
Vnã videlʒ qñ aĩa mea egreſſura ē de corpe Alia qñ occurſura ē ipſi
deo Tertia ṽõ qñ finalẽ ſentẽtiam in die nouiſſimo expectauerit au/
ditura. ecce q̃liter multi ſctõꝝ patꝝ hoc iudiciũ timuerũt. ꝓpter in/
certitudinẽ ſentẽtie tũc ferẽde Et ṽo merito valde timẽdũ Vñ Mat.
vij. ⁊ ſunt ṽba ſaluatoris. Multi dicẽt mihi dñe dñe, nõne in noĩe
tuo ꝓphetauim⁹ ⁊ demonia eiecim⁹. ⁊ ṽtutes multas fecim⁹ Et tũc
ꝯfitebor illis dicẽs. Diſcedite a me qꝛ nũq̃ʒ noui vos. Si ꝓphete ⁊
fugãtes demones ⁊ miracula in dei noĩe faciẽtes. tũc repellent̃. q̇s tã
ſancte hic poſſet viuere qꝛ in h̃ iudicio nõ habeat tremere Nullus ve
riſſime cũ nõ ſit mũdus a ſorde ſup terrã. etiam nec infans vni⁹ diei
Hinc ē qđ ſcribit̃ Eſaie. lxiiij. Facti ſum⁹ oẽs nos vt immũdus q̃ſi
pãnus mẽſtruate vniuerſe iuſticie nr̃e Igit̃ de oĩb⁹ opib⁹ noſtris in h̃
iudicio ꝓducẽdis quãtũcũqʒ etiã videant̃ bona ſiue iuſta debem⁹ me
rito formidare Vñ Job. ix. Verebar oĩa opa mea Hic beat⁹ Paul⁹
vas electõnis. q̃ʒuis de nullo pctõ ſibi ꝯſcius fuerit Dicit em̃ Actu.
xxiij. Ego om̃i bono ꝯuerſatus ſum apud deũ vſqʒ in hodiernũ diẽ
Tamẽ ſicut ſcribit̃ Ecci. v. De ꝓpiciatu pctõꝝ noli eſſe ſine metu.
Vñ p̄mo ad Cori. iiij. q̃ſi pauẽdo dt̃ Nihil mihi ꝯſcius ſum ſʒ in h̃
iuſtificatus nõ ſum. Hinc Grego. ait Juſti aũt viri oẽ qđ agũt me/
tuũt dũ caute ꝯſiderãt añ q̃ʒtũ iudicẽ ſtabũt Oẽs em̃ ſtabim⁹ añ tri
bunal xpi. vt ſcribit Apl̃s ad Roma. xiiij. Et g̃ miſerrim⁹ q̇d dicam
vel q̇d faciã. dũ nĩl boni ꝓferã añ tantũ iudicem. Scđm ē illius ſnĩe
dura ⁊ lamẽtabilis. imo intolerabil̃ ꝓlatio Vñ Mat. xxv. Cũ vene
rit filius hoĩs in maieſtate ſua ⁊ oẽs angeli cũ eo. tũc ſedebit ſup ſe/
dẽ maieſtatis ſue Et ꝯgregabunt̃ añ eũ oẽs gẽtes. ⁊ ſeperabit eos ab
inuicẽ ſicut paſtor ſegregat oues ab hedis Et ſtatuet q̇dẽ oues a de/
xtris. hedos aũt a ſiniſtris Tũc dicet rex his q̇ a dextris ei⁹ erũt Ve/
nite bñdicti patris mei poſſidete paratũ vobis regnũ a ꝯſtitutõne

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

mūdi Eſuriui ⁊ dediſtis mihi mādūcare. ſitiui ⁊ dediſtis mihi bibe-
re. ⁊ cetera, q̄ ſequūtur Tūc dicet ⁊ his q̇ a ſiniſtris eiꝰ erūt Diſcedite
a me maledicti ī ignē eternū q̇ paratꝰ ē dyabolo ⁊ angel' eiꝰ. Vn̄ q̇dā
Judicis in lite breuis ē vox Jte Venite Dicet reprobis ite. venite bo
nis O gratioſiſſimū ⁊ dulce xp̄i alloquiū. cū dixerit Venite O durū
⁊ amarū immo intolerabile v̄bū cū p̄nūciauerit Diſcedite a me male
dicti in ignē eternū. ſiue ite Vere vere Aſpera vox Jte vox ē bn̄dicta
Venite Vn̄ Bern̄. ait O q̄ȝ graue ⁊ amarū a ſiniſtris erit ite. cū a de-
xtris vos venite dicet rex largitor vite Jſte ē gladius ab vtraq̄ȝ par-
te acutus exiēs de ore filij hoīs Ut habet Apoca. pri. ⁊ etiā. xix. Certe
tūc p̄cutiet terrā virga oris ſui ⁊ ſp̄u labiorū ſuorū interficiet impium
Ut habet Eſa. xi. O q̄ȝ terribile ē illā vocē tūc audire. Vn̄ Augꝰ ſup
Joānē. Qui ceciderūt ad vocē vnā morituri xp̄i. q̇d faciēt ſub voce
iudicaturi Jp̄e ſiq̇dē rugiet tanq̄ȝ leo. vn̄ Amos. iij. Leo rugiet quis
nō timebit Eſa. v. Rugitus eius vt leonis Hieremie. xxv. Dn̄s de
excelſo rugiet ⁊ de habitaculo ſuo dabit vocē ſuā Peruenitq̄ȝ ſonus
eius ad extremū terre. q̄r iudiciū dn̄o cū gentibꝰ. Certe tūc vox dn̄i
ꝯfringētis cedros. nā tūc dn̄s ꝯfringet cedros libani. Hoc ē ſupbos
⁊ eleuatos eius ſpeciales inimicos Qui mox vt honorificati fuerint
et tanq̄ȝ cedri exaltati quēadmodū fumus deficiēt. cum in h̄ iudicio
hūiliati fuerint a dn̄o. ⁊ q̄ſi penitus ad nihilū redacti. Hec etiā vox
dn̄i erit ſicut tonitruū ꝑ̄uerās terrā. Jdeo Job. xxvi. tremēs dicebat.
Quis poterit tonitruū magnitudinis eiꝰ intueri Unde Pſal. Jnto
nuit de celo dominus ⁊ altiſſimus dedit vocem ſuā Job. xxxvij. To-
nabit dominus voce ſua mirabiliter q̇ facit magna ⁊ mirabilia Hinc
Anſelmus in meditatōnibꝰ ſuis dt Quid dormias anima tepida ⁊
euomi digna Qui nō expergiſcit Qui non tremit ad tantū tonitruū
non dormit. ſed mortuus eſt. Jtem verbū dn̄i erit ad modū choruſ-
cantis. Zacha. ix. Exibit vt fulgur iaculum eius ⁊ dominus in tuba
canet Certe ſicut dr Eſaie. xx. Jn die illa clangetur tuba magna Hinc
dt Chryſoſto. ſuper illud Math. xiiij. Virtutes celorum mouebun
tur Vere vox magna vox tube terribilis. cui omnia obediunt elemē
ta. Que petras ſcindit. inferos aperit. portas ereas frangit. vincula
mortuorū diſrumpit. ⁊ de profunctis abyſſi liberatas animas corpo
ribꝰ ſuis reddit. ⁊ ad iudicium ire compellit Hec oīa citius conſu
mentur in opere. tanq̄ȝ ſagitta tranſit in aere. Dicente Apl'o p̄ma ad
Corintheos. xv. Jn momento in ictu oculi in nouiſſima tuba. De
hac etiam tuba dt btūs Hierony. ſuper Math. Quotiens diem il-
lum conſidero. toto corde contremiſco Siue etiam comedo. ſiue bi
bo. ſiue aliq̇d aliud facio Semper videtur illa horribilis tuba ſona-

re in auribꝫ meis Surgite vos mortui ⁊ venite ad iudiciū. Hūc diē frequenter debet cogitare q̇libet tribulatus. ſeu onere penitētie aggra-uatus ⁊ magnū inde ſuſcipiet in aīa ſubleuamē. Vn̄ dt btūs Grego. in omel. Diem illum fratres chariſſimi an̄ oculos veſtros ponite. ⁊ q̇cq̇d mō graue cernitur in eius comparatōe leuiat̄. Debemus etiam hanc diē expaueſcere ⁊ timere. Nā hec ē dies ire. dies magna ⁊ ama-ra valde. Vn̄ Sophonie pmo. Vox diei dn̄i amara. tribulabit̄ ibi fortis. dies ire. dies illa. dies tribulatōis ⁊ anguſtie. dies calamita-tis ⁊ miſerie. dies tenebraꝝ ⁊ caliginis. dies nebule ⁊ turbinis. dies tube ⁊ clangoris. Itē Eſa. iiij. Sol ꝯuertet̄ in tenebras. ⁊ luna in ſan-guinē. anteq̄ꝫ venit dies dn̄i magnus ⁊ horribilis. O quantū metue-bat beatus Bern̄. hūc diem qn̄ dixit. Cū recordor moritur⁹. terret ter-ror me vēturus. Quē expecto nō ſecurus. terret dies me terroris. dies ire ⁊ furoris. dies luctus ⁊ meroris. dies vltrix pctōris. De hoc etiā die ait ſic idem in ſermone. Nudi ſtabūt an̄ tribunal xpi. vt audiāt vocē iudicij. q̄ obturauerūt aurē ſuā ad vocē ꝯſilij. Quid em̄ loquit̄ deus. Agite inq̄t penitētiā. Multi tm̄ diſſimulāt. multi ꝯtinent aures ſuas ⁊ dicūt. Durus ē hic ſermo. Nō ſic impij nō ſic. tūc intonet du-rus ſermo. verbū aſperū cum ꝓnūciatū fuerit. Ite maledicti in ignē eternū. Quid ḡ dicēt in die illa terribili miſeri pctōres ꝑpetue con-dēnati. cū viderint ſctōs ad regnū vocari. atq̄ꝫ ſemetipos ad mortis ſupplicia eternal̄r deſtinari. Certe ſicut dr̄ Sap. v. Gemētes pre an-guſtia ſpūs dicent intra ſe penitētiā agētes. Hi ſunt q̄s aliqn̄ habui-mus in deriſum ⁊ ſilitudinē improperij. Nos inſenſati vitā illoꝝ eſti-mauim⁹ inſaniā. ⁊ finē illoꝝ ſine honore. Quō ḡ deputati ſunt inter filios dei ⁊ inter ſctōs ſors illoꝝ ē. Nos errauim⁹ a via veritatis ⁊ lu-mē iuſticie nō illuxit nobis. ⁊ ſol intelligētie nō ē ortus nobis. Laſſa-ti ſumus in via iniq̄tatis ⁊ ꝑditōis ⁊ ābulauim⁹ vias difficiles. viā aūt dn̄i ignorauim⁹. Quid nobis ꝓfuit ſupbia. aut q̇d diuitiaꝝ ia-ctātia ꝯtulit nobis. Trāſierūt oīa illa tanq̄ꝫ nauis q̄ ꝑtrāſit fluctuan-tē aquā. cui⁹ cū p̄terit nō ē veſtigiū inuenire. Certe hec ꝯfeſſio ⁊ peni-tētia tūc erit nimis tarda. Penitebūt q̇dē ad penā. ſꝫ nō ꝯuertent ad veniā. Nā tūc nō erit ampli⁹ locus miſericordie ⁊ venie. ſꝫ eq̇tatis ⁊ iuſticie. cū ꝓnūciat̄ a tremēdo iudice. Ite ⁊ venite. O q̄ꝫtū hec ſcīa eſt ab oībꝫ metuēda. ¶ Vn̄ legit̄ ꝙ q̇dā ſctūs cū ſpūs fornicatōis ipm̄ grauiter tētaret. exorauit dn̄m vt tētator ei viſibil̄r appareret. qd̄ ⁊ fa-ctū eſt. Tunc ſctūs ille ait. Quid tibi prodeſt ꝙ me ſic tentas. eſt em̄ ſumma fatuitas. Noſti naq̄ꝫ ꝙ cum aliquē in pctm̄ p̄cipitas. pctm̄ tuū aggrauas ⁊ ex ꝯſequēti ſic penā tuā augmētas. Reſpondens de-mon. Scio inq̇t veꝝ eſſe qd̄ loq̄ris. ſcio em̄ ꝙ quāto plures peccare

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

fecero tãto diẽ iudicij amplius retardabo Illã aũt diẽ ſup oĩa reformi
do. in qua durã illã ſniam me auditurũ expecto Ite maledicti in ignẽ
eternũ. q̇ paratus ẽ dyabolo ⁊ angelis eius. Et vt fulminatõem illius
ſnie ſaltẽ ad tp̄s valeã retardare Jõ nitor hoĩes tã grauiter tẽtare O
deus eterne q̄ztũ tũc demones ⁊ miſeri pctõres timebũt ⁊ a voce to/
nitrui tui formidabũt Et ğ ſi volueris hãc vocẽ nõ timere. ⁊ ĩ illa die
magna ⁊ horribili ſecurus eſſe. ſemina nunc opa pietatis. iuſticie ⁊
miſericordie. O q̄z felix fuerit ⁊ multũ beatus. q̇ nũc intelligit ſup ege
nũ ⁊ pauperẽ. in illa die liberabit eũ dñs Vñ Prouer. xi Bñfacit aĩe
ſue vir miſericors. facit etiã dignos fructus. Nã q̇ nũc ſeminãt in la/
chrymis ⁊ dolore. tũc veniẽtes veniẽt. portãtes manipulos ſuos cũ
magna exultatõne Sz multi nũc ſeminãt ſpinas ⁊ zizania. putãtes
ſe tũc triticũ meſſuros. nõ ſic impij nõ ſic. Que ei ſemiauerit hõ. hec
⁊ metet. dt apl's ad Gala. vi. Et ğ dt dñs Oſee. x. Araſtis impietatẽ
iniq̄tatẽ meſſuiſtis Vñ q̇ ſeminauerit pctm̃ ⁊ actus neq̄cie metet ge
hẽnalẽ penã Qui vo ꝟtutes ⁊ opa penitẽtie. colliget gloriã ſempi/
ternã. nã q̇ bona egerũt ibũt in vitã eternã. q̇ vero mala in ignẽ eter/
nũ Opa eñ illorũ ſequunt illos Apoca. xiiij. Nã opa tũc ſaluabũt. ⁊
opa ꝯdemnabũt Hinc ẽ qd dr Joã. v. Veniet hora in qua oẽs q̇ in
monumẽtis ſunt. audiẽt vocẽ dñi. ⁊ ꝓcedẽt q̇ bona fecerũt in reſur/
rectõem vite. q̇ vero mala in reſurrectõem iudicij. vñ Apoca. ij dt iu
dex affuturus Ego ſum ſcrutãs renes ⁊ dabo vnicuiq̄z ſcḋm opa ſua.
Nã vt dr Abdie ꝑmo. Sicut feciſti fiet tibi. Et ğ ſcribit Hieremie. l
ca. Et ſunt ꝟba iudicis ad angelos malos de pctõre ꝯdẽnato ſic di/
cẽtis Reddite ei ſcḋz opus ſuũ. iuxta oĩa q̄ fecit facite illi Et ğ ſi volue
ris añ xp̄m autũnũ bonũ habere ⁊ multis fructibus abũdare. ſemina
nũc largiter in hoc vere huius p̄ñtis vite. nã q̇ parce ſeminat parce ⁊
metet Et q̇ ſeminat in bñdictõibus de benedictõibus ⁊ metet. Vt habet.
ij. ad Corin. x. Sic etiã q̇ ſeminat in maledictõibus et pctis. de eiſdem
metet Nã vt dr ꝓuerbio cõi Qd ſibi q̇ſq̇s ſerit p̄ñtis tp̄e vite. Hoc
ſibi meſſis erit cũ dr ite venite ¶ Tertiũ vero ꝓpter qd ſnĩa iudi/
cis ẽ terribilis et deſoluta ẽ oĩ dolore plena dãnatorũ a deo ⁊ angelis
et ab oĩbus ſcis ſepatio eterna. cũ ps ſiniſtra a demonibus rapiet In in/
ſtãti eñ et ſine mora illa horribili ſnĩa ab ore xp̄i ꝓmulgata erũt pa
rati demones crudeliſſimi. rapiẽtes aĩas miſerorũ. ducẽtes eas velo
citer ad ſuppliciũ ſempiternũ. Hoc etiã p̄z figuratiue Heſter. vij. de
miniſtris aſſueri regis. q̇ erãt auidiſſimi ad ſuſpẽdendũ amon Vñ
dr ibidẽ Necdũ ꝟbũ de ore regis exibat ⁊ operuerũt faciẽ eius mini
ſtri regis Sic dyaboli ſtatim ĩ illo die erũt paratiſſimi ad recipien/
dũ ſtatim aĩas pctõrũ ⁊ hoc ẽ qd dr in lamẽtatõnibus Hieremie ꝑmo

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Pẽs pſecutores eiꝰ apphẽderũt eã Un̄ Chryſo. in li. de repatõe lapſi Cogita ſenos illos ⁊ horrẽdos penaꝝ miniſtros q̇ pctõres p̄cipitãt ad ſupplicia ſempiterna Itẽ Hugo de ſctõ victore Tortores horribi les q̇ nūq̄ꝫ miſerenť erũt parati vt data ſnīa te dãnatũ rapiãt ad tor mẽta ſempiterna. Tũc miſerãdus miſer lamẽtãdo dicet. Suſcepe- rũt me ſicut leo paratꝰ ad predã. ⁊ ſicut catulꝰ leonis habitãs in ab ditis O dolor ineffabilis. o pena indicibilis talis amariſſime pſecu tõnis Un̄ Bern̄. In meditatõibꝫ ſuis ſic ait Quiſputas meror erit. q̇s luctꝰ. q triſticia qn̄ ſepabunť mali a ꝯſortio iuſtoꝝ ⁊ a viſione dei ⁊ traditi in ptãtẽ demonũ ibũt cũ illis in ignẽ eternũ Ibiqꝫ erũt ſine fine ĩ luctu ⁊ gemitu Procul elõgati a btã patria padyſi. ⁊ ĩ gehẽna nūq̄ꝫ lucẽ habituri iuxta q̄ꝫtitatẽ culpe penã ſuſtinẽtes. tũc illi miſe- ri pctõres de oĩ redẽptõe deſperãtes vſqꝫ in eternũ nõ videbũt lumẽ nã introibũt in ĩferiora terre tradeť in manꝰ gladıȷ̃ ptes vulpiũ erũt hoc ẽ ipoꝝ demonũ q̇ ſunt fraudulẽti ⁊ neq̇ſſimi ad nocẽdũ oĩbꝫ De hac ſepatõis pena ſic dt Chryſo. in li. de repatõe lapſi. Nonulli ĩperi toꝝ putãt ſibi ſatis eẽ ⁊ optabile videri ſi tantũmõ careãt gehenna. Ego aũt multo grauiores q̄ꝫ gehẽnã dico eẽ cruciatꝰ. remoueri ⁊ ab ĳci ab illa glĩa. nec puto acerbe eẽ gehẽna ſupplicia Ut ſunt illa De q̇bꝫ audi q̇d dt btũs Petrꝰ Torqueť is q̇ arceť a ꝯſpectu xpi hoc cre de mihi penis oĩbꝫ grauiꝰ Et hoc ſolũ ẽ qđ ſuperat gehẽnã. Un̄ idẽ ſup illud Math. xvi. Excideť ⁊ in ignẽ mitteť. Intolerabilis res eſt gehẽna ⁊ ſuppliciũ horribile Tamẽ ſi mille q̇s gehennas ponat. nil tale ẽ duꝝ quale ab honore illiꝰ glĩe ꝓpelli ⁊ exoſum eẽ a xpo. Nam ſcđꝫ Augꝰ. Reprobi mallẽt oẽ tormẽtũ ſuſtinere q̄ꝫ videre faciẽ iudi cis irati Un̄ Johel. ıȷ. A facie eiꝰ ꝯtremuit terra. moti ſunt celi ⁊ ſtelle retraxerũt ſplẽdorẽ ſuũ a facie eiꝰ trepidabũt ppl̄i Certe dn̄e tũc pec catores infirmabunť ⁊ pibũt a facie tua Et h̄ pre dolore nimio. cum eam viderint auerſam. ⁊ q̄ ad ipos terribilr̄ ꝯmotã ⁊ crudeliſſime di cẽtẽ illud Hieremie. xviıȷ. Dorſuꝫ ⁊ nõ faciẽ oſtẽdat eis in die pditio nis coꝝ. O q̄lis ſepatio. O q̄ꝫ grauis ⁊ amara tũc diuiſio cuiuſlibet pctõris a facie dn̄i taliter indignãtis. ⁊ horribilr̄ dicẽtis. Amẽ dico vobis neſcio vos Un̄ q̇dã Charoꝝ triſtis deceſſus triſtior iſtis. Cor poris ⁊ aĩe triſtiſſimꝰ a deitate Chariſſimi ꝓpť hec oĩa ſupradicta ⁊ quaſi infinita alia q̄ breuitatis cã omittunť. expgiſcimini ⁊ leuate ca pita veſtra. ac oĩ timore ⁊ tremore dic̃ illũ p̄cauete nã dr̄ Sopho. p̄. Iuxta ẽ dies dn̄i magnꝰ iuxta ⁊ velox nimis Et ĝ dr̄ Eſaie. xiıȷ. Vi- gilate. qr̄ ꝓpe ẽ dies dn̄i. vigilate itaqꝫ qr̄ neſcitis diẽ neqꝫ horã. vt ſcribiť Math. xxv Un̄ p̄ma ad Theſſal. vlti Frẽs iſta diligẽter ſcitis qr̄ dies dn̄i ſicut fur ita in nocte veniet. Cũ enĩ dixerit pax ⁊ ſecuri-

tas tūc repētinus eis ſupueniet interitꝰ. ⁊ ſicut dolor in vtero habētis
et nō effugiēt. Uos aūt frēs iā nō eſtis in tenebris. vt vos dies illa
tanq̄ȝ fur ꝯpꝫēdat Uos eñ filij lucis eſtis ⁊ filij dei Igiť nō dormia-
mus ſicut ceteri. ſȝ vigilemꝰ ⁊ ſobrij ſimus Hec vbi ſupra. Itē Luce.
xxi. Attēdite vobis ne forte grauenť corda veſtra in crapula ⁊ ebrie-
tate. ⁊ curis huiꝰ vite. ⁊ veniet ſup vos repētina dies illa Tāq̄ȝ laque
us eñ ſupueniet in oēs q̄ ſedent ſup faciē vniuerſe terre Uigilate ita
q̄ȝ fratres oī tpe orātes vt digni habeamini oīa iſta fugere q̄ ventura
ſunt. ⁊ ſtare añ filiū hoīs Hec oīa ibidē Nā in veritate ibi erit amor
⁊ tremor ⁊ intolerabilis dolor. Uñ Johel. ij. Magnꝰ eſt dies dñi ⁊
terribilis valde. q̇s ſuſtinebit eum Et Eſa. ij. Et introibūt in ſpelun-
cas petrarꝫ a facie formidinis dñi ⁊ voragine terre. ⁊ a glīa maieſta-
tis eius cū ſurrexerit ꝑcutere terrā Tūc eñ in fremitu ꝯculcabit ter-
ram ⁊ in furore obſtupefaciet gētes. Sicut ſcribiť Apacich. iij Et iō
dr Eſa. x. Quid facietis in die viſitatōis ⁊ calamitatis de lōge veniē-
tis ad cuiꝰ fugietis auxiliū Certe pctōri tūc nullū erit refugiū nullū
ſolamē ſeu adiutoriū Uñ Anſelmꝰ in libro de ſilitudinibꝫ A dextris
erūt pctā accuſantia. a ſiniſtris infinita demonia Subtus horriduȝ
chaos inferni. deſup p̄ſentia iudicis irati. Foris mūdus ardēs. intus
ꝯſcīa vrens. vir iuſtus ſaluabiť Peccator aūt ſic deꝓhenſus q̄ fugiet.
latere tūc erit impōſſibile. ⁊ apparere intolerabile. Itē ē dicta ſnīa eo
magis formidabilis ⁊ timēda. q̄r nō ſolū corpus diiudicat. ſȝ etiam
ipam animam condemnat

¶ Uñ legiť in exēplo Duo frēs quorꝫ vnus erat fatuꝰ ⁊ alter ſapiēs
ibāt pariter eadē via Cū aūt veniſſent ad biuiū vbi erāt due vie. vna
delectabilis ⁊ pulchra. reliqua vero inabilis ⁊ aſpera Fatuus vidēs viā
delectabilē. dixit ſapiēti Eamus ꝑ hāc viā. Sapiēs rn̄dit. Frater etſi
via iſta delectabilis ē. tñ ad malū hoſpiciū in fine deducit. Uñ ꝯſulo
ꝑ aliam viā trāſeamus. nā q̄ȝuis ipa ſit aſpera ⁊ inabilis. tñ ducit fi-
naliter ad hoſpiciū laudabile ⁊ pulchrū nimis. magne honeſtatis ⁊
quietis Rn̄dit fatuus frater Magis volo oculis meis credere q̄ȝ ti
bi de his q̄ tu nō vides Et ſic ſe poſuit ille fatuus in via delectabili ⁊
amena Qꝫ ſapiēs vidēs nolēs eū relinq̄re ipm ſeq̄bať. Pergētes āt
pariter inciderūt ſtatim in latrones. q̇ eos ab inuicē ſeparātes poſue
rūt in carceribꝫ diuerſis Factū ē aūt vt rex illiꝰ terre p̄cipe ret quadam
die oēs incarceratos ad ſe adduci. vt ipos iudicaret ad mortē. Ueni
entes aūt iſti duo frēs inter ceteros cū ſe mutuo viderēt ſapiēs ſic di
xit regi O dñe mi rex ⁊ iudex. valde ꝯqueror vobꝫ de iſto fratre meo
Nā cū eſſemꝰ pariter in via. ⁊ ipe ſit fatuꝰ ego vero ſapiēs ſum repu-
tatꝰ Ipſe eñ mihi nolebat credere vt iuiſſemꝰ ꝑ quandā bonā viam

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

quam ſibi demõſtraui. ſʒ fecit me ſecũ ire per quãdã viã malam. vbi cecidimus inter latrones. vñ reus ẽ mortis mee. Ad hec fatuus dixit Dñe mi rex. Ego aduerſus fratrẽ meũ maiorẽ habeo cãm ꝯquerẽdi. Nã cum ipe ſapiẽs ſit nõ debuiſſet tam faciliter me ſecutus fuiſſe per viã quã ſciuit fore malã. Qꝺ ſi nõ feciſſet rediſſem vtiqʒ ⁊ ſecutꝰ eũ fuiſſem ⁊ pñs periculũ nullatenꝰ incurriſſem. Vñ vere reus ẽ mortis mee. His ꝟbis ex vtraqʒ pte auditis. rex talẽ ꝓtulit ſniam dicẽs. Tu fatue noluiſti ſapiẽti credere. ⁊ tu ſapiens ſecutus es fatuũ. igiẗ vos ambo debetis morte condemnari.

Sic ꝗ erit frẽs chariſſimi in die iudicij. ⁊ in ꝯſummatõe ſecli cum ex ibũt aĩe de latibulis ſuis. ⁊ corpa de ſepulchris ſuis. ad recipiẽdum iudiciũ de ꝯmiſſis oĩbꝫ operibꝫ ſuis ⁊ omiſſis. Nam corpus fatuum qꝛ noluit ſequi ꝯſiliũ aĩe ſapiẽtis. ⁊ ſpũs ſapiẽs. qꝛ ſecutus ẽ corpꝰ fatuũ. Igiẗ cõdemnabũtur ambo in iudicio extremo. Et hac de cauſa ſnĩa iudicis dꝛ gladiꝰ ex vtraqʒ parte acutus. Vt habeẗ Apoca. pmo. Nã pcutiet tam ꝗ ad corpus qꝫ quo ad aĩam miſer pctõrẽ. Unde Math. x. Illũ timete ꝗ pt corpus ⁊ aĩam pdere in gehẽnã. Item dictã ſentẽtiã reddit multũ formidabilẽ ⁊ timẽdam qualitas ipſiꝰ iudicis. Eſt eñ ferẽda a iudice circũſpecto immo prudẽtiſſimo ꝗ non poterit falli. Nã oĩa ſibi cognita ſunt ⁊ nota. Ipſe eñ nouit abſcõdita cordis ſcrutãs corda ⁊ renes deus. Vñ ad Hebre. iiij. Oĩa nuda ⁊ apta ſunt oculis eius. Deus eñ intueẗ cor. Vt habeẗ pmo Regũ. xvi Vñ Ecci. xxiij. Oculi dñi multo plus lucidiores ſunt ſole. circũſpicientes omnes vias hoĩm. ⁊ profundũ abyſſi ⁊ hominũ corda intuentes in abſconditas partes. Et ergo vt dꝛ Boetius. Magna nobis indicta eſt bene faciendi neceſſitas. cũ agamꝰ omnia ante oculos iudicis cũcta cernentis. Item Hieremie. xxxij. Oculi tui aperti ſunt ſuper omnes vias filiorum adam. ⁊ reddas vnicuiqʒ ſcḋm fructũ adinuentionum eius. Iſte eſt iudex valde metuẽdus cui perſpicabile omne ſolidum ⁊ apertũ omne ſecretũ. cui obſcura clarent. muta reſpõdẽt. mens ſine voce loq̃tur. ⁊ ſilentiũ ꝯfitetur. Hec etiam ſentẽtia ferẽda eſt a iudice nouiſſimo. qui nõ poterit flecti. nã iudicabit orbẽ terrarum in iuſticia ⁊ populos in equitate. nullius etiã veretur potẽtiam. nec alicuiꝰ accipit perſonam nec aliquo munere tunc placatur. Vñ Deutronomij. x. Deus magnꝰ potens ⁊ terribilis qui pſonam non accipit nec munera. Certe tunc plus valebit pura conſcientia qꝫ marſubia plena. Tunc diuitibꝫ nihil proderit diuitiarũ copia. ſed ſolum pietatis ⁊ iuſticie proſunt opera. Vñ Ezechie. vij. Argentum eorum foras eijcietur. ⁊ aurum eorum in ſterquiliniũ erit. Argentũ ⁊ aurum non valebit liberare in die furoris domini. Tunc appare-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

bit dolus ſecli̅. falſitas mūdi. ac vilitas ⁊ indignitas oīm diuitiarꝫ
O q̄ʒ dulce. q̄ʒ iocūdū erit tūc odiſſe mūdū. ⁊ q̄ʒ triſte. q̄ʒ amarꝫ ha-
buiſſe mūdū charꝫ Hec ſnīa ferēda ē a iudice q̇ p̄cibꝫ nō corrūpit̄ ne
qꝫ mitigat̄ Prouer. vi. Nō acq̄ſcet cuiuſqꝫ p̄cibꝫ Et iō vt dr̄ Chryſo.
Ibi angeli ꝓ hoībꝫ nō intercedēt Quia iuſtꝰ iudex, tūc nō faciet mi-
ſericordiā. ſꝫ reddet vnicuiqꝫ ſm merita vel demerita. equā ⁊ inflexi-
bilē iuſticiā Vn̄ Ezech. vij. Scd̄m viā eoꝝ faciā eis. ⁊ ſcd̄m opa eoꝝ
iudicabo eos. ⁊ ſciēt q꞉ ego dn̄s Et ḡ Job. ix. expaueſcēs dicebat Ve
rebar oīa opa mea, ſciens q꞉ nō parcis delinquenti. De his oībꝫ ait
Bern̄. in pſa Juſte q̇dē iudicabit nec pſonā acceptabit p̄ce nec cor-
rūpet̄. ſic nec p̄cibꝫ flectet̄ Et igit̄ labora diligēter illuc deferre iuſticiaꝫ.
vbi miſericordiā nō poteris inuenire Nā vt ſcribit̄ Prouer. xi. Nō p
derūt diuitie in die vltionis. ſꝫ iuſticia liberabit tūc a morte Chariſſi-
mi ſi ſcholares lectōes ſuas neſciētes valde timēt de examine mgr̄i.
q꞉ forſitan acriter corrigent̄. Quātū hn̄t tūc timere miſeri pctōres de
extrema auditōe ſummi mgr̄i ⁊ iudicis. q̇ nō ſtuduerūt in libro iuſti
cie ⁊ veritatis Certe in hoc examine q̇ nūc malignant̄ exterminabūt̄.
Iniuſti eīm punient̄ ⁊ ſemē impioꝝ pibit Ecōtra ꝟo tūc in memoria
eterna erūt iuſti. ⁊ ab auditōne mala nō timebūt. Et iō dr̄ Eccī. viij.
Añ iudiciū para tibi iuſticiā Hec ſnīa etiā feret̄ a iudice crudeli ⁊ cō
moto q̇ nō poterit placari. Nā dn̄s q̇ nūc naturalr̄ mā̄ſuetus eſt vt
agnꝰ. tūc apparebit q̄ſi leo rugiēs crudel̄ ⁊ ꝯmotꝰ. Vn̄ Oſee. xiij. et
p̄nt eſſe ꝟba dn̄i de auaris. guloſis. ⁊ ſupbis in die iudicij ſic dicētis
Iuxta deſideria ſua adimpleti ſunt ⁊ ſaturati ⁊ eleuauerūt cor ſuū ⁊
obliti ſunt mei Et ero eis q̄ſi leena ⁊ ſicut pardus in via aſſurioꝝ oc-
currā eis q̄ſi vrſa raptis catulis. ⁊ diſrūpā interiora iecoris eoꝝ ⁊ cō
ſumā eos q̄ſi leo Quid eīm crudeliꝰ iſtis beſtijs poterit inueniri. Itēꝫ
dt̄ dn̄s ad impiū ꝯdēnandū. illud Ezechie. vij. Finis venit ſuper te ⁊
īmittā furorē meū in te. ⁊ iudicabo te iuxta vias tuas ⁊ ponā ꝯtra te
oēs abhominatōes tuas Et nō pcet oculus meꝰ ſup te ⁊ abhomina
tōes tue in medio tui erūt. Et ſcitis q꞉ ego dn̄s. venit tp̄s ꝓpe ē dies
occiſionis. nūc de ꝓpinquo effundā irā meā ſup te. effundā furorem
meū in te. Certe dn̄e ſicut ignis ꝯburit ſiluā. ⁊ ſicut flāma ꝯburens
mōtes Ita tūc pſeq̄ris illos in tēpeſtate tua ⁊ in ira tua turbabis eos
Tūc eīm exurdeſcet ſicut ignis ira tua. ⁊ in furore obſtupefacies gen
tes De q̇ dr̄ Eſa. xxx. Ecce nomē dn̄i de lōginquo veniet ardēs furor
eiꝰ ⁊ grauis ad portādū labia eiꝰ repleta ſunt indignatōne ⁊ lingua
eiꝰ q̄ſi ignis deuorās ⁊ ſp̄us eiꝰ quaſi torrēs inundās vſqꝫ ad mediū
colli. ad pdēdas gētes ad nihilū Hūc furorē p̄uidit Job in ſpū cum
dt̄ Quis mihi tribuat vt in īferno ꝓtegas me ⁊ abſcōdas me donec

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝯtrāſcat furoꝛ tuus. Vere tāta tūc erit ſeueritas iudicis ꝙ nec v̄bis
poterit exprimi nec mēte cogitari. Omnia eñ iudicia ab initio mūdi
ſuꝑ humanū genus habita ſunt tanq̄ꝫ ſtille ⁊ ſcintille reſpectu furo-
ris dn̄i. quē in hoc iudicio exercebit. Ecce q̄ꝫ diſtrictus veniet ad iu-
diciū. qui mitis reſurrexit ⁊ ad celū aſcēdit. Vn̄ Grego. in omelia ſu-
per illud Joā. xx. Thomas vn⁹ ex duodecim q̄ d̄r didimus. ſic ait.
Fratres vitam veſtrā moreſq̄ꝫ ꝯponite. ⁊ is qui mitis reſurrexit a
mortuis. q̄ꝫ ſtrictus in iudicio veniet preuidete. Certe in die tremēdi
examinis ſui cū angelis ⁊ archāgelis. cū thronis ⁊ dominatōibꝰ. cuꝫ
principatibꝰ ⁊ ꝑtātibꝰ apparebit. celis ⁊ terris ardētibꝰ. cunctiſq̄ꝫ ele-
mētis in obſequij ſui terrore ꝯmotis. Hūc ergo tāti pauoris iudiceꝫ
añ oculos veſtros ponite. hūc vētuꝝ timete vt hūc ventuꝝ nō timidi
ſed ſecuri videatis. Timēdus ē ergo mō. ne tūc timeat̄. Terroꝛ eius
ad vſum bone actōis nos exerceat. metus illius vitā noſtrā a praui-
tatibꝰ ꝯpeſcat. Certe ſi aliq̄s veſtrū cū ſuo aduerſario cauſam dictur⁹
in iudicio die craſtina, eſſet exhibēdus totam fortaſſe noctē inſomnē
duceret q̇d ſibi dici poſſet. q̇d obiectionibꝰ reſpōderet ſecū ſollicita ⁊
⁊ eſtimāti mēte verſaret. vt iudicē inueniret aſpeꝝ vehemēter metue-
ret ⁊ noxius appareret formidaret. Et q̇s ego. aut q̇d ego. Nimirum
nō lōge futurus poſt hoīem vermis. poſt vermem puluis. Si ergo
tāta cura ꝑtimeſcit iudiciū pulueris qua intētōe cogitādū eſt. qua
formidine ꝓuidendū eſt iudiciū tante maieſtatis. Hec oīa idem vbi
ſupra. Sūt ⁊ quedā alia p̄dictā ſententiā grauātia. Primū videlꝫ qꝛ
ibi nō ē poteſtas reſiſtēdi. Sap. vi. Virtuti brachij tui q̇s reſiſtet. Et
Eſa. xiiij. Quis reſiſtet iudicio tuo. Vere nullus poteſt reſiſtere. ſed
omnes generaliter oportꝫ cōparere. ac ſententiā ſummi iudicis ſiue
velint ſiue nolint corā angelis exſpectare. Jpe eñ loq̄tur per Eſaiam
xlvij. ad pctōrem condēnādum in hec verba. Reuelabit̄ ignominia
tua ⁊ videbit̄ opprobriū tuū. Ultionē capiam ⁊ nō reſiſtet mihi hō.
Vn̄ Job. ix. Deus cuius ire reſiſtere nemo p̄t. Nā ſi fortitudo q̄ritur
robuſtus eſt. Heſter. xiij. Dn̄e deus rex oīpotens in dictione tua cun-
cta ſunt poſita ⁊ nō ē q̄ poſſit reſiſtere volūtati tue. Tu eñ feciſti celū
⁊ terrā. ⁊ quicq̇d celi ambitu ꝯtinet̄ dn̄s oīm tu es. nec eſt q̄ reſiſtat
maieſtati tue. Jſte ē magnus dn̄s. ⁊ fortis ⁊ potēs. cui⁹ magnitudi-
nis ⁊ potētie nō ē numerus neq̄ꝫ finis. Nullū etiā quātumcūq̄ꝫ ma-
gnū ipe timebit. Sap. vi. Nō videbit dn̄s magnitudinē cuiuſquā.
qm̄ puſillū ⁊ magnū ipe fecit. Oēs eñ ſubiecti erūt pedibꝰ ei⁹ ⁊ time-
būt ipſum in die illa vehemēter. Nam ſicut d̄r Ezechi. vij. In die iu-
dicij ⁊ furoris dn̄i rex lugebit. ⁊ princeps induet̄ merore. Jtē Apoca.
vi. Reges terre ⁊ principes ⁊ tribuni ⁊ iudices diuites ⁊ fortes ⁊ oīs

ſeru⁹ ⁊ liber abſcōdent ſe in ſpelūcis ⁊ in petris montiū Et dicēt mō
tib⁹ Cadite ſup nos ⁊ abſcōdite nos a facie ſedētis ſup thronū. ⁊ ab
ira agni. qm̄ venit dies magnus ire Et ibidē. xviij. Flebūt ⁊ plangāt
reges terre q̄ in babylone fornicati ſunt. ⁊ in delicijs vixerūt cū vide
rint fumū incēdij eius. lōge ſtātes ꝓpter timorem tormentoꝝ Certe
tūc erit tribulatio magna q̄lis nō fuit ab inicio mūdi. vſq₃ mō. vt dr
Mat. xxiiij. Scḋm ē ꝙ dictā ſentētiā aggrauat q₂ nō ē ibi locus pec
catorib⁹ ſe abſcōdendi ſeu occultādi Nā vt dt btūs Ancelm⁹. Late
re tūc erit īpoſſibile. ⁊ apparere ītolerabile Vn̄ Job. xxxiiij. Nō ſunt
tenebre. ⁊ nō ē vmbra mortis ibi vt abſcōdant q̄ operant iniq̄tatem
Itē Bern̄. in ſermone. Nudi ſtabūt ante tribunal xpi. vt audiāt vo-
cē iudicij q̄ obturauerūt aures ſuas ad vocē ꝯſilij Vt ſuperi⁹ allega
tū ē Chariſſime hūc diē time. hūc dn̄m ⁊ iudicē oīa iudicaturꝝ cordi
aliter expaueſce vt eo diligētius poſſis pctā deuitare. Nā vt dr Ecci.
pri. Timor dn̄i expellit pctm̄ Et alibi In timore dn̄i oīs hō declinat
a malo ¶ Terciū ē qḋ dictā ſentētiā aggrauat. q₂ nō eſt ibi locus ad
aliū appellādi. nec ſpaciū appellādi Vn̄. pſal. Quo ibo a ſpū tuo. ⁊
quo a facie tua fugiā. Si aſcēdero ī celū tu illic es. ſi deſcēdero ad in
fernū ades. Vn̄ dt dn̄s de pctōre Amos. ix. Fugiēt ⁊ nō ſaluabit ex
eis q̄ fugerit ſi deſcenderint vſq₃ ad infernū inde manus mea educet
eos Et ſi aſcēderint vſq₃ ad celū inde traham eos ⁊ abſcōditi fuerint
in vertice carmeli inde ſcrutās auferā eos Et ſi celauerint ſe ab oculis
meis in fundo maris. ibi mādabo ſerpēti ⁊ mordebit eos Et ſi abierit
in captiuitatē corā inimicis ſuis. ibi mādabo gladio ⁊ occidet eos.
⁊ ponā oculos meos ſup eos in bono ⁊ in malo Et ergo Job. x. Dn̄s
oīa iudicaturus ſic dt Nō ē q̄ de manu mea poſſit eruere. Certa ſunt
plane video vbiq₃ nos inueniet manus oīpotētis. Vn̄ autor de cur-
ru aīe. Quid facies diues nuſquā tutus bn̄ viues. Quo te ꝯuertes
quo curſum ꝑdite vertes Quo vertes curſum nō tutus es hic neq₃
ſurſum Si miſer aſcēdis celos vel ad infera tēdis. Impat in celis fe
rus ē vel ad infera telis Si mare querat rex iſte mari dn̄at. Nuſquā
tutus eris ſed vbiq₃ reptus haberis Verevere ita nullibi patebit fu
ga vel in morte nec in vita O q̄₃ bn̄ aduertebat hoc btūs Eleaſarus
q̄ ſic inquiēs dicebat Manus oīpotētis neq₃ viuus neq₃ defunctus
effugiam. Vt habet. ij. Macha. vi. Ex dictis igit patꝫ multipl' ꝙ
finale iudicium erit omnib⁹ metuendum. ⁊ hoc propter accuſatio-
nem plurimoꝝ ibi ſuſtinendam Et propter rationem vniuerſoꝝ ge
neraliter reddendam Et ꝓpter diffinitiuā ſentētiam tunc a iuſto iu-
dice horribiliter ꝓferēdam. Huius ergo memoria preſeruat nō im-
merito quemlibet a peccatis.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Sequũtur Exempla de Secũdo nouiſſimorum

¶ De extremo iudicio.

¶ Legit̃ in libro de ortu carthuſienſiũ. q̃ q̇dã doctor p̃cipuus ⁊ vita
vt videbat̃ ⁊ fama doctrina ⁊ ſapiẽtia inter oẽs doctores pariſienſes
excellẽter honorat⁹ ⁊ mirabiliter gratioſus graui ⁊ vltima infirmita
te p̃uctus nõdiu decũbẽs diẽ clauſit extremũ. Cũq₃ tota die illa q̄ de/
funct⁹ eſt more pariſiẽſi in aula funere in feretro decũbẽte fuiſſent can
tata officia defunctorũ. in craſtino mane ꝯgregata ibidẽ vniuerſitate
pariſiẽſi tã ſcholariũ q̃₃ doctorũ vt tã honorabili viro ſolẽnis ⁊ vene
rabilis p̄beret̃ funeralis officij ſepultura. Cũ igit̃ reuerẽdi viri feretrũ
in q̄ fun⁹ iacebat eleuare vellẽt ad eccleſiã deferẽdũ ſubito cũctis ſtu/
pẽtib⁹ q̇ mortu⁹ videbat̃ ⁊ erat eleuato capite reſedit in feretro ac oĩb⁹
audiẽtib⁹ alta ⁊ terribili voce clamauit Juſto dei iudicio accuſat⁹ ſũ₃
Et h̃ dicto caput depoſuit ⁊ decubuit mortuus ſicut p̀us. Qua voce
cũcti attoniti ⁊ territi deliberauerũt ip̃m illo die nullo mõ fore ſepeliẽ
dũ ſ₃ vſq₃ ad craſtinũ reſeruãdũ. Mane ẽ ſequẽti cũ multitudo ma
gna ꝯueniſſet. dictũq₃ funus ſicut p̀us vellẽt ad eccleſiã deportare. de
funct⁹ ſicut p̀us eleuato capite doloroſa ⁊ terribili voce intonuit Ju
ſto dei iudicio iudicat⁹ ſum. Quã vocẽ multitudo audiẽs ⁊ intelligẽs
ſtupuit plus q̃₃ p̀us. Et cũ alterutrũ interrogaſſent q̇d ſibi vellẽt tã
inſoliti ⁊ inexpti defuncti clamores. ⁊ adhuc determinauerũt ip̃m ni
ſi i alio craſtino nullaten⁹ tumulãdũ. Tercia v̓o die cũ ꝑpt̃ iſta ꝓdi
gia fere tota ciuitas ꝯueniſſet. ⁊ funus cũctis p̄paratis ad tumulũ₃
vellẽt deportare. defunct⁹ ſicut p̀us iã tercio altiſſima ⁊ meſtiſſima vo
ce pſonuit Juſto die iudicio ꝯdẽnatus ſum. Qua horribili ſententia
audita q̄ſi oẽs immẽſo fuerũt timore ⁊ tremore ꝑculſi certi facti de
ꝯdẽnatiõe tãti viri q̇ inter alios videbat̃ honeſtate vite claritate fa/
me dignitatis excellẽtia ⁊ multiplici ſciã ⁊ ſapiẽtia p̄fulgere. Ea tẽpe
ſtate erat ibi mgr̃ Bruno doctor famoſus. natione teutonicus de co
lonia nõ obſcuris parẽtib⁹ natus. eccl'ie etiã remẽſis canonicus ⁊ ibi
dẽ ſcholariũ magiſter q̇ ſupradictis vocib⁹ ſalubriter territ⁹ atq₃ cõ/
p̃uctus allocut⁹ ẽ quoſdã ſocios ibi p̄ñtes. infra ſcriptis vel ſilib⁹
v̓bis. dicẽs Eya chariſſimi q̇d faciem⁹. Oẽs ſimul perim⁹. nõ ſalua/
bimur niſi q̇ fugerit. Si in viridi hoc fit in arido q̇d fiet. Si hõ tãte
dignitatis tãte litterature tãte ſciẽ. qui videbat̃ tam honeſte vite.
qui erat tam celebris fame. ſic indubitanter eſt damnatus. quid
nos miſeri homunculi faciemus. Si lugubri voce vnius homun/
cionis tam horribili ac ſtupẽdo timore ac tremore concuſſi ac ſtupe/
facti ſumus quid faciemus cum rugit⁹ leonis cũ extremi iudicij tu/

ba in aures noſtras ꝑcrepuerit cū oēs audierim⁹. Surgite mortui
venite ad iudiciū. Quo in tali horribili iudicio vbi colūne celi cōtre
miſcēt. ⁊ angeli terrebunt. ⁊ territi cogent aparere. Ubi tūc latebi-
mus. Impoſſibile erit latere intolerabile apparere. Fugiam⁹ igitur a
facie gladij preoccupem⁹ faciem dñi in ꝯfeſſione. Uenite adoremus
⁊ ꝓcidamus ante deū plorem⁹ corā dño q̇ fecit nos. Poſtq̄ȝ igit vo
cem eius audiuim⁹ nō obduremus corda noſtra. ſȝ exeam⁹ de medio
babylonis egrediamur pentapolim igne ⁊ ſulphure iā ſuccēſam. ⁊ ex
emplo bti pauli heremite. ⁊ bti antonij. arſenij. euagrij. ⁊ alioꝝ ſctoꝝ
cū btō Joāne baptiſta antra deſerti queram⁹ in mōtib⁹ nos ſaluos
faciamus vt eterni iudicis irā ⁊ ſentētiā dānatiōis eterne euadam⁹
⁊ ꝑuenire poſſimus ad portū ⁊ trāquillitatē ſalutis eterne. His ⁊ ſili
bus verbis ⁊ ſentētijs ſeipm ⁊ quoſdā ſocios alloquēs ⁊ exhortās.
Deliberauerūt ipi ⁊ ſex alij viri ꝓbi ſecū abrenūciare mūdo ⁊ oīb⁹
pompis eius ⁊ ad ꝑfectā penitētiā ꝑagēdā heremi deſerta cōpetentia
querere. ⁊ ibidē relictis oīb⁹ delicijs. ⁊ honorib⁹ huius mūdi accipe
ſinguli cruces ſuas ⁊ nudū xpi nudi ꝑ artam viā ſequi. ⁊ latā ac ſpa
cioſam deſerere q̄ amatores ⁊ ſectatores mūdi ꝑducit ad ſupplicia
damnatoꝝ. Et qꝛ audierāt famā ſctītatis ſancti Hugonis epi gratia
nopolitani q̇ prius aliq̄ tpe eiuſdē magiſtri Brunonis in ſcholis ſo
cius credit extitiſſe ſpūſctō inſpirāte ſimul ad ſctm̄ epm memoratuȝ
accedere decreuerūt. ⁊ eiuſdē ꝯſiliū ⁊ auxiliū inq̄rere. vt in eius dioce
ſi quā audierāt multis deſertis mōtib⁹ abūdare locū congruū obti-
nerēt in q̄ ſuū ſctm̄ ac ſalubre ꝓpoſitū poſſet effectū mancipare. Se
ptē igit ſcti viri infraſcripti ꝑfata de cā ad ꝑdictū ſctm̄ epm duce ſcō
ſpū ꝑuenerūt. Et vt vtar oīno ꝟbis ſcriptis in legēda vite ſci Hugo
nis epi memorati ꝑ ſummū pōtificē Innocētiū q̇ eū canoniſauit ap
ꝓbata ⁊ ꝯfirmata adeſt mgr Bruno vir religioſus ſciaq̄ȝ famoſiſſi
mus honeſtatis ⁊ grauitatis ac totius maturitatis q̄ſi qōdā ſimu-
lachrū. Habebat aūt ſocios mgr̄m Lauduinū q̇ poſt eū extitit prior
carthuſie. ⁊ duos ſtephanos hi ſcti Rufi canonici fuerūt. ſȝ deſiderio
vite ſolitarie eis ſeſe ꝯiūxerūt. Hugonē q̄q̄ȝ quē cognominabāt ca-
pellanū eo qꝓ ſol⁹ ex ipis ſacerdotꝫ officio fungeret duos q̄ȝ laycos q̄s
appellam⁹ ꝯuerſos Andreā ⁊ Garinū. Querebāt āt locū heremitice vi
te ꝯgruū necdū repperāt. hac igit ſpe ſil ⁊ ſue ſcē ꝯūſatōis odore tra-
hēte venerūt. Quos eps nō ſolū gratāter. ſȝ ⁊ reuerēt ſuſcepit ⁊ tracta
uit ⁊ voti cōpotes fecit. Ipſo nāq̄ȝ ꝯſulēte iuuāte ⁊ cōicante carthu-
ſie ſolitudinē intrauerūt atq̄ȝ extruxerūt. Anno dñi. M. lxxxiiij. epiſ
copat⁹ ꝟo dicti ſcti hugonis quarto. viderat āt ꝑfat⁹ ſcūs epus circa
idē tēpus ꝑ ſomniū in eadē ſolitudine deum ſue dignatōni habi-

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

taculū ꝯſtruētē ſeptē etiā ſtellas itineris ſibi ducatū preſtātes erant
vero hi ſeptē. Quapropter nō iſtoꝝ tm̄. ſ; ⁊ q̇ ſucceſſerūt eis ꝯſilia li
bēter amplexus ē. ⁊ vſq; ad mortē carthuſie habitatores ꝯſilijs ſp̄ et
bn̄ficijs fouit. ſ; ꝟo ⁊ p̄mitus diuini amoris tot⁹ arderet incendijs
nō aliter tn̄ ad diſcipline celeſtis exercitia eoꝝ exēplis ac familiarita
te inferbuit q̄ȝ ſi flāmati q̇s faci plures alias circūponat ardentes.
Erat aūt ⁊ cū eis nō vt dn̄s aut ep̄s. ſ; vt ſeruus ⁊ frater humillim⁹
⁊ ad cūctoꝝ q̄ȝtū in ip̄o erat obſeq̄a paratiſſim⁹. Adeo vt vir venera
bilis guilhelm⁹ tūc prior ſcti laurētij poſtea ſcti theofridi abbas ma
giſtro brunoni etiā ip̄e religioſa deuotōne nō mediocriter allegatus
bti hugonis ꝯtubernalis. bini quippe tūc ꝑ ſingulas habitabāt cel/
las. apud mgr̄m brunonē nō leuiter ꝯquereꝛ ꝙ pene oīa ad humili/
tatē ſpectātia inti a cellulā ſibi tāq̄ȝ patri paret officia ⁊ ep̄s nō ſalteȝ
ſecū vt ſoci⁹. ſ; potius ꝯuerſareꝛ vt famul⁹. Intātū aūt heremū deuo
tus incolebat ⁊ ſedul⁹ vt eū mgr̄ bruno nōnūq̄ȝ exire ꝯpelleret dice/
re. Ite ad oues veſtras eiſq; qđ debetis exſoluite

¶ Aliud Exemplum

¶ Refert doctor Jacob⁹ carthuſiēſis in libro de p̄ctis mētalib⁹ ⁊ cri/
minalib⁹. Duo frēs religioſi honeſte ꝯuerſatōis ſe mutuo cordialiter
dilexerūt inter q̄s vn⁹ mortu⁹ alteri apparuit in orōe ꝓcubēti. Quē
viuus vidēs in vili habitu ⁊ vultu meſto. inq̇ſiuit cur ſic appareret.
Rn̄dit defunct⁹ trib⁹ vicib⁹ dicēs. Nemo credit. nemo credit. nemo
credit. Queſiuit viuus q̇d eſſet qđ nemo credit. Rn̄dit defunctus. q̄ȝ
diſtricte iudicat de⁹. ⁊ q̄ȝ ſeuere punit. His dictis diſparuit ⁊ viuētē
fratrē magno timore ꝯcuſſum dereliq̄t

¶ Aliud.

¶ Quidā rex fuit magn⁹ ⁊ glorioſus ⁊ factū ē ꝓcedēte illo in curru
deaurato cū regali obſequio obuiaſſe illi duos viros attritis ⁊ ſor/
didis indutos veſtib⁹. attenuatus macie ⁊ pallidas facies habētes.
vt ḡ rex vidit illos deſiliēs ꝯfeſtim de curru. ⁊ in terrā ꝓcidēs adora/
uit ⁊ ſurgēs amplexus ē eos affectuoſe oſculās. Magnates ꝟo illi⁹
ac ꝓceres de h̄ indignati ſunt arbitrātes eū feciſſe indigna regali glo
ria nō tn̄ auſi in faciē illū rep̄hēdere germano fratri ei⁹ ſuggeſſerunt
vt ei loq̄reꝛ ne tāte excellētie diademati tātā inferat ꝯtumeliā. Qui
cū fratri iſta diceret ⁊ ei⁹ humiliatōnē rep̄hēderet ei rex rn̄ſum dedit
qđ tn̄ ille nō ītellexit. Cōſuetudo aūt erat illi regi qn̄ ſentētiā mortis
ꝯtra aliquē dictabat p̄conē ſuū an̄ ianuā illi⁹ cū tuba huic officio de
putata mittere. Cui⁹ voce oēs ꝯgnoſcebāt mortis reū eſſe. Veſpi igiꝛ
veniēte miſit rex buccinā mortꝭ tubicinare an̄ ianuā fratris ſui. Quā
cū audiſſet ille de ſalute deſperās tota nocte ſua diſpoſuit ac ſummo
diluculo nigris ⁊ lugubrib⁹ indutus veſtib⁹ cū vxore ⁊ filijs ꝑgit ad

fores palacij flens ⁊ lugēs. Quē rex ad ſe ingredi fecit ⁊ vidēs eū lu-
gentē ait. O ſtulte ⁊ inſipiens ſi tu ſic timuiſti ꝓconem germani fra-
tris tui aduerſus quē te nihil deliquiſſe cognoſcis. q̄uo mihi reprehen
ſionē intuliſti qꝛ in humilitate ſalutaui ⁊ oſculatꝰ ſum precones dei
mei ſonorabiliꝰ tubꝫ mortē mihi ſignificātes ⁊ terribilē dn̄i occurſū
cui multa ⁊ magna meipm̄ peccaſſe ꝯſcius ſum. Ecce deniqꝫ tuā argu
ens inſipiētiā iſto vſus ſum mō. Nūc v̄o ⁊ illoꝝ q̄ te miſerūt ad mei
reprehēſionē ſtulticiā arguere curabo ⁊ ita fratrē inſtructū remiſit do
mū. Pcipit aūt fieri de lignis q̄ttuoꝛ arcellas ⁊ duas q̄dē vndiqꝫ auro
cooptas oſſaqꝫ mortuoꝝ putētia mittēs in eis aureis obſerauit ſe-
ris. Alias v̄o duas pice ⁊ bitumine liniēs repleuit lapidibꝫ p̄cioſis
⁊ in eſtimabilibꝫ margaritis ⁊ oīm vnguētoꝝ odoribꝫ funiculiſqꝫ
cilicinis aſtrinxit. deinde acerſiri fecit reprehēſores ſuos magnates ſcꝫ
illos ⁊ pceres ⁊ poſuit an̄ eos q̄ttuoꝛ ipas arcellas vt eſtimaret quā
to q̄dē iſte quāto v̄o ille p̄cio ſint ꝯdigne. Illi v̄o deauratas magni
p̄cij iudicauerūt. Expedit em̄ inquiūt inter regalia diademata poni
que v̄o illinite pice ⁊ bitumine erāt vili q̄dā ⁊ exili p̄cio dignas dixe
rūt. Rex aūt dixit ad illos. Sciebā ⁊ ego talia vos dicturos exterio
ribꝫ em̄ oculis exteriora cernitis ⁊ tn̄ nō ita optꝫ facere ſꝫ interioribꝫ
oculis intrinſecus repoſita expedire ſiue honorē ſiue ꝯtumeliam. Et
mox p̄cepit vt aperirent arcelle deaurate ex q̄bꝫ reſeratis dirus fetoꝛ ex
alauit ⁊ fetidiſſimꝰ viſus ē aſpectus. Ait ḡ rex. Iſte typus ē eoꝝ q̄ ſplē
didis q̄dē ⁊ glorioſis induūtur veſtibꝫ ⁊ potētia elati ſunt ſꝫ intrin-
ſecus mortui maligniſqꝫ opibꝫ referti ſunt. Deinde picatas bitumi-
nataſqꝫ p̄cipiēs diſſolui ⁊ apiri ⁊ cūctos q̄ aderāt letificauit eorū q̄
intus erāt ſplēdore ⁊ odore. Tūc ait ad illos. Scitis q̄bꝫ ſilia ſꝫ iſta
Humilibꝫ illis q̄ vilibꝫ opti erāt veſtimētis q̄ꝝ vos exteriorē attēdē
tes habitū ꝯtumeliā putatis meā an̄ faciē eoꝝ in terra adorationē
Ego v̄o intellectualibꝫ oculis reuerētiā illoꝝ ⁊ decorē ꝯſiderās aīaꝝ
glorificatꝰ q̄dē eoꝝ tactu oīm corona ⁊ regali vniuerſa purpura p̄cio
ſiores iſtos extimaui. Illos igit̄ ꝯfundēs docuit ne errarēt in his q̄ fo
ris apparerēt ſꝫ interna attenderēt.

¶ Aliud ex libro Apum

¶ Magiſter Symō de tornaco Pariſiꝰ in theologia regebat. Et erat
excellēs doctoꝛ ille ſuo tp̄e ſꝫ ꝯtra decētiā talis officij incōtinēs ⁊ ſup
bus. Hic cū ſup oēs doctores ciuitatis auditores haberet ⁊ in ſcho-
la corā oībꝫ de humilitate altiſſime doctrine xp̄i queſtionē diſputa-
tōe p̄hibita terminaret in fine tādē ⁊ reprobū ſenſum in execrāda cō
tra xp̄m blaſphemie v̄ba prorupit. Tres ſunt inq̄t q̄ mūdū ſectis ſuis
⁊ dogmatibꝫ ſubiugarūt moyſes xp̄s ⁊ machumetꝰ. Moyſes p̄mo

iudaicū pōpulū infatuauit Scd̾o xp̄s a ſuo noīe chriſtianos Tertiō
gentilē populū machumetꝰ. Nec mora euerſis oculis.ſ.ꝑ humana
voce horribilē.mugitū emiſit ⁊ epilētia ſtatim eliſus in terrā die te-
cio eiuſdē morbi mortē accepit plaga ḡ inſanabili ꝑcuſſit eū omni-
potēs ⁊ oīm ſcia vſqꝫ ad p̄ma litterarꝫ elemēta p̄uauit.ſꝫ grauiori in
aīa cū hac plaga ꝑcuſſus ē Tū vſqꝫ in diē mortis ſue q̄ſi mutꝰ cōpa-
ratus ē iumētis īcipiētibꝰ ⁊ ī luxurie feditate ꝑmāſit Et vide ſumme
ammiratōis miraculū. Aleydē fornicariā ꝯcubinā ſuā noīare pote-
rat ⁊ ſciebat Boetiū ꝫo de trinitate q̇ iuxta eū ad ſpectaculū poneba-
tur.quē olim cordetenꝰ ſcierat poſt inditā plagā.nec noīare nouerat
nec valebat Nō tranſgrediaris ergo terminos ꝯſtitutos ⁊ piū mo-
dū ſemper habeas in ſcripturis.

¶ Aliud ex libro Apum

¶ Juuenis q̇dā in theutonie partibꝰ ex ſanguine principū pleniſſi-
me generoſus. Sꝫ moribꝰ ⁊ vita degener epiſcopatū male accepit.
Qui rapinis ⁊ luxurijs verecūde primo.ſꝫ inuerecūdiſſime poſtmo-
dū operā dedit Caſtigauit aūt eū dn̄s flagello multiplici.ſꝫ cū abute-
ref eo in ſupbiā dedit eū dn̄s in mortē reprobā Qua in hora venera-
bilis Cōradus deo dignus hildemēſis ep̄s ad matutinas intēpeſte
noctis ſilētio ſurrexerat illiſqꝫ dictis reſederat ſad ſtudiū facturus in
die ſermonē Nec mora raptꝰ in ſpū videre ſe viſus ē ep̄m quendam
velata facie ſed infulis inſignitū ad tribunal iudicis rapi. Mox aſ-
ſunt truci vultu ſatellites accuſantes ep̄m.vnꝰ in rapina .aliꝰ in cede
hoīm. atqꝫ alij in luxurijs lubricantē Tūc iudex aſſeſſoribꝰ ſuis ait
Accuſate diſcutite librate iudiciū ferte ſnīam nec mora aſſeſſores pa-
rent iudici ferūt in cōmuni ſnīam iudex approbat latam. Accedunt
miniſtri ſupra fulginē nigriores ⁊ ablata mitra de capite anulum ca-
ſulam dalmaticam ac reliqua epiſcopalia indumēta detracta ad pe-
des iudicis deponūt.nudūqꝫ relictū cum clamore rapiūt eiulantem ⁊
a facie iudicis trahunt ad tartara nihil ſecū p̄ter pctā portātē Mox
aſſeſſores iudicis ſurgūt ⁊ cū cantu ſonoro ſubiungūt. Dum tēpus
habemus bonū ad oēs operemur. His viſis in ſpū dictus hildemen-
ſis ep̄s in ſe reuerſus cogitare cepit quitnā fuerit ille miſerabilis pre-
ſul Cum ecce q̇dā ad oſtiū pulſans intromiſſus ē cū lachrymis cla-
mans talē ep̄m in ꝓxima villa veniſſe de veſpe ⁊ ſub eadē noctis ho-
ra ſubitanea morte ſubtractū Quo audito ſctūs p̄ſul miſerrimo illo
defuncto ꝯdoluit ꝫinaniter q̄ꝫtum ad ſubuentionē ꝓ pietate tamē
lachrymas amariſſimas fudit

¶ Ex ceſario exemplum.

¶ Añ annos paucos rome q̇dā cardinalis defunctꝰ ē noīe Jordanꝰ

qui quōdā de ordine ciſterſieſi aſſumptus'. ſꝫ vita ordini in eo mini'me ↄcordabat. Erat eñ auarꝰ valde, ſicut a qͣdā abbate audiui. Ha'bebat āt notariū quēdā noīe Pādolphū. Huc cū ꝑ quodā negocio neſcio q̄ miſiſſet interim expirauit. Eadē hora cū ille expleto negocio rediret mane añ lucē cateruā miſerabilē in agro ↄtēplatus ē. Sede'bāt hoīes in iumētis in ore caudas hñtes. ꝟſis dorſis ad capita illorū. Quos Jordanꝰ cardinal' cuculla indutꝰ nudis pedibꝫ ſequebat̄ duobꝫ demonibꝫ ſe ducētibꝫ. In quoꝝ aſpectu dū notariꝰ nimis horreret clamauit cardinalis. Pādolphe pādolphe. Subſiſtēte clerico ⁊ dicēte. Quis es. aut qͣd clamas. Rñdit ille. Ego ſum Jordanꝰ dñs tuꝰ ⁊ mortuꝰ ſum. Dicēte illo. q̄ ducimini. ille rñdit. Ad tribunal xp̄i. Et ille. Noſcis qͣd de vobis ſit futuꝝ. Nō noui inq̄t deꝰ ſcit. ſꝫ cū illic venero btūs Petrꝰ de cardinalatu meo ꝑ me redditurꝰ ē rōnē. ſctūs ꝟo Bn̄dictꝰ de cuculla ꝙ ſi illā inde obtinere poterit ſaluabor. ſin autē dānabor. Sicq̄ꝫ oculis eiꝰ ſubtractus eſt.

¶ Sūt ibi tortores ſerpētibꝫ horribiliores. Deformes nigri. ſꝫ nō ad ꝟbera pigri. Nunq̄ꝫ laſſant̄. ſed ſp̄ ad hec renouant̄

¶ Chryſoſto. q̄ꝫ amaꝝ erit in iudicio ſeparari a viſione dei. Si mille mihi gehēnas ꝓponas nō tm̄ reputo ſicut ab illius glorioſe iocūditatis ſocietate expelli ⁊ exoſum fieri creatori ¶ Idē ad demetriadem ponamus ante oculos

¶ Autoritates ſctōꝝ de iudicio extremo.

¶ Gregoriꝰ Penſate frēs chariſſimi añ ↄſpectū tāti iudicis. q̄s in illo die terroꝛ erit qñ iā pena remediū nō erit. Que illa ↄfuſio cū reatu ſuo exigēte ↄtinget in ↄuētu oīm hoīm angeloꝝq̄ꝫ erubeſcere. Quis eū pauoꝛ quē ⁊ trāquillū mens corpe nō valet etiā iratū videre. quē bñ Sophonias deſcribit dicēs. Dies ire. dies illa. dies tribulatōis ⁊ anguſtie. dies calamitatis ⁊ miſerie. dies tenebraꝝ ⁊ caliginis. dies nebule ⁊ turbinis. dies tube ⁊ clangoris. Penſate frēs extremi diē iudicij ſup corda reproboꝝ qua aſperitate propheta vidit amareſcere quē tot appellatōibꝫ nō valet explicare

¶ Itē. Que mens erit hoīs eterni iudicis p̄ſentiā nō formidans. Ibi eñ tūc ſimul oīa pctā añ oculos redeūt. ibi cūcta q̄ cum delectatōne acta ſunt cū pudore ad memoriā reuocant̄

¶ Bern̄. Ue mihi miſero cū venerit dies illa iudicij. ⁊ apti fuerint libri in q̄bꝫ oēs reatus mei ⁊ cogitatōes dño p̄ſente recitabūtur

¶ Hieroꝰ. Siue comedā ſiue bibā ſiue qͣd aliud faciā. ſp̄ inſonare videt̄ auribꝫ meis illa terribilis tuba. ſurgite mortui venite ad iudiciū. qꝛ quotiēs diē illū cogito toto corpe ↄtremiſco

¶ Chryſo. Dicet aūt xp̄s dānatis. Ego ꝓpter vos hō factꝰ ſum, ꝓpt̄

vos alligatus ⁊ illuſus ſum ⁊ ceſus ſum ⁊ crucifix⁹ ſum Ubi tãtarꝫ iniuriarꝫ mearꝫ fruct⁹. Ecce pciũ ſanguinis mei quẽ dedi ꝓ redẽptõe aĩarꝫ veſtrarꝫ. vbi ẽ ſeruitus veſtra quam ꝓ pcio ſanguinis mei dediſtis Ego ſup gloriã meã vos habui cũ eſſem deus apparẽs hõ. ⁊ viliorem me oĩbꝫ rebꝫ veſtris feciſtis Nam rem viliſſimã terre. ampli⁹ dilexiſtis ꝙ̃ iuſticiam meã ⁊ fidem.

¶ Grego. O ꝙ̃ anguſte erũt vndiqꝫ vie reprobis Superi⁹ erit iudex irat⁹ Inferius horrẽdũ chaos A dextris pctã accuſantia. A ſiniſtris infinita demonia ad infernũ trahẽtia Intus cõſcia vrens Extra mũdus ardens Miſer peccator quo ibit. ⁊ ſic deprehenſus ꝙ̃ fugiet latere eñi erit impoſſibile apparere intolerabile.

¶ Aug⁹. Mallent reprobi omne tormentũ ſuſtinere inferni ꝙ̃ faciem irati iudicis cernere Et dicẽt montibꝫ ⁊ petris. cadite ſup nos et abſcõdite a facie ſedẽtis ſup thronũ ⁊ ab ira agni

¶ In diebꝫ illis querẽt homines mortẽ ⁊ nõ inuenient eam ⁊ deſiderabũt mori. ⁊ fugiet mors ab eis.

¶ Bernard⁹. Quid tam pauendũ. quid tã plenũ vehementiſſime ſollicitudinis excogitari pt ꝙ̃ iudicãdis aſtare illi tã terrifico tribunali ſub tã diſtricto iudice expectare ſententiã

¶ Ancelm⁹. O lignũ aridũ ⁊ eternis ignibꝫ dignũ ꝗd reſpõdebis in illa die cũ exiget a te vſqꝫ ad ictũ oculi oẽ tps viuẽdi tibi impẽſũ qualiter fuerit a te expẽſum! Ue ꝗt pctã prorũpẽt tibi ex iprouiſo quaſi ex inſidijs ꝙ̃ nõ vides ⁊ fortaſſis terribiliora his ꝙ̃ vides. tũc quippe ꝯdẽnabit ꝗd fuerit in te inuẽtum. opis vel ocij vel ſermonis vſqꝫ ad minimã cogitatõem. etiã ꝙ vixiſti ſi nõ fuerit ad dei volũtatẽ directũ. Pẽſa cuius ſit fortitudinis ⁊ horroris tuũ atqꝫ oĩm ꝯtẽpſiſſe creatorẽ. offendiſſe dominũ maieſtatis

¶ Ambroſi⁹. O aĩa nunꝙ̃ excidat a memoria tua. Ite maledicti in ignẽ eternũ Uenite bñdicti pcipite regnũ O ꝗd pt lamentabilius ⁊ terribilius cogitari ꝙ̃ ite maledicti in ignẽ eternum Et ꝗd pt delectabilius cogitari ꝙ̃ venite bñdicti pcipite regnũ. due voces. quarꝫ nihil terribilius vna ⁊ nihil iocũdius altera inuenire pt.

¶ Bern. in meditatõibꝫ ſuis Quiſputas tũc memor erit ꝗs luctus. que triſticia cũ ſepabunt impij a ꝯſortio iuſtorꝫ ⁊ a viſione dei ⁊ traditi in ptãtem demonũ ibũt cũ ipſis in ignẽ eternũ. ibiqꝫ ſp erũt ſine fine in luctu ⁊ gemitu. pcul quippe a beata padiſi patria exulati cruciabunt in gehẽna ppetua nũꝙ̃ lucẽ viſuri. nũꝙ̃ refrigeriũ adepturi Sꝫ p milia miliũ annorꝫ in inferno cruciãdi nec inde vnꝙ̃ liberãdi vbi nec ꝗ torquẽt aliqñ fatigant. nec ꝗ torquẽtur aliqñ moriunt Nihil ibi aliud audiet niſi fletus ⁊ planctus gemit⁹ ⁊ vlulat⁹ merores

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et ſtridores dentiũ. Nihilqȝ ibi videbit̃ niſi vermes ⁊ laruales facies tortores atqȝ teterrima mõſtra demoniorꝝ. Ardebũtqȝ miſeri in igne eterno in eternũ ⁊ vltra. In carne cruciabũtur ꝑ ignẽ. In ſpũ ꝑ ꝯſcie vermẽ. Ibi erit dolor intolerabilis. fetor incõpabilis. timor horribil' mors corꝑis ⁊ aĩe ſine ſpe venie ⁊ miſericordie. Sic tñ morient̃ vt ſp viuãt ⁊ ſic viuẽt vt ſp moriant̃. Ita aĩa pctõris in iferno cruciabitur ſine fine ꝓ pctis ⁊ aĩa iuſti ꝓ bonis meritis in ꝑadyſo collocabitur. Nũc aũt alterꝝ e duobꝫ eligamus aut ſp cruciari cũ impijs. aut ꝑpetualiter letari cũ ſctis. bonũ ſiqdẽ et malũ mors ⁊ vita añ nos ſunt poſita vt ad q̃ voluerimus manũ extẽdamus. Si tormẽta nos non terreãt ſaltem premia inuitent

¶ Finiunt exempla de extremo iudicio
Secũdo nouiſſimorꝝ.

¶ Incipit Terciũ nouiſſimorꝝ
de inferno.

Terciũ nouiſſimorꝝ cuius ſalubris recordatio a pctis ꝓhibet ẽ infernus ſeu gehẽna. Vñ narrat Athanaſiꝰ de ſctõ anthonio heremita. Qꝫ cũ dyabolꝰ eũ tẽtaret de aliq̃ pctõ ipſe penas eterni incẽdij pctõ debitas rememorãs eidem ſe opponebat. Et ſic tãdẽ vicit dyabolũ ⁊ liberabat̃ a tẽtationibꝫ ꝑmanẽs imunis a pctõ. Circa quã materiã inter cetera ſunt tria ſpẽaliter ꝯſiderãda. Primũ ẽ diuerſimoda noiatio penaliũ locorꝝ. Scdm eſt multimoda afflictio ſodaliũ infernorꝝ. Terciũ ẽ varia ꝯditio infernaliũ tormẽtorꝝ q̃rũ memoria valde ꝓſeruat hoiem ne cadat in pctã.

¶ De multimoda ẽ noiatio infernaliũ locorꝝ.

De ſuperiꝰ poſitis ꝑmũ principaliter declarãdũ ẽ diuerſimoda noiatio penaliũ locorꝝ. Igit̃ ſciẽdũ ẽ q͂ infernus eſt locus igneus ab infero ſic dictus. Nam aĩe reorꝝ ibi inferunt̃ ad eternaliter puniẽdũ. Vñ Job. vij. Qui deſcẽderit ad infernũ nõ aſcẽdet. nec reuertet̃ vltra in domũ ſuã. Et ſic infernus appellat̃ gehẽna ignis. vñ Grego. in q̃rto dyalogorꝝ. Vnꝰ q̇dẽ gehẽne ignis credẽdus ẽ ſꝫ nõ vno mõ oẽs cruciat pctõres. Vnuſquiſqȝ eñi inq̃ʒtũ exigit culpa tñ illic recipiet de pena. Item Iſido. li. ꝑmo de ſummo bono. Ignis gehẽne ⁊ lucebit miſeris ad augmentũ pene vt videãt vñ doleãt. ⁊ nõ lucebit ad ꝯſolatõem ne videãt vñ gaudeant. Itẽ ibidẽ. In gehẽna duplex ẽ damnatorꝝ pena quorꝝ mentẽ affligit triſticia. ⁊ corpus cõpurit flãma. Ignis iſte gehennalis ineffabiliter cruciat pctõres. De q̇bꝫ ſic d͛r in pſal. Cadẽt ſuꝑ eos carbones. i ignẽ

deijcies eos in miſerijs nõ ſubſiſtet. Itẽ dñs in ira ſua ↄturbabit eos
⁊ deuorabit eos ignis. Quapropter ſcribit Eſa. ix. Igni erit cibꝰ. Hie
remie. xv. Dicit dñs ad dãnatos. Ignis ſucceſus in furore meo ſuper
vos ardebit. Iſte ignis taliter inflãmatus ē ⁊ ab ira iudicis ſucceſus
ꝙ nouo incẽdio nõ indigebit ammõ. ⁊ vſqꝫ in ſempiternũ. Hinc ē ꝙ
dr̄ Job. xx. Deuorabit eos ignis q̇ nõ ſuccẽdet. O q̃ȝ dure vindicabit
ſe tũc dñs de miſeris pctõribꝰ ↄdẽnatis. Vñ Eccl. vij. Vindicta car
nis impij. ignis ⁊ vermis. Differt aũt ille ignis īfernalis ab iſto igne
materiali p̄cipue in tribꝰ. Primo in acerbitate. Eſt eñ acerbior q̃ſi in
infinitũ. Vñ dr̄ ſctũs Sebaſtianꝰ cui angelus ad aurẽ ſtabat. ꝙ iſte
ignis ſenſibilis ita ſe haberet ad ignẽ gehẽnalẽ ſicut ignis in pariete
depictus ad iſtũ ſenſibilẽ. Scd̄o in duratõne. Nã iſte ignis p̄t extin-
gui. ille ſ͛o nõ. Vñ Eſa. vlti. Ignis eoꝝ nõ extinguet. Math. iij. Pale
as aũt cõburit igne extinguibili. Paleas. i. pctõres. Tercio in cõſum-
ptõe. Nã iſte ignis p̄t oĩa ↄſumere. Nã ſm phũm. Oĩa ↄſumit mate
ria ignis. Ille vero nõ p̄t ↄſumere. nec corpa nec ſpũs quos vrit. Vñ
de pctõre ↄſtituto in īferno dr̄ Job. xx. Luet oĩa q̃ fecit. tñ nõ ↄſumet.
Hinc ē qđ dr̄ Chryſo. in li. de repatõe lapſi. Ignis iſte q̇ in p̄ñti vita ē
ↄſumit cũcta q̃ recipit. Ille vero q̇s ſuſcipit ſp̄ cruciat. ⁊ pene ſue ſp̄
integros reſeruat. ꝓpterea ⁊ inextinguibilis dr̄. Nõ ſolũ qꝛ ip̄e nõ ex
tinguet. ſed qꝛ nec eos quos ſuſcipit perimit ⁊ extinguit. Scriptura
eñ dr̄. Quia pctõres inducẽt incorruptõem. ſed nõ ad honorem vite
ſed ad diuturnitatẽ ſupplicij ꝓfuturã. Huius aũt pene vim ⁊ ignis
illiꝰ potẽtiam. nulla vox exponere ⁊ nullus ſermo poterit explicare.
Ibi q̇d agamus. q̇d rñdebimus. Nihil erit ibi niſi ſtridor dentiũ. ni-
ſi vlulatus ⁊ fletus ⁊ ſeua penitẽtia cessantibꝰ vndiqꝫ auxilijs ⁊ vn-
diqꝫ inualeſcẽtibꝰ penis. Et ignis ille ſicut nõ hꝫ naturã ↄſumẽdi. ſic
nec illuminãdi. ſꝫ ē ignis obſcurus ⁊ flãma tenebroſa. Tercio infer-
nus dr̄ locus inq̇etus. Vñ in reꝝ natura q̇dã locus ſp̄ ē quietus. vt
ſup̄ior pars mũdi. Quidã q̃nqꝫ q̇etus ⁊ q̃nqꝫ turbatus. vt p̄s eius
media. Sic ꝓbabile ē terciã ptẽ ſcꝫ inferiorẽ ſp̄ eſſe turbatã. ⁊ ideo dr̄
tartarus. Nam ſm Papiã. Tartarus dr̄ turbatus. Prouenit aũt in-
quies ſiue turbatio ibi ſpecialiter ex tribꝰ. ¶ Primo ex penaꝝ varieta-
te. ſicut tempus dr̄ eſſe turbatum quãdo mixtum ē cũ pluuia gran-
dine niue ⁊ hmõi. que dicuntur eſſe in inferno. Vñ pſal. Pluit ſuper
peccatores laqueos. ignis ſulphur ⁊ ſpũs procellarum pars calicis
eorum. ¶ Secundo ex miniſtroꝝ vexatione. Hieremie. xvi. Seruie-
tis dijs alienis qui non dabunt vobis requiem die ac nocte. ¶ Ter-
cio ex mutuo clamore. Eſaie. xlv. Vos clamabitis pre dolore et
pre contritione ſpiritus vlulabitis. Certe tunc cuilibet vlulanti ⁊ ſic

clamāti reſpōdebit dñs Hieremie.xxx. Quid clamas ſup ↄtritione
tua inſanabilis ē dolor tuꝰ. ꝑpter multitudinem iniq̄tatis tue. ꝑpter
dura pctā feci hec tibi. Tercio dr̄ infernꝰ locus intēꝑatiſſimꝰ. Unde
dr̄ auernus q̄ſi ſine vere. i. ſine tēperātia. Nā pene nō ſunt ibi in aliq̄
tꝑate. ſꝫ in ſummo gradu ⁊ exceſſu maximo. Sūt eñ ibi tenebre vl/
tra modū exceſſiue. ꝑpter qḋ Math. xxij. dicunt̄ tenebre exteriores.
Exinde pꝫ Exodi decimo capl̄o de tenebris palpabilibꝫ q̄ fuerunt in
egypto quātomagis erūt ibi grauiores. vñ Job. xx. Oēs tenebre ab
ſcōdite ſunt in oculis eiꝰ. Tūc pctōr dicet illud Pſa. Poſuerunt me
in lacu inferiori in tenebris ⁊ in vmbra mortis. Itē. Collocauit me
in obſcuris ſicut mortuos ſecli. ⁊ anxiatus ē ſup me ſpūs meꝰ. Simil
⁊ illud lamētatōis Hieremie. iij. In tenebris collocauit me q̄ſi mor/
tuos ſempiternos. Itē ē ibi ſummus calor. ꝑpter qḋ dr̄ Job. xxxiiij.
Calor nimiꝰ. Et rō illiꝰ eſt. qꝛ nō exaltat̄ ſꝫ incluſus ē ſicut calor in for
nace. vñ Pſal. Pones eos vt clibanū ignis in tꝑe vultus tui. dñs in
ira ſua ↄturbabit eos ⁊ deuorabit eos ignis. Ibi ē ſummū frigꝰ. Job
xxiiij. Ab aq̄s niuiū. Aque ille dicunt̄ aque niuiū q̄ pre ceteris aqua
rū ſubſtātijs ſunt frigidiores. ⁊ hmōi ſignū ē ſtridor dentiū q̇ ē ſignū
magni frigoris ⁊ algoris. Vñ Fulgētius in epl̄a. Duo ſunt principa/
lia in inferno tormēta ſcꝫ frigus intolerabile. ⁊ calor ignis inextin/
guibilis. Et iō ſcribit̄ Math. xxij. qꝰ ibi erit fletus ⁊ ſtridor dentium.
Fletus nāq̄ꝫ in liquefactōe oculoꝝ de calore naſcit̄. ſtridor ꝟo dentiū
ex frigore cauſat̄. Vñ Job. xxiiij. Ad nimiū calorē trāſeat ab aq̄s ni/
uiū. Vñ in libello metrico de vita ⁊ geſtis Alexādri. Attritꝰ glacie ni/
uiū. de frigore trāſit ad penas. o ſuppliciū miſerabile ſp ⁊ nūq̄ꝫ mori
tur quē carcer torquet auerni. ¶ Quarto dr̄ infernꝰ locus deſolatiſſi/
mus. Hinc ē qꝰ ſcđm papiā acheron vocat̄. ab a qḋ ē ſine ⁊ cheronta
gaudiū q̄ſi ſine gaudio. ⁊ hꝫ quo ad carentiā oīs boni. Vñ cōmētator
auerroys. ij. Poetrie. In inferno ↄtinuo ē triſticia ⁊ meror ſine ↄſola
tōne. Nō eñ hn̄t dāñati retro aliquā ↄſolatōem a mūdo qꝛ nō va/
lēt eis ſuffragia. nec deſup de celo nā ex hoc non fluit ſup eos aliqua
miſericordia. nec ſperāt gratiā de futuro. Sic eñ nulli erit eis redē/
ptionis venia ⁊ ſic erūt triſtiſſimi in deſolatiōe ſempiterna. Et ergo
Sap. iiij. dr̄ qꝰ vſq̄ꝫ ad ſupremū deſolabūtur. Vñ Trenoꝝ. p̄. dt aīa
dānata. Poſuit me deſolatā tota die merore ↄfectā. Eſa. xxxiij. Pec/
cator deſolabit̄ in ſecl̄a ſecl̄oꝝ. Heu dolor o pena. vach deſolatio ple/
na. Omni tormēto ſup hoc hō corde memēto

¶ Qꝫ multimoda ē afflictio ſodaliū infernoꝝ

ORdine debito nūc ſequit̄ exponēdū qꝰ multimoda ē afflictio
ſodaliū infernoꝝ. Tales eñ ſodales. ſcilꝫ dyaboli ſunt aſpectu

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

horribiles. effectu crudeles. ac tortores infatigabiles. Primo ꝗ̄ dico ꝙ dyaboli ſiue demones ſunt aſpectu multū horribiles. ⁊ ꝓpterea for mis horribilibꝫ depingunt in eccleſijs

¶ Un̄ legit ꝙ q̄dā religioſus de nocte in dormitorio iacēs cepit terri biliter clamare. Et cū veniſſent ad eū alij frēs videbāt eū vixis ocu lis ad parietē īmobiliter reſpiciētē nec ad aliq̄d reſpōdentē. ſꝫ mira bili horrore ꝯcuſſum ⁊ timore. Mane āt a p̄ore interrogatꝰ q̄d in no cte habuiſſet. r̄ndit ſe dyabolū vidiſſe. Req̄ſitꝰ cuiꝰ eſſet forme. r̄ndit. Hāc faciliter nō poſſim deſcribere. ſꝫ hoc inq̄t dico. Si eſſet ex vna ꝑte furnꝰ ardēs. ⁊ figura eiꝰ ex alia ꝑte. magis eligerē intrare furnuꝫ q̄ꝫ videre illā horribiliſſimā demonis figurā. Hinc ē ꝙ btūs Bern̄. ſup pſal. Qui habitat ſic d̄t. Quid putatis frēs. ſi alicui vnꝰ ex tam multis p̄ncipibꝫ tenebrarꝫ in mediū noſtrꝫ irrueret in tota feritate ſua ac tenebroſi corpis enormitate apparere liceret q̄s illū poſſit vel cor poris ſenſu ſuſtinere vel cordis. ¶ Et iō ſicut in vitaſpatrꝫ legit q̄dā ſenex dixit. Credo ꝙ ſi aliq̄s videret demones in ea forma q̄ dānati eos ſint viſuri. nō poſſet viuere. ſꝫ ſtatim moreret. Un̄ d̄t btūs Gre. de Criſorio ꝙ cū infirmaret. ⁊ videret multitudinē demonū ſibi aſtā tiū. cepit altius clamare. inducias vſq̄ꝫ mane. Et cū h̄ dicēs verteret ſe huc atq̄ꝫ illuc ne videret eos. pre nimio timore vehemētiſſime con turbatꝰ ſtatim moriebat. Cōturbati enī ſunt q̄ videbāt eos ⁊ timuit oīs hō. Ecce q̄ꝫ horribiles erūt in afflictu q̄ taliter occidūt cū ſolo aſ pectu. vn̄ Job. xx. Uadēt ⁊ veniēt ſup eos horribiles. Et hoc ē q̄d in nuit Bern̄. vbi d̄t. O aīa mea q̄s erit tibi pauor cū dimiſſis oībꝫ. q̄rū tibi p̄ſentata iocūda ꝯtā gratꝰ aſpectus. cohabitatio tā familiaris. ſo la pauēs ignotā ingredieris regionē. cū tibi cateruatiꝫ deterrētia illa mōſtra deterrima occurrēt. O q̄ꝫta erit demonū horribilitas in for mis aīalium crudeliſſimorꝫ apparētium. Sap. xi. Pro eo ꝙ errātes colebāt mutos ſerpētes ⁊ beſtias ſupuacuas. īmiſiſti eis multitudi nē mutorꝫ aīalium in vindictā. ut ſcirent ꝙ ꝑ que peccat q̄s. ꝑ hec et torquet. Nō enī impoſſibilis erat oīni potēs manꝰ tua q̄ creauit or bem terrarꝫ ex materia inuiſa inmittere illis multitudinē vrſorꝫ. aut audaces leones vl̄ noui generis beſtias ira plenas. aut vaporē igneū ſpirātes. aut odorē fumi ꝓferētes. aut horrēdas ab oculis ſcintillas emittētes. q̄rꝫ nō ſolū leſura poterat illos exterminare ſꝫ ⁊ aſpectꝰ ꝑ ti morē occidere. Hec ibidē. vn̄ Job. xvi. Hoſtis meꝰ terribilibꝫ oculis me intuitꝰ eſt. Itē eiuſdē vlti. Sternutatō eiꝰ ſplēdor ignis. ⁊ oculi eiꝰ vt palpebre diluculi. de ore eiꝰ lāpades ꝓcedūt ſicut tede ignis ſuccē ſe de naribꝫ eiꝰ ꝓcedit fumꝰ ſicut olle ſuccēſe atq̄ꝫ feruētis. Un̄ poeta refert. Sūt ibi ſerpētes flāmas ex ore vomētes. De ſtatu q̄rꝫ ꝑeunt aīe

Universitäts- und Landesbibliothek Düsseldorf

miſeroꝝ Scdo in effectu ſunt crudeles Vñ Job.xvi. Collegit furo/
rē ſuū in me. ⁊ cōminās mihi. infremuit ꝯtra me dentibꝫ ſuis Unde
ps. Aperuerūt ſup me os ſuū ſicut leo rapiēs ⁊ rugiēs. Itē tētauerūt
me ſubſannauerūt me ſbſannatōe frenduerūt ſup me dentibꝫ ſuis. vñ
Ecci.xxi. Dētes illiꝰ dentes leonis interficiētis aīas hoīm. Hinc dr
pri. Pe.v. ꝙ dyabolus tāq̄ȝ leo rugiēs circuit querēs quē deuoret In
die eñi nouiſſimo inuitabunt dyaboli ad deuorādū pctōres Eſa.lvi.
Oēs beſtie agri ⁊ vniuerſe beſtie ſilue venite ad deuorādū Itē Hiere.
xij. Venite ꝯgregamini oēs beſtie terre ꝓperate ad deuorādū De iſto
refert exēplū btūs Gre. in li. dyalo. Vñ dt ꝙ erat qdā. Dorus noīe.
nō re. ſȝ tm̄ noīe monachꝰ cui nimiū graue erat ſi qs ꝓ ſalute ſua ei
aliq̇d loqueret Nō ſolū aūt bona nō faceret. ſȝ etiā nō poterat audi
re Hic cū extremū ageret ſpūm ꝯuenerūt frēs. vt egreſſum illius aīe
orādo ꝓtegerēt Tūc repēte cepit eiſdē fratribꝫ ibidē exiſtētibꝫ accla/
mare necnō magnis vocibꝫ orōnes eoꝝ interrūpere ita dicēs Recedi
te recedite. ego datꝰ ſum draconi ad deuorādū. q̇ ꝓpter veſtrā pñtiā
me nō pt deuorare Caput meū iā ore ſuo abſorbuit. date locū ne am
pliꝰ me cruciet. ſȝ faciat qd̓ futuꝝ ē Si ad deuorādū ipi datꝰ ſum q̄re
ꝓpter vos moras patior Tūc frēs ceperūt ei dicere Quid ē qd̓ loque
ris. Signū tibi ſcte crucis īprime. Rñdit ille cū magnis clamoribꝫ
dicēs Volo me ſignare. ſȝ nō poſſum. qꝛ ſquamis huiꝰ draconis ſti/
mulor ⁊ premor Cūq̄ȝ frēs hec audiſſent. ꝓſtrati in terram cū lachry
mis ceperūt ꝓ redēptōe illiꝰ exorare Et ecce cepit eger ſubito cū ma/
gnis vocibꝫ clamare dicēs Gratias ago deo. ecce draco q̇ me ad deuo
rādū accepat orōnibꝫ veſtris expulſus ē. ⁊ oīno receſſit ¶ Itē in q̄rto
libro dyalogo. refert idē Grego. aliud exēplū Ait eñi ꝙ in ptibꝫ Ico/
nie in q̇dā monaſterio tōgalaton noīe dr accediſſe ꝙ qdā fuit mona
chus ſcūs reputatꝰ in ꝯſpectu hoīm qualis nō fuerat inuētus apud
deū Nam cū frēs eū eſtimabāt ieiunare. latēter ꝯſueuerat comedere
Hic in agone ꝯſtitutꝰ fecit ad ſe frēs gnāliter ꝯuocari. qbꝫ ipe dixit.
Ecce nūc ad deuorādū traditꝰ ſum draconi. q̇ cauda ſua genua mea
pedeſq̄ȝ meos fortiter colligauit. caput ꝟo ſuū in os meū mittēs ſpi
ritū meū ebibēs extraxit. qbꝫ dictis exſpirauit Et ſicut videt ſunt ver
ba cōdemnati pctōris q̄ ſcribūtur Hiere.li. Comedit me abſorbuit
me ſicut draco Iſte ē draco magnus ⁊ rufus hñs ſeptē capita ⁊ decē
cornua in capite ſuo de quo dr Apoca.xij. Factū eſt preliū magnum
in celo Michael ⁊ angeli eius preliabant cum dracone ⁊ draco pu
gnauit ⁊ angeli eius ⁊ nō ꝑualuerūt. neq̄ȝ locus eoꝝ inuētus ē am/
plius in celo Et proiectus ē draco ille magnus ſerpēs antiquus q̇ vo
catur dyabolus ⁊ ſathanas. q̇ ſeducit vniuerſum orbem Et ḡ dr ibidē

Ve terre ꝛ mari. qꝛ deſcēdit ad vos dyabolꝰ Dyabolꝰ em̄ zelo nimio
bonis inuidet q̇ conant̄ locū eiꝰ poſſidere in celo de q̇ ipe miſerabiliter
ꝓiectus ē in penas Et q̄tū magis appropinquat dies vltima. tāto
ardētius tēptat ꝛ feruet inuidia O q̄ta erit demonū auſteritas ꝛ ma
licia de q̇bꝫ Bern̄. in pſa. Q̄ꝫ impij tortores. tūc torq̄būt pctōres ꝛ
terribiles vltores vindicabūt malos mores. Hoꝝ aūt crudelitas et
malicia diuerſimode ꝯfortatur. ṗmo qꝛ plures ſunt ꝛ multi Vn̄ p̄s
Multiplicati ſunt q̇ tribulāt me. multi inſurgūt aduerſuꝫ me. Hic
ē qd̄ dr̄ Job. xix. Obſederūt in giro tabernaculū meū Vn̄ legitur in
vitaſpatrū. q̄ q̇dā ſenex vidit demones circūſtantes hoīes ſicut apes
Et ergo dr̄ in Pſalmo Circūdederūt me ſicut apes. ꝛ exarſerunt ſicut
ignis in ſpinis Scd̄o. qꝛ fortes ſunt ꝛ potentes. qd̄ Apl'ſ innuit ad
Ephe. vi. vbi vocat eos principes ꝛ ptātes ꝛ mundi rectores. Et qꝛ
tam potentes ſunt ꝛ tam fortes ad nocēdum Ideo dr̄ in Pſal. Vim
faciebant q̇ querebāt animā mā. Et alibi Irruerunt in me fortes De
hac etiā potentia dicit̄ Job. xl. Nō eſt poteſtas ſup terā que compa
retur ei qui factus eſt vt nullū timeret. Omne ſublime videt. et ipſe
eſt rex ſup oēs filios ſupbie. Hmōi aūt potentiā ꝛ ſuperbiā maxime
exercebūt in punitōe maloꝝ ipſos crudeliſſime affligēdo Vn̄ Eccle/
ſi. xxxix. Sunt ſpūs qui ad vindictā creati ſunt. ꝛ in furore ſuo ꝯfir
mauerunt tormēta. ꝛ in tp̄e ꝯſummatōis effundēt virtutē ꝛ furoreꝫ
eius qui fecit illos Nam furor illis ſm̄ ſilitudinē ſerpentis ꝛ ſicut aſ/
pidis ſurde obturantis aures ſuas Eſaye. liiij. Ego creaui fabrū ſuf/
flantem in ignē prunas ꝛ proferentē vas in opus ſuū. ꝛ ego creaui
interfectorē ad diſpdendū De hoc crudeli interfactore pctōr ꝯdēna
tus ſic loquit̄ Job. xvi. Circūdedit me lanceis ſuis vulnerauit lūbos
meos ꝛ nō pepercit. effudit in terra viſcera mea. ꝯcidit me vulnere ſu
per vulnus irruit in me quaſi gigas Tercio ſunt demones in torquē
do infatigabiles. vn̄ Danie. iij. Nō ceſſabūt miniſtri regis ſuccēdere
fornacē Vn̄ q̇dam Sunt ibi tortores ſerpētibꝫ horridiores. Diffor
mes nigri. ſed nō ad v̄bera pigri Nunquā laſſant̄. ſꝫ ſemp ad hec re/
nouant̄. Ad mala feruētes. ſunt ad penaſqꝫ recētes. Semp triſtati.
ſempqꝫ ferire parati. Semp inardeſcūt. nec ceſſant nec requieſcunt.
Hinc ē q̄ Deutro. xxviij. cuilibet pctōri dr̄ Serui es inimico tuo quē
immittet dn̄s tibi in fame ſiti ꝛ nuditate. ꝛ in om̄i penuria. ꝛ auge/
bit dn̄s plagas peſſimas ꝛ ppetuas O quāta erit tūc dānatorum pe
na que ſine intermiſſione ſp erit ꝯtinua ſine pace ꝛ requie in miſeria
ꝛ anguſtia Vn̄ de pctōribꝫ dr̄ Ezechie. vij. Anguſtia ſupueniēt te re/
quirēt pacē ꝛ nō erit ꝯturbatio veniet ſup ꝯturbationē. Itē Apoca.
xiiij. Nō habēt requiē die ac nocte q̇ adorauerūt beſtiā ꝛ imaginē eiꝰ

Tūc pctōꝛ bñ poſſet dicere h̄ qd̉ ſcribit Eſa.xxxviij. Nō videbo dñz deū in terra viuētiū. nec aſpiciā hoīem vltra ꝛ habitatorē q̇etis. Sic ꝛ illud Hiere.xv. Ve mihi miſero. qꝛ addidit dñs dolorē dolori meo ꝛ requiē nō inueni. Certe tūc ꝯuertet̃ doloꝛ ei⁹ in caput ei⁹. ꝛ in verticē illius iniquitas eius deſcendet

¶ Qꝫ varia ē conditio penaꝝ infernoꝝ

NUnc reſtat mēbrū terciū de hac materia ptin⁹ declarandū qd̉ ē varia ꝯditio infernaliū tormētoꝝ. Sūt em̄ plures cōditōes ſpēaliter faciētes ad aggrauatōem pene īfernal'. Prima ē acerbitas qd̉ pꝫ ex fletu ꝛ ſtridore dētiū. ex planctu ꝛ deſiderio mortis. ex mādu catōne linguaꝝ ꝛ blaſphemia creatoris et ex multis alijs his ſilib⁹ q̄ oīa ibidē ſunt vētura. vt pꝫ ex locis varijs ſcripturaꝝ Apoca.xvi. Comederūt linguas ſuas pre dolore ꝛ blaſphemauerūt deū celi pre doloribus ſuis. Hinc Gre. dt. Qd̉ hic ſuſpicari nō potuit illic cruciatui dedit⁹ inuenit. Itē Hiero. Tāta erit in īferno vis doloris ꝙ mens ad aliud dirigi non poterit. niſi ad qd̉ vis doloris īpellit. Dicet em̄ tūc pctōꝛ illud Hiere.viij. Doloꝛ me⁹ ſup dolorē. Tāta ei erit acerbitas penaꝝ ꝙ pctōres vita quā oēs appetūt ſpreta ꝛ ꝯtēpta. mortē quā oēs fugiūt ardēti deſiderio ſepi⁹ affectabūt. Vñ Apoca.ix. In dieb⁹ illis q̄rēt hoīes mortē ꝛ nō inuenīēt eā ꝛ deſiderabūt mori. ꝛ fugiet mors ab eis. Acerbitatē ſcḋo pene īfernalis teſtat̃ dñs Hiere.ix. vbi dt. Ego cibabo pplm̄ iſtum abſintheo. ꝛ potū dabo eis aquā fellis. p hec amaritudinē deſignās īfernaliū tormētoꝝ. Cōſideratio hmōi acerbitatis fecit quēdā iuuenē delicate nutritū intrare ordinē p̄dicatoꝝ. Quo īgreſſo cū q̇dā ſapiēs a parētib⁹ ei⁹ miſſus vt ei pſuaderet egreſſuꝫ anq̄ꝫ pfiteret̃ dicēs. Delicate nutritus es. nō poteris ſuſtinere rigorē ordis ꝛ aſpitatē. Rñdit iuuenis. Mgr̄ ppter hoc ordinē ītraui. qꝛ ſciui me delicatū. ꝛ nihil aſpitatis poſſe ſuſtinere. cogitās ꝙ acerbiſſima pena īferni mihi ītolerabilis eſſet. ꝛ iō elegi poti⁹ hāc penā ordinis qꝫ illā ſuſtinere. nā ſic ſcriptū ē Job.vi. Qui timet pruinā irruit ſup eū nix. Hec etiā ꝯſideratio monit quēdā petꝝ hēmitā ad mirabilē pn̄iaꝫ quā fecit. De q̄ narrat beat⁹ Gre.in.iiij.li. dyalo. Ait em̄ ꝙ q̇dā Petr⁹ monach⁹ ex regione hibernie ort⁹ p⁹ſq̄ꝫ heremū peteret moleſtia corpis īteruenīēte defūct⁹ ē. Sꝫ ptin⁹ corpi reſtitut⁹ īferni ſupplicia atqꝫ inumera flāmarum loca ſe vidiſſe atteſtabat̃. Qui etiā q̄ſdā hui⁹ ſcḋi potētes in hmōi flāmas ſuſpēſos ſe vidiſſe narrauit. Qui cū iā deduct⁹ eēt vt in illis ꝛ ipe mergeret̃. ſbito āgelū corruſci habit⁹ apparuiſſe fatebat̃ q̇ ipꝫ ī ignē mitti p̄hibuit. q̇ etiā dixit. Egredere. ꝛ q̄lit̃ tibi poſt h̄ viuēdū ſit cautiſſime attēde. poſt quā vocē excaleſcētib⁹ mēbris ab eterne mortis ſom

no euigilãs. cũcta q̃ circa eũ geſta fuerãt oibꝰ narrauit. tãtiſqꝫ ſe poſt
modũ vigilijs ⁊ ieiunijs ꝯſtrinxit vt inferni eũ vidiſſe tormẽta. etiã
ſi lingua taceret. ꝯuerſatio acclamaret. Scd'a ꝯditio ẽ tormẽtorum
multiplicitas. Eſt em̃ penaꝝ numerus q̈ſi infinitus. Vñ dr̃ in pſal.
Circũdederũt me mala quoꝝ nõ ẽ numerꝰ Et ĝ dr̃ Deutro. xxxij. Cõ
gregabo ſup eos mala. ⁊ ſagittas meas cõplebo in eis. Vere ſcribit
Eſa. v. Sagitte eius acute. ⁊ oẽs arcus eius extẽti. Multas hꝫ dñs
ſagittas in pharetra ſua. q̃s nõdũ oẽs extraxit. q̃ poſt finale iudiciũ
pctõribꝰ immittẽt. De ſagitte ſunt pene varie. q̃bꝰ multiplr̃ tũc miſeri
torq̃bunt. Vñ dr̃ in pſal. Sagitte potẽtis acute cũ carbonibꝰ deſola-
torijs Itẽ dt dñs Deutro. xxxij. Inebriabo ſagittas meas ſanguine.
⁊ gladius meꝰ deuorabit carnes. foris deuorabit eos gladius. intus
pauor. ꝯſumẽt fame ⁊ deuorabũt eos aues morſu amariſſimo. den
tes beſtiaꝝ immittã in eos cũ furore trahẽtiũ ſup terrã atqꝫ ſerpẽtiũ
De hac penaꝝ multiplicitate ſic dt Gre. ſup illud Math. viij Eijciẽt
in tenebras exteriores In inferno erit frigꝰ inſupabile. ignis inextin
guibilis. v̾mis ĩmortalis. fetor intolerabilis. tenebre palpabiles. fla
gella cedentiũ. horrida viſio demonũ. ꝯfuſio pctõꝝ. ⁊ deſperatio oĩm
bonoꝝ Vñ q̇dã. infernus ẽ fouea mortifera penis oibꝰ ⁊ miſerijs re-
ferta. Hinc dr̃ in pſal. Pluit ſup pctõres laqueos ignis ſulphur ⁊
ſpũs ꝓcellaꝝ pars calicis eoꝝ Et notãter dt ps q2 nõ ſolũ in dictis.
ſed nec etiã in mille ꝯſilibꝰ poſſit pene integritas ꝑfecte explicari Nã
q̇cq̇d de penis hic dixerimus ẽ tãq̃ minima ps vniꝰ feſtuce reſpectu
magnitudis ĩfinite Ut ãt hec penaꝝ multiplicitas expſſis declaret.
Notãdũ ẽ q̧ dãnati erũt pleni miſeria ⁊ dolore. habebũt em̃ fletũ in
oculis. ſtridorẽ in dẽtibꝰ. fetorẽ in naribꝰ. gemitũ in vocibꝰ. terrorem
in auribꝰ. vincula in manibꝰ ⁊ pedibꝰ. ignisqꝫ ardorẽ in mẽbris oibꝰ.
Ecce q̃ repleta ẽ penis atqꝫ plagis aĩa pctõris in infernũ deſcẽdẽtis
Et ĝ de dãnatis dr̃ Eccl. xv. Tenebit eũ tribulatio ⁊ anguſtia valla-
bit eũ Et eiuſdẽ. viceſimo. Ois dolor irruit ſup eũ. Itẽ dr̃ Eſaie. xiij.
Omne cor hominis tabeſcet ⁊ ꝯteret tortionem ⁊ dolorẽ tenebũt. q̈ſi
parturiẽs dolebũt vnuſquiſqꝫ ad ꝓximũ ſuũ ſtupebit. facies ꝯbuſte
vultus eoꝝ Vñ Baruch. vi. Nigre ſũt facies eoꝝ a fumo Nã oẽs pec
catores redigent in ollã. Ut habet. Joã. ij. Et dolores ꝑturiẽtis ve-
niẽt ei. Ut ſcribit Oſee. xiij. O q̃ multa flagella pctõris. Tũc em̃ pt̃
dicere cũ. pſal. Circũdederũt me dolores mortis nõ tpalis ſꝫ ꝑpetue
⁊ pericula inferni inuenerũt me Recte dt circũdederũt q2 abyſſus ſi-
cut veſtimẽtũ amictus eiꝰ. Nã induit maledictõem ſicut veſtimẽtũ
⁊ ĩtrauit aqua in ĩteriora eiꝰ. ⁊ ſicut oleũ in oſſibꝰ eiꝰ fietqꝫ ei ſicut ve
ſtimẽtũ q̃ operit. ⁊ ſicut zona q̃ ſp̃ precingat O q̃le veſtimẽtũ de filis

penaꝝ tam multipliciũ ſic fortiter cõtextum q̄ ppetuis tpib9 nunq̄
erit detexendũ ſeu etiã deponẽdũ. Nam funiculo eternitatis erit pecca/
tor inſeparabiliter colligatus. O q̃ aſpeꝝ ⁊ mordoſum ſentiet illud te/
gumẽtũ. Ipm nãqꝫ ẽ de q̄ ſcribit Eſa.xiiij. Opẽrimẽtũ tuũ erũt ver/
mes. Tã multiplicis pene ↄſideratio reuocauit ipum dauid a morte
pcti ad penitẽtiã pagẽdã. Vñ dixit ad dñm. Quãtas oſtẽdiſti mihi
tribulatões multas ⁊ malas. ⁊ ↄuerſus viuificaſti me. Hui9 etiam
multiplicis pene ↄſideratio mouit quẽdã heremitã. Sicut legit in
vitaſpatrũ ad aſperrimã pñiam. quã in heremo pagebat. a q̄ cũ q̃re/
ret cur ſe ita interficeret. rñdit. Tot9 labor vite mee nõ ẽ idone9 ↄpari
ad vnũ diẽ tormẽtoꝝ q̄ pctõrib9 in futuro ſeculo pparant. Itẽ narrat
in geſtis angloꝝ. q̄ tpe Conſtantini minoris q̄dã miles defunctus
circa annos dñi.d.cccvi. q̄ poſtmodũ vite reſtitut9 penis territ9 q̃s
viderat ad heremũ fugit. fecitqꝫ cellulã iuxta quendã fluuiũ in quo
veſtib9 indutus ſepe balneabat pmittẽs veſtimenta ſic ad carnẽ cõ/
gelari. Poſtea vero balneũ calidiſſimum intrabat. ⁊ ſic ↄtinuo fecit
quouſqꝫ moreret. Et cum ſuper iſto a videntib9 argueret. taliter reſ/
pondebat. Si vidiſſetis q̄ ego vidi. eadem vel maiora mecum facere
tis. Nã ſm Gre. ſup Job. Sup oĩa puocat cõpunctionẽ viſio pe
ne infernalis. Tercia ↄditio penam gehenne aggrauans eſt eterni/
tas. vñ Sap.iiij. Illos videlicꝫ pctõres deridebit. ⁊ erũt poſt h̄ deci/
dẽtes ſine honore inter mortuos in ppetuũ. Et Math.xxv. Ibũt hi
in ſuppliciũ eternũ. Idẽ Judith.xvi. Dabit dñs ignẽ ⁊ vermẽ in car/
nẽ coꝝ. ⁊ vrant ⁊ viuãt. ⁊ ſentiãt vſqꝫ in ſempiternũ. Idẽ dr Eſa. vlti.
Vermis coꝝ nõ extinguet. Vñ dt dñs Deutro.xxxij. Ignis ſuccẽſus
ẽ in furore meo. ⁊ ardebit vſqꝫ ad inferni nouiſſima hoc ẽ in ppetuũ
ſine fine. Eſa.xxxiij. O q̄s de vobis poterit habitare cũ igne deuorãte.
aut q̄s habitabit ex vobis cũ ardorib9 ſempiternis. Et eiuſdẽ.xxxiiij
Et terrã in pice ardẽtẽ nocte ac die nõ extinguet in ſempiternũ. Aſcẽ
det fum9 eius a gñatione ⁊ in gñationẽ. deſolabit in ſecl'a ſecl'oꝝ. vñ
Apoca.xx. Dyabolus miſſus ẽ in ſtagnũ ignis ⁊ ſulphuris. vbi ⁊ be/
ſtia ⁊ pſeudo cruciabunt nocte ac die in ſecl'a ſecl'oꝝ. Et q̄ nõ ẽ inuẽ/
tus in libro vite ſcript9 miſſus ẽ in ſtagnũ ignis ibi erit vmbra mor/
tis ⁊ null9 ordo. ſꝫ ſempitern9 horror inhabitat. Vt habet Job.x. vñ
Grego. in moralib9 ſic dt. Horrẽdo mõ tũc erit miſeris dolor cũ forti
tudine. flãma cũ obſcuritate. ⁊ mors ſine morte. finis ſine fine. defe/
ctus ſine defectu. Quia ⁊ mors ſp viuit. ⁊ finis ſp incipit. ⁊ defect9 de
ficere neſcit. Vñ poeta refert. Nõ venit ad metas mortis miſerabilis
etas. Neſcit finiri ſpqꝫ videt oriri. Sp verãdo ſp gemit9 renouando
Hinc petr9 bleſenſis in q̄dã epl'a ſic ait. Ibi nõ ẽ ſuppliciorꝝ modus

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

nec ītermiſſio ſiue finis. Nā ibi finis ſp̄ incipiet. mors nō morit̄. nec
defect⁹ deficiet. vt dānati hoīs ꝯditio ſp̄ in doloris materiā ⁊ mortis
eterne pabulū. miſerabilit̄ recidiuet. Quare dr̄ i pſal. Sicut oues in
inferno poſiti ſ͛t. mors depaſcet eos. Et ſi morte paſcent̄ impij q̄d po
tabūt illi ſi mors ē paſtus q̄lis erit pot⁹. Audi ꝓphetā. Uua eoꝝ vua
fellis ⁊ botrus amariſſim⁹ fel draconū. vinū eoꝝ venenū aſpidū inſa
nabile. Ita ſcribit̄ Deutro. xxxij. O q̄le pctōꝝ nutrimētū videlȝ mor-
tis ꝑpetue tā crudele ſuppliciū viuēt tūc morti q̄ꝛ vite ſunt mortui.
Hinc ē qđ Bern̄. dr̄ li. v de ꝯſideratōe ad Eugeniū papā. Horreo ver
mē mordacē ⁊ mortē viuacē. horreo īcidere in man⁹ mortis viuētis
⁊ vite morientis. vn̄ Gre. Morte īmortali morient̄ impij. O de⁹ eter-
ne q̄re me poſuiſti ꝯtrariū tibi. ⁊ fact⁹ ſum mihimetipſi grauis. Cur
nō tollis pctm̄ meū. vt h̄ ꝑpetuū poſſim euadere tormētū. O q̄ȝ felix
⁊ btūs q̄ pctōꝝ ſordib⁹ nequaq̄ȝ fuerit infect⁹. q̄ poſt mūdi gaudia
nō abijt. nec in vanitates ⁊ īſanias falſas reſpexit. Nos āt miſeri er-
rauim⁹ a via veritatis. ⁊ iuſticie lumē nō illuxit nobis. laſſati ſum⁹
in via iniq̄tatis ⁊ ꝑditōis. ⁊ ambulauim⁹ vias difficiles. vias gra-
ues ⁊ inutiles. ꝑ viā aūt dn̄i noluim⁹ ambulare. Uere ſicut dr̄ Eſa.
xlix. Inuacuū laborauim⁹ ſine cā. ⁊ vane fortitudinē noſtrā ꝯſum-
pſim⁹. Quid em̄ nobis ꝓfuit ſupbia. q̄d diuitiaꝝ pompa ⁊ iactātia
q̄d p̄cioſa corꝑis indumēta. q̄d ꝯmeſſatōes ⁊ crapule. q̄d riſus ⁊ le-
ticie. Quid hec oīa nobis ꝓfuerūt in q̄b⁹ vane ⁊ inutiliter īmo poti⁹
dānabiliter tp̄s nr̄m expēdim⁹. Proch dolor ſine fructu trāſierūt hec
oīa tāq̄ȝ fumus ſeu aura matura. trāſijt qđ tꝑale fuit ſȝ heu remāſit
qđ in eternū cruciabit. Tūc dicet dn̄s de quolibet dānato illud Job.
xx. Iuxta multitudinē adinuētionū ſuarū ſic ⁊ ſuſtinebit. Et illđ Apo
ca. xviij. Quātū glorificauit ſe ⁊ in delicijs fuit tantū date illi tormē
tū ⁊ luctū. q̄b⁹ eternaliter ſine fine torqueat̄. O q̄ȝta ē hoīs demētia ꝓ
delicijs aut diuitijs ſeu ꝓ aliqua re terrena h̄mōi ꝑpetua corꝑis ⁊ aīe
ſubire tormēta. Un̄ Chryſ. in li. de reꝑatōe lapſi ſic inq̄t. Dic q̄ȝta tpa
luxurie q̄ deliciaꝝ ſpacia ꝯpari vis penis ſempiternis. Centū ſi pla-
cet annos delicijs dem⁹ adde ⁊ alios centū. adde ⁊ decies centū q̄ erit
ex his ad eternitatē cōpēſatio. Nōne oē tp̄s vite huius q̄ delicijs frui
videmur ⁊ indulgere libidini q̄ſi noctis vnius ſomnū ad eternita-
tis ꝯpatione videt̄. ē igit̄ aliq̄s q̄ vt vna nocte delectabile videat ſom-
niū eternas eligat ſubire penas. ⁊ illud ꝓ his recipe. vel ꝓ illis iſtud
ꝯmutare. Quid dicem⁹ ad repoſitas penas. q̄d dicem⁹ ad h̄ q̄ delicie
velut vmbra trāſeūt. pene v̄o eternalr̄ ꝑmanēt. etiā ſi equale tp̄us ⁊
idē ſpaciū delicijs eſſet poſitū ⁊ pene. eſſet ne aliq̄s ita ſtult⁹ ⁊ demēs
vt eligeret ꝓ vna die deliciaꝝ vnum diem ſubire penaꝝ. cum ſoleat

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dolor vni⁹ hore ⁊ q̇libet corpis cruciat⁹ in obliuionē mittere ꝓteritū
tp̄s in voluptate trāſactū. Hec oia Chryſoſt. vbi ſup. O eternū nunq̄
finē habituꝝ corpis ⁊ aīe tā grāde ſuppliciū. O mortis ꝑpetue indi
cibile tormētū. Quid em̄ referā de te neſcio. Nō em̄ poteris ꝟbis ex/
primi nec intellectu ꝯcipi. nec corde cōprehendi. Poſito em̄ ꝙ eſſet
vn⁹ lapis de arena coagulat⁹ ⁊ cōpactus tante q̄ʒtitatis ſicut infra
ꝯcauitatē octaue ſphere poſſet ꝯtineri. ⁊ ꝙ poſt milleſies mille ānos
diuinā potētiā vna arenula tolleret. Et deinde poſt milleſies mille an
nos adhuc vna. ⁊ ſic ꝯſequēter donec totus lapis in nihilū redigere
tur nunq̇d cōſumpto lapide eternitas p̄dicta erit reuolata. ſic ꝙ dā/
natoꝝ aīe tūc a penis liberabunt. Rn̄deo tibi ⁊ dico ꝙ ꝑpetuitas illa
vix tūc erit īchoata. Nā finiti ad īfinitū nulla ē ꝓportio. vt d̄t phs. 8
phyſi. Si em̄ h̄ cognoſcerēt ⁊ ꝑſcirēt pctōres ꝯdēnati ꝙ dicto lapide
ꝯſumpto ab illis ītolerabilib⁹ q̄s ſuſtinēt īferni cruciatib⁹ deberēt eri/
pi ⁊ totalr̄ liberari. miſerabilit̄ ſup h̄ redēptōis die deberēt ſperare imo
q̄dāmō ſperādo ꝯgaudere. ex q̄ ſcirēt finē ſuoꝝ tormētoꝝ poſt innu/
merabiles. imo poſt icōp̄hēſibiles ⁊ īfinitos fore annos q̄ʒuis tardiſ
ſime aduētuꝝ. Illa em̄ ē maxima oīm penaꝝ. deſolatio ⁊ carētia oīs
ſpei nūq̄ʒ a penis redimi ſiue liberari. Nā ſicut d̄r Eſa. xxiiij. Peccator
deſolabit̄ in ſecl'a ſecl'oꝝ. Vn̄ d̄r Trenoꝝ. iiij. Periit finis me⁹ ⁊ ſpes
mea a deo. Itē q̄rit peccator Hiere. xv. Quare factus ē dolor me⁹ ꝑpe/
tuus. ⁊ plaga mea deſperabil'. Sup q̄ Prouer. xi. Sapiēs ſic r̄ndet.
Mortuo hoīe impio nulla erit ſpes vltra. Intelligite hec q̄ obliuiſ/
cimini deū ne infernus aliq̄n vos rapiat ⁊ non ſit q̄ eripiat. Ecce iam
plane video ꝙ in īferno nulla ē redēptio pctōris. Chariſſime intelli
gis tu ꝟbū. ſapis ꝯſiliū de lapide ſuperi⁹ tibi dictū. Dic mihi q̇d de il
lo ſentis. q̇d iudicas. q̇d definis. puto veraciter ꝙ rō nō p̄t diſſentire
q̇nimo vt d̄r ſit in rei veritate. Cogita ḡ varias terraꝝ prouincias ⁊
imaginare regiones ſingulas. ꝑpēde fluuios ⁊ maria. mūdū mēte cir
cui ⁊ totū pambula. Aſcēde vſq̄ʒ ad celū ⁊ oīa ſic trāſuola. Iteꝝ deſcē
de in abyſſum. ꝓfunditatē ꝯſidera. Ex q̇b⁹ oīb⁹ q̄ celi ambitu ꝯtinēt
cōpone lapidē. ⁊ imaginare magnitudinis ei⁹ q̄ʒtitatē. que cordiali
ter intellecta. Dic mihi chariſſime q̇d ſentis tūc de lapide imo potius
q̇d ſapis de ꝑpetuis. q̇d de infinitis pctōꝝ penis ⁊ morte. Eſtimo ꝙ
taliter reſpōdebis. Vere vere loq̇ neſcio. Audiui ⁊ ꝯturbat⁹ eſt venter
me⁹. A voce ꝯtremuerūt labia mea. grandē rē intelligo. ⁊ veritatē ꝓ
poſitā video. Vn̄ ammirati nō ſufficio. ſʒ pauore nimio mēte cōtre/
miſco. Nā certiſſime timor ⁊ tremor venerūt ſup me multiplicis hor
roris. ⁊ ꝯtexerūt me tenebre. Quis em̄ nō metueret. q̄s nō expaueſce
ret. q̄s anxietate cordis penitus nō deficeret. q̄ meditet⁹ hūc lapidē

diligēter rumīnaret. infinitas pctõꝝ penas memoriter reuoluendo. Pone ḡ eū velut ſignaculū ſup cor tuū Valde em̄ vtile ē ⁊ ꝓficuū ti bi hmõi lapidis nūq̄ȝ obliuiſci. q̄tinꝰ ſi diuinꝰ amor te nō corripit ⁊ reuocat a malicia hmõi ſpeculū pene īterminabilis ſaltē te cohibeat aliq̄n a pctis O graue ſuppliciū miſerabile q̄ȝ fugiēdū O ſtygis ex ītiū lachrymabile q̄ȝ metuēdū Qd̄ ſtyge torquet̄ ſp nūq̄ȝ morietꝰ Sꝑ plectet̄ ⁊ nūq̄ȝ finis habet̄ Ex p̄dictis clare pȝ q penaꝝ incremētū ꝑ in finita ſecl̄a nūq̄ȝ finiet̄ Hmõi ꝯſideratio eternitatis pene īfernalis cō uertit fulconē marſiliēſem q̄ cū eſſet excellēs ioculator ⁊ vanitatibus mūdi deditꝰ. vna dieꝝ cepit cogitare de eternitate gehēnalis pene. et dixit in corde ſuo Si tibi ꝓponeret̄ iacere in lecto molli ⁊ bn̄ ſtrato. ita q nulla nccitate cogēte inde recederes h̄ nō poſſes ſuſtinere in eter nū. ſ. iacere ī tali lecto delicato. quō ḡ poteris ſuſtinere ſempiternā in fernalē penā. ſi ꝯtingat te in ꝑpetuū illā fore paſſurꝫ. Hac ꝟo ꝯſidera tōe ꝑterritꝰ reliq̄t oīa ⁊ factus ē monachꝰ. poſtea eṗs tholoſanus ⁊ vir eximie ſctītatis Itē ꝯſideratio ꝑpetuitatis pene īfernalis ꝯfortat hoīem ⁊ īducit ad pugnādū ꝯtra dyabolū. Quis em̄ ꝯſiderās q ſi deuictꝰ fuerit ab eodē duceret̄ ad tormētū ſempiternū nō viriliter pu gnet ne vincat̄ Vn̄ narrat Egeſippꝰ de cladibꝫ iudeoꝝ q cū q̄dā de ſo cijs alexādri q̄ ꝑerat magno exercitui videret ꝯtra eū inumerabilē ex ercitū ad bellādū preꝑatū ⁊ ſui cibū ſumerēt ⁊ ad ꝯfortationē viuū̄ ipe in q̄dā ſolatio q̄ſi iocūdo eis dixit. Prādeamꝰ nūc o viri ſtrenui nā apud inferos ſumꝰ cenaturi Quo ꝟbo ſunt oēs aīati ad fugiēdū illā cenā q tā viriliter pugnauerūt. ſic q de cūctis hoſtibꝫ ſuis hono rifice triūpharūt Itē a delectatōibꝫ mūdi retrahit̄ ⁊ auellit̄. Vn̄ legit̄ in vitaſpatꝝ quēdā ſenē dixiſſe. Nutrix cū vult pueꝝ ablactare. ⁊ a dulcedine lactis abducere ad mām̄illā ponit ſinapiū vl̄ q̄cq̄d aliud amaꝝ. qd̄ puer lactēs guſtās ⁊ ꝑcipiens ſtatim retrahit̄ a dulcedine lactis Et ſic tu iūge amaritudinē ꝑpetuā inferni. delectatiōibꝫ huius mūdi. ⁊ ꝓculdubio retraheris ab eiſdē. vn̄ Iob. v. Nūq̄d guſtare p̄t q̄s qd̄ guſtatū affert mortē amariſſimā hoc ē penā ſempiternā Ideo dr̄ Proſp In p̄nti vita delitie tꝑales dulces ſunt. ⁊ tribulatōes ama re Sȝ q̄s nō libēter bibit tribulatōis poculū metuēs ignē ꝑpetuū ge hēne Aut q̄s nō ꝯtēnit dulcedinē ſecl̄i inhiās bonis ſempiterne vite Vn̄ legit̄ in legēda bti Ioānis euāgeliſte. q q̄dā diuites ad p̄dicati onē eiꝰ ꝯuerſi oīa reliq̄rūt. poſtea vidētes ſeruos ſuos in glīa mūdi ꝯſtitutos penituit eos ſua bona reliq̄ſſe. qd̄ btūs Ioānes ꝑ ſpm̄ itel ligēs. ꝟgulas in auꝝ. ⁊ ſilices ī gēmas orādo ꝯmutauit. ſicq̄ȝ eis oīa reſtituit derelicta. Poſtmodū q̄dā iuuenis a btō ioāne reſuſcitatus. narrauit eis de glīa quā amiſerūt ⁊ de penis īfernalibꝫ q̄ eos exſpecta/

uerūt. Quib⁹ ītellectis plurimi territi ⁊ aīo ꝯſternati oīa ꝯtemnētes ad pauꝑtatē priſtinā reuerſi ſunt. ac mūdū cū ſuis delicijs penit⁹ dereliqrūt. Itē accidiā ꝓfugat ⁊ repellit.

¶ Vn̄ legit in vitaſpatꝝ ꝙ q̇dā frater dixit ſeni. Pater nimiū accidior ſic ꝯtinuo ſedēdo in hac cella. Senex rn̄dit. Nōdū vidiſti futura tormēta ꝑpetuo duratura. Nā ſi illa in corde tuo poſuiſſes ꝙ ſi cella tua vſq₃ ad collū eſſet ꝟmib⁹ repleta ſuſtineres patiēter ⁊ nō accidiareris. Et ḡ cū opꝫ pctōrē aut eternā aut purgatorij acerbiſſimā ſuſtinere penā. vel ī pn̄ti ꝯdignā agere pn̄iam. q̇s nō ꝑeligeret h̄ ſuſtinere pn̄iam ⁊ pati poti⁹ q̄₃ ibi. niſi oīno fuerit mēte alienat⁹. Vn̄ Iſido. in ſinodo. Intēde aīo dolores q̇ſcūq₃ tormētoꝝ. quaſcūq₃ ſecl'i penas quaſcūq₃ dolores acerbitates. cōpa hoc totū gehēne ⁊ leue erit oīne q̄d pateris. Itē Bern̄. ī epl'a. Vigilias ames ⁊ ieiunia. manuūq₃ labores. ſ₃ hec leuia ſunt flāmas ꝑpetuas meditāti. Recordatio tenebraꝝ facit nō horrere ſolitudinē. Si futurā de ꝟbis cogitas diſcuſſionem nō diſplicebit ſilētiū. fletus ille ⁊ ſtridor dētiū faciles tibi reddit et culcitrā ⁊ mattā. Itē Aug⁹. ī ſmōe. Mens humana mūdi hui⁹ illecebris ⁊ ꝯcupiſcētijs deuicta fugit laborē. expetit voluptatē. et vix ad hec deducit vt ſe a ꝑoris vite ꝯſuetudīe excludat. Sz cū incepit cogitare iudicij nccītatē ac penaꝝ eternaliū crudelitatē voluntariū bellū indicit paſſionib⁹ mota vel ſpe pmij vl' timore ſupplicij vim facit ꝑſtinis deſiderijs. ⁊ violēter ipa ſeipam vincere ꝯtēdit. Vn̄ dr̄ Abacuch. iij. Ingrediat putredo in oſſib⁹ meis. vt ſubter me ſcateat tpe videlꝫ pſentis vite. ⁊ poſtea reqeſcā in die tribulatōis. Ecce quā fructuoſa ⁊ ſalubris ē meditatio pene īfernal'. Quare ſcribit in pſal. Couertant pctōres in īfernū. h̄ ē ꝑ meditatōes illuc ſe trāſferāt viuētes. ne poſtmodū illuc deſcēdāt ꝑpetue moriētes. Et ḡ dr̄ bn̄ Daniel'. iij. Btūs q̄ intueris abyſſos videlꝫ ꝑ ꝯtinuā ⁊ iugem memoriā interne ꝯtēplatōis tormēta īfernalia cordial'r intuēdo. Patꝫ ḡ ſufficiēter ꝑ pdicta ꝙ multiplex ē ⁊ varia īfernal' pena. ⁊ q̄₃ vtilis ⁊ ꝓficua ē ipi⁹ memoria. Et ḡ Erit hō vere q̄ cū bona poſſit habere. Spōte ſubit penas infernaleſq₃ cathenas. Ignib⁹ arſurus ex his nūq₃ rediturus

¶ Finit Terciū nouiſſimoꝝ

¶ Sequūtur exempla de penis inferni

¶ Ex horologio eterne ſapiētie de penis inferni.

Factū ē aūt poſt hec ⁊ ecce diſcipul⁹ cepit cogitare dies antiq̄s ⁊ āños eternos in mēte hr̄e. Dūq₃ cū ꝓfunde ſe colligeret ⁊ a ſenſibilib⁹ ꝓut potuit ītellectū abſtraxiſſet apparuit in viſiōe fidei oculis a lōge q̄ſi q̇dā regio vmbroſa ignota ⁊ multū terribil'. Cūq₃ tremefact⁹ q̄dnā h̄ eſſet inq̄reret rn̄ſum ē ei. Re

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

gio hec vt vides diſtincta. locus ē penaꝝ futuraꝝ quem diuerſe aīe
poſt egreſſum a corpe ꝓ diuerſitate culpaꝝ in penā ſortiunẗ. q̄dā ad
ipſaꝝ purgatōem. q̄dā vero ad eternā dānatōem ꝛ ꝓut ſibi ea tūc de
mōſtrata fuerint. Hec āt ꝛ his ſilia tā horrēda ꝛ īmania fuerīt tormē
toꝝ genera vt nulla ſufficeret hec lingua narrare. aut nullus ſenſus
mortaliū poſſet ea plene eſtimare. Cū āt ad ſe rediſſet. ꝛ quaſi de alio
mūdo vt ſibi videbaẗ ex motiua viſionis p̄ntia veniſſet nimio terro
re ꝛ errore velut hō ſemiuiuus aliquādiu iacēs in ſeipo contabuit.
Quedā aūt ex his ſolū fidei cōib⁊ oculis ꝯſpexit. Reſpexit igiẗ ꝛ ecce
de p̄dictis locis fetor itolerabilis exoriebaẗ. mallei reſonātes audie/
banẗ. tenebre ꝓfundiſſime denſabanẗ. ꝛ videbanẗ ibi facies demonū
horribiles. Ibi erat planct⁹ ꝛ gemit⁹ ꝛ alternātia mala impios ſine
pietate diſcerpebāt. ab aquis nimiū tranſibāt ad calorē nimiū. Cōſide
rabat inter hec equitatē ꝛ magnitudinē iudicioꝝ dei ꝛ inter cordis ſe
premētis anguſtias. ac ſudoris guttas. q̄ ipm ex horrore viſionis
penetrauerāt aduertebat. qm̄ ꝑ q̄ peccauerat q̇s. ꝑ hec ꝛ torquebatur.
Vn̄ ꝛ illi q̇ in vita ſua inſenſate ꝛ iniuſte vixerāt. ꝑ hec q̄ coluerāt tor
mēta recipiebāt. Raptores nāqꝫ ꝛ p̄dones ac eoꝝ cōplices. ꝛ hi qui
paupes ꝛ amicos dei dū adhuc viuerēt ſpoliauerūt. vel ꝑ exactōnes
indebite inflixerūt. ad patibula q̄dā infernalia. ſupra humanam eſti
matōem penalia rapti violēter ſuſpēdebātur ꝛ ibidē toq̄banẗ. nec tm̄
moriebāẗ. ſꝫ mō indicibili cruciabāẗ. Nōnulli etiā q̇ ſub habitu agni
no mentē occultauerāt leoninā q̇ velut canes rabidi ſeruos dei ꝑ ob
probria ꝛ maledicta aut v̇ba turbatiua moleſtauerāt. ꝛ ꝯfratres ſu
os iniqua ꝑſecutōe leſerāt ibidem a canib⁊ infernalib⁊ amariſſimis
morſib⁊ corrodebanẗ. Itē ſupbi ſepultura aſini in inferno deſpectiue
ſepelianẗ. ꝛ tanq̄ꝫ cadauera putrida ignita ꝓiecti obprobrio ſempi/
terno qd̄ nūq̄ꝫ delebiẗ adijciebāẗ. Et ꝓ glīa tpali ꝛ mētis elatōe q̄ cete
ros iflati pire ābiebāt. tāta penaꝝ mole ac pōdere p̄mebāẗ q̄ꝫtū q̇s p̄/
mi poſſit q̇ maximā turrim ſup̄ ſe hr̄et. Bibuli vo ꝛ crapuloſi. ꝛ q̇ vē
tri ſuo ſuierāt. velut lupi famelici fame icredibili ac ſiti intolerabili
affligebāẗ. cupientes guttā minimā aque frigide ꝓ refrigerio lingue
ſue flāmaꝝ incēdio aduſte recipere ꝛ nemo illis dabat. Sꝫ demones
teterrimi cū ſitulis ardētib⁊ iuxta eos ſtabāt ꝛ potū quendā ſulphu
reū plūbo liquefacto ſilem nimio calore eſtuantē ꝑ os eoꝝ in ventrē
ꝑfuſum fortiter infundebāt. Luxurioſi q̄ꝫ ꝛ q̇ in delicijs carnē ſuā enu
triuerāt ꝛ in obſtinatione ſua ꝑdurauerāt a ſerpētib⁊ deuorabātur ꝛ
a bufonib⁊ ignitis aculeis vſqꝫ ad viſcera torq̄banẗ. Qui carnali ac
terreno amori dediti fuerāt vtriuſqꝫ ſexus. terrā iſernalē pre dolore
mordebāt. qm̄ eos demones nimiū affligebāt. nā ſpicula ignea ha/

bētes ⁊ eſtu vehemētiſſimo eos īſequētes vulneribꝰ eos ſeuiſſimis re
pleuerūt Sȝ ⁊ tocios in culpa ſocios habuerūt ī pena Supra mo/
dū āt cupidi ⁊ auari ac queſtuarij male torq̄bant nā in focis metal/
lis bullientibꝰ plenis balneabāt. ⁊ exiliri cupiētes abſqȝ mīa reipin
gebant Judiciū duriſſimū his q̄ p̄erāt fiebat fortioribꝰ āt fortior in
ſtabat cruciatio ⁊ potētes ibi tormēta patiebant potēter O q̇s dice
re queat q̄ȝtū ibi iudices. impij. rectores iniq̄. clerici turpis lucri. cu/
pidi. monachi laſciui. laici violēti. muleres ꝓcaces. ſaltatrices ⁊ ābi
cioſe. ⁊ diuerſi q̄ȝ falſi xp̄iani penas varias habuere Heu q̄ȝ miſerabi
les rugitꝰ ⁊ clamores dabāt lamētabiles. ita vt ſola viſionis huius
afflictio oēm penā mūdi q̄dāmō excedere videret. Nā ⁊ multitudo
vrſoꝝ īfernaliū ⁊ audaces leones ⁊ noui gn̄is aīalia ira pleua. igno
teqȝ beſtie vaporē igneū ſpirantes. odorē fumi ꝓferētes ⁊ horrēdas
ſcintillas ab oculis emittētes morſu amariſſimo eos dilaniauerāt.
Tādē multi ex his in puteū abyſſi. de q̄ fumꝰ horribilis ⁊ fetor into
lerabilis exibat ꝓijciebant. aſpectꝰ eoꝝ velut ferꝝ cādēs in modū fa
uillaꝝ exardebāt. ⁊ a demonibꝰ reimpingebant ꝯmāducātes liguas
ſuas pre dolore. ⁊ blaſphemabāt deū celi pre doloribꝰ ſuis ⁊ vulneri/
bus. ⁊ nō egerūt pn̄iam ex opibꝰ ſuis vinculis tenebraꝝ. ⁊ lōge no/
ctis cōpediti. in obſcuro ac tenebroſo obliuionis velamēto tenebāt.
Sonitꝰ deſcēdēs ꝯturbabit eos. ⁊ pſone triſtes apparētes pauorē
eis incutiebāt nec ſideꝝ limpide flāme illuminare poterāt noctē illā
horrēdā. vna eīn cathena tenebraꝝ oēs colligati erāt. Dīs orbis ter
raꝝ limpido illuminabat lumine ſolis. illis āt ſuppoſita erat grauis
nox ymago tenebraꝝ. Jpi aūt ſibi erāt grauiores tenebris fumꝰ tor/
mētoꝝ ipoꝝ aſcēſurus ē in ſecl'a ſecl'oꝝ Poſt hec vox quedā deſup q̄ſi
tonitruū audiebat q̄ inſultādo ⁊ q̄ſi exprobrādo dicebat Ubi nūc
ſūt hi q̄ ab initio a diebꝰ antiq̄s mūdo huic toto ſeruierūt deſiderio q̄
voluptuoſe viuētes varijs deſiderijs ſe ſubdiderūt Eya q̇d ꝓſunt ill'
nūc oīa q̄ tāq̄ȝ vmbra velociter ꝑtrāſierūt q̄ȝ breuis delectatio tā lon
gā reſtem poſt ſe trahit eterne miſerie. O ſtulti ⁊ vecordes. vbi nūc
ꝟba illa q̄ cū leticia tāta ⁊ cordis tripudio dicere ſolebatis. venite ⁊
fruamur bonis q̄ ſunt. et vtamur creatura tāq̄ȝ in iuuētute celeriter.
Quid iuuāt nūc dulcia vniuerſa q̇bꝰ tā celeriter ꝑfruiti eſtis Siq̇dē
nūc a ꝯtrario plāgere vobis ꝯuenit ⁊ plāgēdo exclamare ac dicere.
Ue ve nobis iā nūc ⁊ in eternū. q2 nati ſumꝰ nec vltra mori valea/
mus Ue q2 male torq̄mur nec a tormētis vnq̄ȝ liberabimur. O q̇s ē
q̄ iſta recogitet ſupplicia ⁊ nr̄a ad cor ponat tormēta. Nec eīn talia
ſūt vt q̄cq̇d in mūdo horribili excogitari poſſȝ his ꝯpari nō valeret.
O q̄ȝ felix incoinq̄natꝰ q̇ poſt gaudia huiꝰ mūdi nō abijt. q̄ nō reſpe/

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

ꝑit in vanitates ⁊ īſanias falſas. nos ꝗ̄ īſenſati vitā illoꝝ eſtimabam⁹
inſaniā ⁊ finē illoꝝ ſine honore quō ꝯputati ſunt inter filios dei ⁊ in
ter electos ſors illoꝝ ē. Ergo errauim⁹ a via veritatis. ⁊ iuſticie lumē
nō illuxit nobis. ⁊ ſol itelligētie nō ē ort⁹ nobis. laſſati ſum⁹ in via
iniq̇tatis ⁊ ꝑditōis. ⁊ ambulauim⁹ vias difficiles. viā aūt dn̄i igno
rauim⁹. Quid nobis ꝓfuit ſupbia. aut q̇d diuitiaꝝ iactantia ꝯtulit
nobis. trāſierūt oīa illa tāqꝫ vmbra trāſijt qđ tꝑale fuit. ſꝫ proch do
lor nūc remāſit qđ in eternū manebit. O eternū nūqꝫ finē habituꝝ ꝑ
petuū mortis ſuppliciū. O finis ſine fine mors grauior oī morte ſꝑ
mori. ⁊ tn̄ nō mori poſſe. O mi paṫ dilecte q̇ me in hūc mūdū genu/
iſti. O dulcis mr̄ q̄ maternis vberib⁹ me lactaſti. O vos oēs amici
mei ⁊ ſocij dilecti. valete nūc viſcera mea. q2 hec ē hora illi⁹ ſeꝑatōis
amariſſime q̄ amarior ē oī morte. vale tellus. valete ſocij q̄s tā beni/
gno fauore colui en ducimur ad horrēdū infernale ſuſpēdiū ad ſup
pliciū trahimur metuēdū. nūqꝫ vos de cetero cū gaudio viſuri. O la
chryme īceſſanter ꝓfluite oculi plorate. ⁊ oīa viſcera mea vlulate. ſu
ꝑ hac īfeliciſſima ſeꝑatōe q̄ ē a ſummo bono a facie illa glioſa. ⁊ a cō
ſortio āgelico. necnō illo feliciſſimo electoꝝ nūero. ꝓnēdiqꝫ ſum⁹ ad
illā miſerā ⁊ maledictā ⁊ crudelē dānatoꝝ turbā ſine fine cruciādā.
O manuū ꝯploſus ſonit⁹. O cordiū multoꝝ gemit⁹ intimi. O ſtri
dor dentiū ⁊ fremit⁹ ſpirituū immēſus. O plorat⁹ ⁊ vlulatus mult⁹.
O in eternū ꝑmāſur⁹ clamor q̇ ſꝑ durabit ⁊ nūqꝫ finē habebit. q̇ ſꝑ
renouabiṫ ⁊ nūqꝫ exaudieṫ. oculi nr̄i miſeri nūqꝫ aliud videbūt niſi
miſeriā. aures nihil aliud audiēt niſi ve ve atqꝫ triſticiā. O pia corda
iſtud īterminabile ⁊ crudele ac in eternū ve reſpicite. lugete ⁊ flete. O
mōtes cadite ſup nos. colles opite nos q̇d ſuſtinetis. q̇d expectatis.
abſcōdite nos a facie illa terribili furoris dn̄i. a vultu ire glie dei. heu
heu cur nō hec maxima mala futura nobis ꝑueniem⁹ cū robur affu
it. cū tp̄s aderat oportunū. vtinā de illo tꝑe toto inutiliter expēſo ſup/
eſſet nobis vna horula tāte pene in remediū ꝯceſſa. ſꝫ heu ſentētiante
diuina iuſticia ꝑcluſa eſt nobis ſalutis via negata miſericordia ſpes
oīs ablata. O dolores ⁊ miſerie ⁊ in eternū ꝑmāſure āguſtie ī terra
hac obliuionis vbi null⁹ ordo. ſꝫ ſempitern⁹ horror ihabitat. Quid
plura nos miſeri ⁊ miſerabiles tm̄ affligimur. ⁊ dolem⁹ de illo ve eter
no. vt q̄liſcūqꝫ termin⁹ excogitat⁹ dūmō finit⁹ eſſet nobis ſolacioſus
Vn̄ poſito ꝑ īpoſſibile ꝙ eſſet aliq̇s lapis molaris adeo magnus. ꝙ
vbiqꝫ circūferentiā celi ꝯtingeret. ⁊ ꝙ aliq̄ auicula minime q̄titatis
poſt cētū milia ānoꝝ veniēs de lapide p̄dicto ſolūmō tm̄ ꝑ roſtꝝ ſuū
auelleret q̄tū ē ꝑs decima milij. Et iteꝝ poſt cētū milia ānoꝝ curricu/
la ſicut pri⁹. ſ. vnā ꝑticulā de decē. ⁊ ſic ꝑ ſingulas ꝑtes. Itaqꝫ in decies

cētenis milibꝫ ānis non plus diminuereť q̄ntitas lapidis. niſi q̄ntum
hꝫ ī magnitudie granū vniꝰ milij. En procdolor nos miſeri multū
grati eſſemꝰ. ꝙ poſt talē lōgā ꝛ plenā ꝯſumptōem totiꝰ lapidis. finē
haberet ſnīa nr̄e eterne dānatōnis. ſꝫ heu hec eadē ꝯſolatio miſeris a
diuina iuſticia penitus ē negata Hucuſqꝫ miſeroꝝ ꝟba dānatorum
Taliter igiť o fili ibi flagellabunť q̇ hic a flagellis excipiunť
¶ Diſcipulꝰ O iudex tremēte. ecce nūc aīa mea ex hac q̄ꝫ viſione hor
ribili territa ꝓſtrata ē. ꝛ genua diſſoluta vt vix ſbſiſtere poſſuꝫ O deꝰ
meꝰ adiutor meꝰ O mi deꝰ eterne auerte obſecro furorē tuū a me Ab
ſit a me hec eterna dānatōis ſnīa formidoloſa. Oꝫ ſi aduerſa me oꝫ
ſuſtinere. fiat volūtas tua hic in me huiꝰ a me licētiā pleniſſimā habe
to. hoc ſolū facias. vt me a te in eternū ſepari nō ꝑmittas
¶ Inferni penas vidēs petrꝰ monachꝰ grauiſſimā pn̄iaꝫ ꝑegit
¶ Petrꝰ q̇dā monachꝰ ex regiōe ortꝰ hibernie loco vaſte ſolitudinis
cui euaſſa nomē ē inherebat h̓ priꝰ q̄ꝫ heremū peteret moleſtia corpis
interueniēte defunctꝰ ē Sꝫ ꝓtinus corpi reſtitutꝰ inferni ſe ſupplicia
atqꝫ īnumera loca flāmaꝝ vidiſſe teſtabať Qui etiā q̇ſdā huiꝰ ſeculi
potētes in eiſdē flāmis ſuſpēſos ſe vidiſſe narrauit Qui cū iā deductꝰ
eſſet vt in illo iā ꝛ ipē mergereť ſbito āgelū coruſci habitꝰ apparuiſſe
fatebať. q̇ eū in ignē mergi ꝓhiberet Qui etiā dixit Egredere. ꝛ q̄liter
tibi poſt hec viuēdū ſit cautiſſime attēde Poſt q̄ꝫ vocē paulatim reca
leſcētibꝫ mēbris ab eterno mortꝭ ſōnio euigilās cūcta q̄ circa illū fue
rāt geſta narrauit. tātiſqꝫ poſtmodū ſe vigilijs ieiunijſqꝫ reſtrīxit. vt
īferni eū vidiſſe ꝛ ꝑtimuiſſe tormēta. ꝛ ſi taceret līgua ꝯuerſatō loq̄reť

¶ Infernales penas diuerſi diuerſimode
pro meritoꝝ qualitate patiūtur

¶ Dicebāt de eodē abbate maiore Machario. ꝙ dū ābularet aliq̄n
in heremū inuenit caput hoīs in terra iacēs Qd cū moueret ꝟga pal
mea quā habebat ī manu loquutū ē caput illd̓ ad eū Cui dixit ſenex
Quis es tu Rn̄dit caput illud ad ſenē Ego erā ſacerdos gentiliū q̇
aliq̄n ꝯmanebāt in loco h̓ Tu ꝟo es abbas Machariꝰ q̇ habes ſpi
ritū ſcm̄ dei Quacūqꝫ ḡ hora miſertꝰ fueris eoꝝ q̇ ſunt in tormētis ꝛ
oraueris ꝑ eis. tūc ꝯſolanť puſillū Dicit ei ſenex Et q̄ ē iſta ꝯſolatio
Rn̄dit illd̓ caput Quātū diſtat celū a terra tm̄ ē ignis ſub pedibꝫ no
ſtris ꝛ ſup caput nr̄m Stātibꝫ aūt nobis in medio ignis nō ē vt q̇s
facie ad faciē videat ꝓximū ſuū Ait ḡ ſenex cū fletu. Ve illi diei in q̄
natꝰ ē hō ſi ē hec ꝯſolatio ſupplicij Rurſus d̓t ſenex Eſt peius tormē
tū ab his Rn̄dit caput illud Maior pena ſubtus nos ē. Dicit ei ſe
nex Et q̇ ſunt in ipſa Dicit illi caput illd̓ Nos q̇ ignorauimus deū vel
aliq̇d modicū miſericordie habuimꝰ. qui ꝟo cognouerūt deū ꝛ nega

uerũt eũ nec fecerũt volũtatẽ eius. hi ſunt q̃ ſubtus nos ſunt Et poſt
hec ſumẽs ille ſenex caput illud ſepeliuit

¶ Infernales penas ſentiẽs clericus mũ do relicto monaſteriũ intrauit

¶ In Nannetis ciuitate tp̃e Henrici quarti imp̃atoris. erãt duo
clerici nõdũ patientibꝫ annis preſbyteri ſcĩ litteris affatim inſtru-
cti int̃ ſe multũ amici Hi pactũ ĩierũt inter ſe vt vter eoꝝ p̓or morere
tur. alij vigilãti vel dormiẽti appareret infra triginta dies Data acce
ptaqꝫ corp̃ali fide nõ multũ poſt vnus obijt. ⁊ triceſima die alteri vĩ
gilãti aſtitit. neſcio q̇d op̃is molliẽti ⁊ vultu exangui ⁊ pallido ad
eũ ait. Agnoſcis ne me. Agnoſco ille ait. ⁊ miroꝛ q̄ tã diu moratus
fueris Ille p̓us morã excuſans tandẽ ait Et aduẽtus meus ſi volue-
ris tibi fiet cõmodus mihi oĩno infructuoſus. Nã ſempiternis dã-
natus ſum ſupplicijs Ego ait alter iuuabo te p̃cibꝫ. ieiunijs. ⁊ elemo
ſynis multis At ille r̃ndit Sine penitẽtia ſunt iuſticia dei in inferno.
Dũ rotat aſtra polus dũ pulſat littera põtus. p̱ criminibꝫ meis pu
niar. ſi totus mũdus mihi remedia exq̇reret eterna tñ ⁊ innumera pe
naꝝ genera patiar Et vt aliquã ex meis irreuocabilibꝫ penis ꝯgnoſ-
cas. en vna Protẽditqꝫ manũ lanioſo vlcere ſtillantẽ. Videt̃ ne ait
tibi leuis Cũ ille leuẽ ſibi referret videri ip̃e mortu⁹ curuatis in volã
digitis tres guttas defluẽtis tabi ſup̱ eum iaculatus ẽ quarum due
tp̃a vna ⁊ frontẽ ꝯtingẽtes cutẽ ſicut ignito iaculo penetrauerũt fora
men nucis capax efficiẽtes. illo magnã penã eẽ doloris p̱teſtante cla
more Hoc inq̇t mortu⁹ erit tibi q̃diu vixeris ⁊ penaꝝ meaꝝ graue do
cumẽtũ. ⁊ niſi neglexeris ſalutis tue ſingulare monumẽtũ. Vade ḡ
dũ lꝫ muta habitũ ſimul ⁊ aĩm. ⁊ eſto monach⁹ redonis apud ſctm̃
Melaniũ Cũqꝫ viu⁹ ad h̓ r̃ndere nollet. mortu⁹ eũ oculi vigore p-
ſtringẽs Si dubitas inq̇t ꝯuerti miſer. lege l̃ras iſtas Et h̓ dicẽs ma
nũ p̱tẽdit tetris notis ĩſcriptã. q̇bꝫ ſathanas ⁊ oẽ ſatellicũ inferoꝝ
oĩ eccleſiaſtico cetui gr̃as de tartaro emittebãt Qd̓ cũ ipi in nullo ſu
is voluptatibꝫ deeſſent. tñ nũeꝝ ſb̃ditaꝝ aĩaꝝ pateret̃ ad ĩferna de ſcẽ
dere p̃dicatõis incuria q̃tũ nũq̃ viderãt retroacta ſecl'a. His dictis
loquẽtis aſpect⁹ diſparuit Audiẽs hec. oĩa vendẽs ⁊ dans paupibꝫ
ſcm̃ Melaniũ adijt. ⁊ monach⁹ ibi fact⁹ optime ꝯuerſat⁹ eſt

¶ Infernalis ignis q̃ acerbꝫ ſit. ⁊ de woltero cui apparuit dyabolus

¶ In villa q̃ in territorio Bunẽſi ẽ ſita miles quidã nobilis ⁊ deuo
tus walterus nomine habitãs erat tam dñe noſtre q̃ ordini ſatis
obſequioſus Hic cum tp̃e quodã grauiter infirmaret̃ ſoluſqꝫ iaceret
dyabol⁹ illi ad pedes lectuli viſibilr̃ apparuit Erat ãt ſicut ip̃e nobis

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

retulit facies ei⁹ adinſtar ſimee diſpoſita cornua hñs caprina In cui⁹
aſpectu cū terreret̄ poſtea ꝯfortat⁹ ait Quis vel q̇d es. vn̄ venis vł q̇d
q̄ris Rn̄dit monſtr̄ Dyabol⁹ ſum. aīam tuā tollere veni. dicēte milite
Recede leccator. aīam meā nō tolles. xp̄o me ꝯmēdo Subiūxit ille
valtere ſi mihi ꝯſenſeris homagiūq₃ feceris nō ſolū incolumitati te
reſtituā. quin etiā ſup oēm tuā ꝓgeniem te ditabo Rn̄dit miles Sa
tis habeo. de diuitijs tuis fallacib⁹ nō curo Vn̄ ğ tibi theſauri. infra
terminos inq̇t curie tue infiniti occultant̄ Cū q̄ cū miles. iā loq̇ dele
ctaret̄. ait Dic mihi vbi ē aīa dn̄i mei ghuilhelmi comitis iuliacenſis
nup defuncti Tūc rn̄dit dyabol⁹ militi ꝛ dixit illi Noſti caſtra vicina
wolckenborch ꝛ drachenvelt Noui inq̇t Et ille Per fidē meā tibi di
co. ſi ferrea eſſent tā caſtra q̄₃ eoꝝ mōtana. ꝛ in illo loco mitterent̄ vbi
aīa wilhelmi ē anteq̄₃ ſupplicīū ſuperi⁹ inferiori iūgi poſſet liquefie
rēt Quo dicto mox cachinnādo ſbiūxit Ardor iſte balneū lacteū ē
ei In futuro qn̄ corp⁹ ſuū aīa reſumet. tūc p̄mū penā debitā recipiet.
Req̇ſitus de aīa Henrici comitis Seynēſis Rn̄dit. Certe illā habe
mus De pena tn̄ illi⁹ nihil expreſſit Adiecit etiā interrogare illum de
p̄re ſuo Ad qḋ rn̄dit ille Viginti ānis ꝛ vno illū habuim⁹. ſ₃ mono
cula illa ꝛ calu⁹ ille atq₃ pediculoſus q̇ in ſolario iacet nobis eū ab
ſtulerūt Monoculā vocauit vxorē ei⁹ iugiter q̄ lachrymādo oculū
vnū p̄diderat. Caluū dixit filiū ei⁹ Theodericū monachū nr̄m q̇ ad
vidēdū germanū eodē tp̄e aduenerat Interrogat⁹ ꝓ de p̄dicta ma
trona Rn̄dit Nūq̄₃ ꝑtāti noſtre addita eſt eo ꝙ mulier eſſet bona ac
ſctā. Fratrē āt tuū Lābertū ſic ſellauim⁹ vt nr̄m ius euadere nō poſſit
q̇ an̄ paucos ānos defunctus ē vir auar⁹ ꝛ pecunioſus Dicēte iterum
milite Dic mihi de q̄ loco veniſti nūc ad me Rn̄dit demō Ego ꝛ ſocij
mei eram⁹ in exequijs cuiuſdā abbatiſſe nigri ordinis egreſſum aīe
ei⁹ preſtolātes Tūc miles. q̄t eratis ibi Rn̄dit demō Noſti nem⁹ in
Kortinforſt. Optime inq̇t noui Et ille Nō ſ₃ tot folia in arborib⁹ q̄t
illic fuim⁹ ꝯgregati. nō ē tā grādis ſilua in ꝓuincia nr̄a Et q̇d obti
nuiſtis ibi. Rn̄dit Heu nihil. feīa fuit religioſa. ſ₃ ꝛ Michael archā
gel⁹ ſupueniēs cū fuſte ferreo ſic nos cecidit ꝛ cedēdo fugauit vt diſ
ꝑgeremur quē admodū puluis q̇ a turbine īpellit̄ Req̇ſit⁹ etiā ſi fu
iſſ₃ in obitu dn̄i Gerardi abbat̄ nr̄i tūc recēter mortui Rn̄dit Nō ē
tm̄ arene in littore maris q̄t ibi fuim⁹ S₃ modicū ibi obtinuimus
q₂ pediculoſi illi more porcoꝝ in humo iacēdo grunīētes nō ſinebāt
ꝓpius nos accedere Habēt p̄terea domū quādā ſuſurrij capitulū no
tās in q̄ oīa nobis q̄cūq₃ delinquūt ſubtrahunt̄ Et dixit miles Quo
ſtultiſſime auſus fuiſti ad obitū viri tā iuſti venire Auſus inq̇t Ego
p̄ūs fui vbi dei fili⁹ expirauit ſedēs ſup brachiū crucis Hoc v̄bum a

demone platū ⁊ a laico recitatū maxime mihi fidē fecit dictoꝝ eo q̄
in gloſa legat̄ ſup Tobiā dicēte waltero. Que fuit portio vr̄a in xp̄i
morte Rn̄dit Nulla. Malo nr̄o illuc venim⁹. q2 ꝟtute morietis tur
bati ⁊ exagitati detruſi ſum⁹ in īfernū. Multa alia cū demone q̄tiēs
ſolus erat ↄferebat. q̄ poſtq̄ȝ ↄualuit multis recitauit Uis nūc audi
re qualis p̄dicti wilhelmi finis fuerit ⁊ pena.

¶ Infirmat⁹ in caſtro ſuo Nydecken ꝓ quadā ↄtumelia ſibi illata
venit Coloniā. Qui cū rediret in via defectū cordis īcurrit ⁊ aīe di/
cēs Oh nūq̄ȝ de cetero videbo Coloniā Cui in terrā depoſito cū medi
cus ei⁹ diceret mortē eſſe in ianuis ſubiecit, Cōſulo tibi vt vxorē tuā
recipias Rn̄dēte illo. Nō faciā. ſupplicauit ei ꝓ q̄dā milite quē diu
in carcerauerat Nequaq̄ȝ inq̄t egredier̄ me viuēte Tūc medic⁹. Ergo
an̄ diē craſtinū egredier̄. Qd̄ ita factū ē Cū ꝟo moritur⁹ eſſet in ſinu
eiuſdē matrone quā viro ꝓprio tulerat iacebat Cui cum illa diceret
Dn̄e q̄d faciā poſt mortē veſtrā Juueni inq̄t nubere debes militi Hec
eīn̄ ꝟba vltima fuere Eadē nocte ſicut mihi retulit abbas q̄dā ordi/
nis nr̄i ſctīmonialis quedā ſcī Mauricij Colonie in loca penaꝝ trāſ
poſita ē. in q̄bꝫ puteū magni horroris igneo tectū opculo inter flā/
mas vidit ſulphureas. de q̄ cū ſuū ductorē interrogaſſet Rn̄dit ille
Due tm̄ aīe in illo ſīt aīa videlȝ Maxētij impatoris. ⁊ aīa wilhelmi
comitis Juliacēſis Mane viſum recitās cū eadē die rumor īſonuiſ
ſet Colonie de morte eiuſdē comitis viſionē fuiſſe verā intellexit Pro
pter ſilē culpā iuſtū fuit. vt q̄ pares erāt in culpa ↄformes fierēt in
pena. vtriuſq̄ȝ vitā noui Maxētij ex lectōe. wilhelmi ex multoꝝ rela
tōe Uterq̄ȝ tyrānus. vterq̄ȝ ſup̄ modū luxurioſus Sicut legit̄ ī cho
ronicis nulla fuit in vrbe romana ſiue extra vrbē matrona tā nobilis
tā pudica. dūmō oculis Maxētij placeret quin de domo mariti ſub
latā corrūperet Filia faciebat de ꝟginibꝫ ⁊ viduis Dixerūt iſta viri
⁊ īgemuerūt parētes ⁊ tacuerūt. Tāta erat illi⁹ crudelitas. vt cū ni/
mio dolore cordis afficeret̄ triſticiā tn̄ diſſimularet. Tāta ei⁹ extitit
tyrān⁹ vt paſſim ſenatores ciues milites occideret. de q̄bꝫ aliq̄ habe/
bat̄ ſuſpicio. wilhelm⁹ ꝟo nō diſſilia opabat̄ his. ⁊ ſi nō pari ptāte
nō tn̄ impari volūtate. ſicut audiui ita dedit⁹ erat luxurie ⁊ inceſtui
vt vix aliquē h̄ret miniſteraliū cui⁹ vxorē aut filiā nō attētaret viola
re. nullā h̄ns drn̄am īter materē ⁊ filiā. inter legitimā ⁊ abſolutam.
Quāte fuerit circa ſubiectos ſiue cōprouīciales crudelitatis oīs no
uit ep̄at⁹ coloniēſis Maxēti⁹ vxorē ꝓpriā occidit. iſte īcluſit Ille pſe
cutus ē eccl'iam multos p fidē occidēdo Iſte tpe ſciſmatis iperij ro/
mani pſecut⁹ ē ſedi aplice obediētes ſacerdotes de ſuis ſedibꝫ eijciēdo
q̄ſdā mutilādo ⁊ bōa ecc̄iaꝝ diripiēdo Hec acta ſūt tpibꝫ Inno. pa.

¶ Infernales ⁊ horrẽdiſſimas penas q̄dā diues ſuſti-
nuit ⁊ ꝑ q̄litate delectatōnū q̄litates penaꝝ recepit.

¶ Refert Petrꝰ cluniacēſ ꝙ monachꝰ q̄dā cū in extremis vite ſue eēt
aīa ſua ducta fuit añ infernalē portā. q̄ cū ibi tot diuerſitates penarū
ↄſpiceret. vltra quā dici pt tremere cepit. Qđ ne faceret āgelꝰ ꝓhibu-
it. Ibi ꝟo aliq̄ꝫ diu morāte eo vidit demones q̄ſdā ꝑcurrētes ⁊ nimiū
cachināntes de ꝑditōe aīe cuiuſdā diuitis quā ſocij ſui ſecū in baratꝝ
dānatōis attraxerūt. Venientes aūt ad ꝓncipē demonioꝝ dixerunt ſe
aīam amici ſui cū gaudio magno attrahere. Quibꝫ cōgaudēs ſi gau-
diū infelicitas dici pt ait. Accipite ⁊ ꝓpoſe ſicut ſolitꝰ erat in cathe-
dra ſua ſedere facite īduētes eū ſicut ſolitꝰ erat veſte honorifica. Et ſe-
dere eū fecerūt ſuꝑ ſedē ita īextīguibilr̄ ardētē. ꝙ ſi totū mare ſuꝑfun-
dareť nullatenꝰ extingueretť. palliū ꝟo q̄ eū circūdederūt nō minoris
flagrātie erat. Illo in ſede miſerabilr̄ collocato ⁊ īfelicīꝰ veſtito prince-
ps ad ſuos ſuiētes ait. Ite ⁊ ſicut decēs ē tali amico nr̄o poculū nr̄e
delectatōis ꝓpinate. Tūc tāq̄ꝫ ereū liq̄rē cādentē oī gn̄e fetoris mi-
xtū ori eiꝰ apposuerūt. ⁊ appoſitꝰ ꝑ oīa mēbra eiꝰ in flāmas diffuſus
effundebať. q̄ potato ioculatores demones q̄ ei iocularenť admiſit.
Qui accipiētes duo cornua ignibꝫ plena auribꝫ eiꝰ appoſuerunt. ⁊
corniculari incipiētes ſcintillas ꝑ oculos eiꝰ ⁊ ꝑ nares ⁊ ꝑ oīa fora-
mina eiꝰ emittebāt. Deinde in camerā miſit vbi ↄtra delectatōes car-
nales q̄s ſolebat cū puellis dū adhuc viueret exercere īfernales pa-
tereť amaritudines. q̄ oīm ſerpētiū generibꝫ erat repleta ⁊ ita nimio
calore incēſa. ꝙ cādētis ferri ſatis euinceret ardorē. a q̇bꝫ exceptus q̄ꝫ
horribilr̄ āplexatus. quāq̄ꝫ doloroſe oſculatꝰ. quāq̄ꝫ miſerabilr̄ ſit cō-
trectatꝰ ⁊ ꝑ oīa mēbra diſcerptus a nobis piꝰ pať remoueat ꝙ nūq̄ꝫ
experiamur. Et ↄtra queq̄ꝫ oblectamēta carnalia q̄ priꝰ habuerat vi-
ciēs ſingula tormēta infernalia inferebāt. Hoc viſo aīa monachi ad
corpꝰ redijt. ⁊ qđ viderat ob vtilitatē audiētiū plurimis enarrauit

¶ Exemplum.

¶ Erāt in ſchola duo inſolētiſſimi ſcholares adoleſcētes q̇ nō ſoluꝫ
nō pati volebāt correctōes mgr̄i. verūetiā ad inſolētias ⁊ diſſolutio-
nes alios ſtudere volētes ſepiſſime cōpellabat. ⁊ h̄ q̇dē mgr̄ emēdare
nō poterat nec audebat. Contigit g̊ mgr̄m mori ⁊ tercio die aut q̄rto
in media ſchola in effigie mgr̄i dyabolū cū ꝟga ferrea corā oībꝫ ap-
parere. Nec mora cū nigro vultu in adoleſcētes dictos exurgēs ⁊ cū
ꝟga illis mortē intētans repēte diſparauit. Moxq̄ꝫ illi pre pauore
in furiē verſi poſt dies aliq̄t obierūt. Ex hinc g̊ ſcholares diuinū ad-
uertāt iudiciū ⁊ mgr̄is ſuis ſubdi diſcāt. nec vnq̄ꝫ refugiāt corrigi ne
eos ↄtingat poſtmodū cū virga ferrea vapulare

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Refert Petrꝰ cluniacēſis ꝙ apud caſtꝝ Lizimacū qđ in pictauieñ
pago ē ſituatū nuꝑ q̇dā preſbyter erat q̇ ſacerdotalis ordinis ſupce
leſtē dignitatē miſerrime vite ꝯuerſatōe deturpās nō ad aīaꝝ q̇bus
preerat curā ſꝫ ad carnis voluptatē explēdā ſacro miniſterio vtebaṫ
Territus tñ ꝯſcie malo ſicut aliqñ ⁊ mali ad horā cōpungunṫ fami
liaritatē quondā bonoꝝ viroꝝ expetijt. ⁊ abbati Boneuallis ⁊ fratri
bus eiuſdē monaſterij ſe in amicicia ſpecietenꝰ copulauit. Qui lōgo
tꝑe eū de vite emēdatōe cōmonētes. ⁊ vt ſeclo renūciaret aſſidue ex/
hortātes. nihil ab eo īpetrare pter inanem ſpem potuerūt. Nā libēter
q̄ dicebāt audire ſe fingens. ⁊ ſꝑ eos de ꝯuerſione ſuſpēdēs de ſocieta
te ſanctoꝝ illoꝝ gloriabaṫ. nec ammonitōe vel exēplis eoꝝ a malo ſe re
trahebaṫ In his itaqꝫ ꝑdite vite ſue actibꝫ ꝑdurās. ⁊ obſtinatōe im/
pia irā ſibi in die ire theuſaurizans in morbū incidit Quo poſt ali/
q̄t dies ingraueſcēte ad extrema ꝑuenit Adierat eū prior viſitatōnis
grā iā dicti monaſterij atqꝫ cū eo ꝑ aliq̄ꝫtū diei ſpaciū ipo q̄ꝫ rogāte
ꝑmāſerat. Et nocte ſuꝑueniēte cū cūctis diſcedētibꝫ ſolus lecto eius
aſſideret clamare terribil'r eger ille ad ꝓrem cepit Succurre ſuccur/
re ait ſuccurre Ecce duo ſuꝑ oēm feritatē leones expauēdi in me im/
petū faciūt. ⁊ hiāti ore ac rictu feroci ꝑ fruſta me decerpūt. totūqꝫ cō/
ſumere volūt Deꝓcare cito dñm vt ab his eripiar añq̄ꝫ eoꝝ morſibꝫ
ꝯſumar. dicebat h̔ ⁊ tremebat ⁊ velut deuoraturos fugiēs timore de/
fecto corꝑi vires addēte retrocedebat Prior vocis ac geſtus illiꝰ tur
batus terrore nō ſine multo ⁊ ipē timore erat. ad p̄ces tñ ipe nccitate
impellēte ꝯuerſus ꝓ miſero illo vt poterat deū exorabat Quo orāte
mutata voce eger Bñ inq̇t bñ receſſerūt crudeles beſtie. ⁊ ꝑ orōes tu
as iā nuſquā apparēt Et qꝛ vſqꝫ ad vltimū ſpm̄ ſꝑ cōpos ſuos exti/
tit. nec vt q̇dā moriētiū ſolēt vel ī modico ſenſu īmutatus fuit ꝯuer
ſus ad ꝓrē loq̇ cū ipo de q̇buſdā vt ſaniſſimꝰ cepit Cūqꝫ tā de his q̄ꝫ
de alijs multa īter ſe ꝟba ꝯferrēt. hore fere viꝰ ſpacio elapſo ſurſus
in clamare lōge terribiliꝰ q̄ꝫ prius exorſus ē. En inq̇t en ignis de ce/
lo vt torrēs inūdās deſcēdit. ⁊ ſuꝑ hūc lectū veniēs iā iāqꝫ me in fa/
uillā vſqꝫ ꝯburit feſtina. adiuua. ora. ſi forte ⁊ ab hac morte eripi va
leā Et hec dicēs manibꝫ ⁊ brachijs optoria ſbleuabat. ⁊ ea velut ali/
q̇d iuuare poſſent īuiſibilibꝫ ignibꝫ turbatꝰ opponebat Sꝫ nequaq̄ꝫ
Nō ei corꝑalia tegmīa a ſpiritalibꝫ īcēdijs tegere poterāt que celeſti
vindicte īpia oꝑa exponebāt Prior aducto timore denuo ad orōnē
ꝯuertiṫ ⁊ q̄ꝫtū in tali caſu poſſibile erat dñi miaꝫ ꝓ eo deꝓcabaṫ Illo
vt ſupra orōi inſtāti poſt paululū patiēs gratulatōis vocibꝫ p̄ces ei
us īterrupit dicēs Iā ab igne tutꝰ ſum. nā dū ſuꝑ me vt dixi cū īpe/
tu deſcēderet inter poſitꝰ ē lintheꝰ vſqꝫ ad quē ignis ꝑuenit ſꝫ eū trāſi/

re nō potuit. iā iā ab iſto piculo erept⁹ oro ne a me diſcedas quouſqꝫ
quouſqꝫ illoꝝ finis futur⁹ ſit agnoſcas. Tūc prior q tā timore qꝫ hoſpitā/
di neccitate recedere nolebat ſbſtitit. ⁊ ab orōne ſurgēs ruſum ei aſſe
dit. Cūqꝫ cū tātis terroribꝫ anxiū ↄſolaret. ⁊ vterqꝫ ad īuicē vt ꝑus
colloq̄ret. ſubito egrot⁹ ad īuiſibilia erept⁹ obmutuit. cū ꝑor raptū
ab hūanis intelligēs rei exitū pſtolabat. Cū ecce poſt multū noctis
ſpaciū hō ad ſe rediit ⁊ miſerabilr ingemiſcēs ait. ha. ha. ad iudiciū
eternū rapt⁹ ſum. ⁊ heu miſer eterna morte dānat⁹ ſum. Tradit⁹ ſuꝫ
horrēdis tortoribꝫ. igne inextinguibili cū dyabolo ⁊ angelis ei⁹ ppe
tuo cruciādus Et ecce ignita ſartago plena bulliēti adipe quā coram
me tormētoꝝ miniſtri detulerūt eāqꝫ ad me frigēdū vndiqꝫ ſuccēde/
rūt Et cū ſepe noīatus ꝑor orōni ſicut iā bis fecerat tercioqꝫ incubu/
iſſet. ille ait. Ceſſa ceſſa oro ꝓ me orare. ne ꝑ illo vltra fatigaris ꝓ q
nullaten⁹ exaudieris. Priore āt dicēte frater redi ad cor ⁊ miām ad/
huc viuus a deo reqre. ille adiecit Putas ait me vt inſanū loq Non
ait inſano ſꝫ ſana mēte ea q dixi ↄfirmo Et cucullā ꝑoris manu te
nēs eū interrogauit Nōne h qd manu teneo cuculla tua ē q rñdēte ē
adiūxit. ſicut hec veſtis cuculla ē ⁊ ſicut h qd ſubſtractū ē mihi palea
ē ſic ⁊ h qd corā cerno ignita ſartago ē Et dū hec loq̄ret gutta īuiſibi
lis ignis de illa quā videbat ſartagine exiliēs in manu ei⁹ prioreuidē
te cecidit ⁊ mirabile dictu cutem ⁊ carnē vſqꝫ ad ītima oſſis ↄſum/
pſit Tūc ille acri cū gemitu En inqt indubia rei ꝓbatō Nā ſicut iſta
quā vides de ſartagine ꝓlapſa gutta carnis ptē ↄſumpſit ſic ↄfeſtim
me ignea vorago ↄſumet. ꝑore ad iſta ſtupēte iteꝝ dixit. Ecce ſartagi
nē ipaꝫ miniſtri īfernales ꝓpius afferūt. ⁊ vt me in illā inijciant iam
iāqꝫ man⁹ adaptāt Et poſt modicū Ecce lintheum in q iaceo vndiqꝫ
ↄcurrētes accipiūt. ⁊ ī igneā ſartaginē eternāqꝫ frixurā ꝓijciūt Hoc
velut vltimū vale mox vt ꝑori atqꝫ his q ad h ſpectaculū horrēdū cō
uenerāt dixit. ſbtracta voce ⁊ reflexa ceruice puniēdū ſpm̄ ↄdēnatis
ſpiritibꝫ tradidit Tātus ꝓo terror oēs inuaſit vt oēs aufugerēt. nec
aliq in domo vbi mortui cadauer remāſerat remanere auderēt. Facto
mane miſeꝝ cadauer ſepulture traditū ē Poſt aliqt āt dies cū aduni
uerſos circa poſitos hec tā terribil fama ꝑueniſſet rei veritatē ꝓbare
volētes tumulū apuerūt ⁊ foſſam illā quā in manu adhuc viuentis
pſbyteri gutta pnūcia dānatōis fecerat in mortui cadauere īuenerūt
Que oīa ſicut btūs Gre. dr Nullo mō ꝓpter ſe infelix preſbyter vidit
cui nihil ipſa viſio cōtulit. ſed quāta cautela ſacerdotale officiū am
miniſtrandum qꝫ reuerēter diuina myſteria ſint tractāda. ſupna ſu/
per eū diſpoſitio demōſtrauit
¶ Duo clerici vno corde intrabāt monaſteriū. ⁊ tā exēplariter viue/

bāt vt oēs eos diligerēt. Poſt duodecim annos vnꝰ morit̃. Cui minor ait. Tecū ꝓ deo parētes ⁊ patriā reliq̄. ſolare ḡ meū exiliū tuo reditu. vt ſciā q̄d meruimꝰ oīa relinquētes. Faciā inq̄t o dimidiū cordis mei deo ꝓpicio. Tu āt dilige mortuū. q̄r viuus te efficaciter ſicut matrē dilexi. Morit̃ ḡ q̄ſi dulciter dormiēs. Et ecce die ſeptimo redit mortuus iocūda ⁊ ſplēdēte facie dicēs. Mi frater henrice ſicut audiuimꝰ ſi vidimus in ciuitate dn̄i v̄tutū. Dudū iam centuplum recepi ⁊ ecce vitā eternā poſſideo. Proferebat aūt in dextera eiꝰ eccleſiā aureā miri artificij ⁊ decoris. ſiniſtra v̄o cordis locuꝫ tegebat. Ille vero viuus ſup̄ q̄ꝫ dici p̄t exhilaratus ait. Cur mi dulcis frater gerare in manu tua ita reuerēter geras ecc̄liam. q̄re etiā cor tuū celes ſolita dilectōne edicito. Intrepidꝰ ait audi q̄r ꝯſolari te reuerſus ſum. Noſti q̄r ecc̄liam a meis mihi ſumptuoſe ꝓcuratā cū eius honore ⁊ cōmodo amore ꝑfectōis euāgelice ⁊ timore periculi qđ ē in cura aīarū reliq̄. Quare ſup oēs reges terre ⁊ cūctas ſedi diuitias cū beatis eternalr̄ exulto. Cui aūt amore cor meū celo. q̄r ip̄m p̄cioſo lapide tāti ſplēdoris decorat̃. vt viſus tuus mox ex illo cecaret̃ qđ ꝯſecutꝰ ſuꝫ a dn̄o meo ieſu xp̄o. q̄r eiꝰ paſſionis ⁊ incarnatōnis bn̄ficiū q̄tidie deuotus ruminari ſolebā. Si me diligis inquit tolle cito manū libēter ꝓ hoc vidēdo vnū oculū expēdā qđ dixit ⁊ fecit. Cū aūt nimis ardent̃ ꝓ tāto gaudio etiā altero p̄uari deſiderabat ait illi btūs. Mea interuētione triceſima die mihi iungeris. ⁊ gaudiū noſtrū nemo tollet a nobis. Interim dic fratribꝰ q̄r magna eos p̄mia manēt nemo te peſcat. Frater v̄o ſic diſponebat domui ſue. i. ꝯſcīe vt nihil liberet niſi cibꝰ aīe. Flentibꝰ aūt pre amore fratribꝰ eiꝰ triceſima die iocūde eiſdē vale dixit atq̄ꝫ migrauit.

¶ De quarto nouiſſimoꝝ quod eſt regnum celoꝝ

Quartū nouiſſimoꝝ qđ valde ⁊ p̄cipue debet hoīes a pc̄tis retrahere ē gl̄ia celeſtis. Si hō ſe refrenat ab homicidio vel cōſimili ope crimīnoſo ne ꝑdat tp̄alia quantomagis debet ſe cohercere ab oī actu illicito. ne amittat gaudia ſempiterna. Vn̄ Augꝰ. in libro ꝯfeſſionū. Et gaudiū qđ nō dat̃ impijs. ſꝫ eis q̄ te colūt q̄rū gaudiū tu ip̄e es. Et ḡ ſcribit̃ p̄. ad Corin. vi. Iniqui regnū dei nō poſſidebūt. imo cū maxima ꝯfuſione repellent̃ ab eodē. ſicut goliardi ⁊ nebulones viliſſimi indignant̃ repelli ſolēt ab impatoris curia. Nec illic ſedeāt cū regibꝰ ⁊ p̄ncipibꝰ in tā excellēti ⁊ ſolēni mēſa. Dicit eī Caſſiodo. ſup illđ. p̄s. Expelle eos q̄m irritauerūt te dn̄e. Hic diſcimꝰ q̄r tm̄ vnuſq̄ſq̄ꝫ repellit̃. q̄ntū eiꝰ pc̄tā cumulāt̃. Nūq̄d ḡ

quilibet pctã vitabit ⁊ tãq̃ȝ mortiferꝝ celeriꝰ abhorrebit q̃ ꝑ hec cele-
ſte gaudiũ ſe nouerit amiſſurũ. De hac ãt incõprehenſibili glia. ego
paupꝰ ingenio q̃d loquẽdo ꝓferã Si em̃ oculꝰ nõ vidit. nec auris au-
diuit. nec in cor hoīs aſcẽdit q̃ p̄parauit deꝰ diligẽtibꝫ ſe Sicut ſcribi. i.
ad Corin. ij. de illis q̃ tũc referã Certe q̃ſi balbutiẽdo ſicut cecus natꝰ
diſputãs de coloribꝫ nõ ꝯfidẽs de ſenſu ꝓprio. ſꝫ multiplici ſcriptu-
rarꝝ teſtimonio pauliſꝑ inde dicã. Eſt igit̃ notãdũ. ꝙ q̃ȝuis in regno
dei ſunt valde multa imo īnumerabilia eiꝰ felicitatẽ tãgẽtia. ⁊ gliam
pleniſſime atteſtãtia Ipm tñ q̃ ad pñs ſpẽaliter a tribꝫ ꝯmẽdat̃ Pri-
mo a ſumma pulcritudine ſiue claritate Scd̃o a bonorꝝ oīm copio-
ſitate Tercio a maxima leticia iugiter durãte in eternitate Nã ibi eſt
immẽſa pulcritudo ſiue claritas. bonorꝝ īfinita copioſitas. ſummũ-
q̃ȝ gaudiũ ⁊ ſtabilis eternitas De q̃bꝫ hic ꝑ ordinẽ breuiter dicet̃

¶ De pulcritudine regni celorꝝ.

IN primis igit̃ regnũ dei ꝯmendat̃ a ſumma pulcritudine ſiue
claritate Nã vt dr̃ Sap. v. Ipm dr̃ regnũ decoris. Hinc ẽ ꝙ p̄s.
dr̃ Dñe dilexi decorẽ domꝰ tue Vñ Tobie. xiij. Btũs ero ſi fuerint re-
liq̄e ſeminis mei ad vidẽdã claritatẽ hirlm̃ Porte eius ex ſaphiro ⁊
ſmaragdo edificabunt̃ ⁊ ex lapide p̄cioſo Oīs circuitꝰ murorꝝ eiꝰ ex
lapide cãdido ⁊ auro mũdo. oẽs platee eiꝰ ſternent̃ Apoca. xxi. Ipa
ciuitas aurꝝ mũdũ ſil'e vitro mũdo fundamẽta muri ciuitatis ſunt
lapide p̄cioſo ornata. ⁊ duodecim porte duodecim margerite ſunt
ꝑ ſingulas. ⁊ ſingule porte erãt ex ſingulis margaritis. ⁊ platee ciui-
tatis aurꝝ mũdũ tanq̃ȝ vitrũ ꝑlucidũ ⁊ tẽplũ nõ vidi in ea. Dñs em̃
deus oīpotẽs tẽplũ eius ẽ ⁊ agnus Et ciuitas nõ eget ſole neq̃ȝ luna.
vt luceãt in ea. nã claritas dei illuminabit eã ⁊ lucerna eius ẽ agnus
⁊ ambulabũt gẽtes in lumine eiꝰ Itẽ Apoca. Nox vltra nõ erit ⁊ nõ
egebũt lumine lucerne neq̃ȝ lumine ſolis. q̃m deꝰ illuminabit illos ⁊
regnabũt in ſecl'a ſeclorꝝ. Cũ q̃ videt̃ cõcordare illud Eſa. lx. Nõ erit
ſibi ampliꝰ ſol ad lucẽdũ ꝑ diẽ. nec ſplẽdor lune illuminabit. ſꝫ erit ti-
bi dñs in lucẽ ſempiternã Ipe em̃ ẽ ſpeculũ ſine macula. ⁊ cãdor lu-
cis eterne Sicut ſcribit̃ Sap. vij Itẽ ſplẽdor glie. vt habet̃ ad Hebre-
os. ꝓ. Nã ſplẽdor eiꝰ vt lux erit Abacuch. iij Ab hoc ſplẽdore oẽs ſci
in regno celorꝝ recipiũt lucẽ ⁊ fulgorẽ ſempiternũ q̃ aſſidue felices le-
tant̃. vñ Judicũ. v. Qui diligũt te ſicut ſol in ortu ſuo ſplẽdet ita ru-
tilẽt Et q̃ dr̃ Sap. iij. Fulgebũt iuſti ⁊ tanq̃ȝ ſcītĩ illi in arũdineto diſ-
currẽt Mat. xiij Fulgebũt iuſti ſicut ſol in regno patris eorꝝ O q̃ȝ glo-
rioſum ẽ hoc regnũ. ⁊ q̃ȝ dilecta tabernacula tua dñe ꝟtutũ. q̃ȝ ma-
gnus decor. q̃ȝ ingẽs ſplendor in ciuitate dñi. q̃ȝ mira claritas. ⁊ q̃ȝ
ſumma amenitas in celeſti patria Vñ Augꝰ in de li. arbitrio ſic inq̃t

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Tāta eſt pulcritudo iuſticie. tāta ē iocūditas lucis eterne. Vt etiam ſi nō liceret amplius in ea delectari ꝗ̃ vnius diei hora ꝓpter hoc ſolum innumerabiles huius vite dies pleni delicijs ⁊ affluētia bonoꝝ tpalium recte ⁊ merito deſpicerent. Nō eñ falſo aut ꝑuo affectu dictū ē. Quō melior ē dies vna in atrijs tuis ſup milia. Quare idē Auguſti. in li. de ci. dei exclamās ita dt. O celeſtis hiɫl'm domus illuminoſa ad te ſuſpirat pegrinatio mea ⁊ poſſidet me in te q̇ fecit me et te. Bern. in omel. iij ſup miſſus ē. O ꝗ̃ glorioſum ē regnū illud in quo reges ꝯgregati ꝯuenerūt in vnū ad laudādum. ſ. ⁊ glorificādū. eum q̇ ſup oēs eſt rex regū ⁊ dñs dominātiū. de cuius ſplendidiſſima cōtemplatione fulgebūt iuſti ſicut ſol in regno patris eoꝝ. Hinc propheta dt. Adimplebis me letitia cū vultu tuo. Vñ Job. xiij. Videbit faciē eius in iubilatōne. Hāc faciem oēs inſpiciēt q̇ dño fideliter ſeruierūt in humilitate cordis. in laboribꝫ plurimis ac operibꝫ virtuoſis. Vñ Apoca. vl. Serui eiꝰ ſeruiēt illi. ⁊ videbūt faciē eius. Et idē dt Eſa. xxxiij. Regē in decore ſuo videbūt. O ꝗ̃ piū ⁊ ꝗ̃ gratū. ꝗ̃ ſuaue ⁊ ꝗ̃ beatū erit tūc Jeſum videri his q̇ eū dilexere. Tūc certe exclamādo dices illd Abacuch. iij Ego āt in dño gaudebo. ⁊ exultabo in deo ieſu meo. O ꝗ̃tū gaudebūt q̄s gaudia ſumma replebūt. q̄s illuſtrabit. q̄s ſp glorificabit Viſio ſcā dei. ſplēdorq̧ ſue faciei.

¶ De copioſitate oīm bonoꝝ regni celeſtis

Regnū celeſte cōmēdet ſcdo a bonoꝝ oīm copioſitate. Vñ btūs Augꝰ in de ciui. dei ſic dt. Qd deꝰ prepauit diligētibꝫ ſe Spe nō attingit. charitate nō cōprehēdit. deſideria ⁊ vota trāſgredit. Acqri pt. eſtimari nō pt. Itē Bern. Merces ſcōꝝ tā magna ꝙ nō pt mēſurari. tā multa ꝙ nō pt numerari. tā copioſa ꝙ nō pt eſtimari. De his ſupabūdantibꝫ bonis ⁊ diuitijs ipſiꝰ regni celeſtis. ita ſcribit Deutro. viij. Dñs deꝰ tuus introducit te in terram bonā terrā riuoꝝ aquarūq̧ ⁊ fontiū in cuius campis ⁊ mōtibꝫ erūpūt fluuioꝝ abyſſi. Terrā frumēti ordei ⁊ vineaꝝ in qua ficus malagranata ⁊ oliueta naſcunt terrā olei ⁊ mellis. vbi abſq̧ vlla penuria comedes panē tuum. ⁊ reꝝ oīm abūdantia ꝑfrueris. Certe hec terra fertilis copioſiſſime fluēs lacte ac dulcedine mellis. Hec ē terra ad quā explorandā miſſi ſunt filij Dan ſicut ſcribit Judicū. xviij. Qui redeūtes dixerūt Vidimꝰ terrā valde opulētam ⁊ vberem. nolite negligere. nolite ceſſare eamus ⁊ poſſideamꝰ eā nullus erit labor. Tradetq̧ dñs nobis locū in q̄ nullius rei ē penuria. Nā omē qd moleſtat ibi deeſt. Augꝰ. Eterna btitudo ꝯſiſtit in duobꝫ. ſcʒ in neccaria abſentia omnis mali. ⁊ neccaria pñtia omnis boni. Si eñ queris qd ibi ē aliter non pt reſponderi niſi quicqd boni eſt. ⁊ quicqd mali eſt nuſq̧

eſt. Et ꝙ dt btūs Gre. Nihil exteri⁹ qḋ ibi appetat. ⁊ nihil interius qḋ
ibi faſtidiat. Jo ſcribit Apoca. vlti. Nō eſuriēt neq̃ ſitiēt amplius. ⁊
nō cadēt ſup eos ſol neq̃ vllus eſt⁹. qm̄ agnus dei q̇ in medio thro
ni ē reget eos. ⁊ deducet eos ad vite fontes aquaꝝ. Et ibidē oſ̄dit mi
hi flumē aque vite. q̇ ſitit, veniat q̇ vult accipiat vite aquam gratis.
Qui āt biberit ex hac aq̄ nō ſitiet iteꝝ. ſꝫ fiet in eo fons aq̄ ſaliētis in
vitā eternā. vt habet Joā. iiij. O q̄ꝫ felix patria. q̄ꝫ btā terra. vbi deus
erit oīa in oīb⁹ ⁊ nullius rei ē penuria ſeu aliq̄s defect⁹. Certe hec pa
tria loc⁹ ē paſcue celeſtis vbi nihil deerit. in q̄ fideles ſuos dn̄s refici
et ſuauiter ac ꝑpetue collocabit. Vn̄ Ezech. xxxiiij. dt dn̄s. Inducam
eas in terrā ſuā ⁊ paſcā eas in mōtib⁹ iſrl̄. in riuis. ⁊ in viſcerib⁹ terre
in paſcuis vberrimis paſcā eas. ⁊ in mōtib⁹ excelſis erūt paſcue earū
ibi requieſcēt in herbis virētib⁹ ⁊ in paſcuis pinguib⁹ paſcent ſup mō
tes iſrl̄. Ipi em̄ ſci paſcent in ꝯgnitōe ſumme veritatis. ⁊ illa erūt paſ
cua vberrima ſiue igrediant ad ꝯtēplandū diuinitatē. ſiue egrediant
ad ꝯſiderandū humanitatē vtrobiq̃ inueniēt plenā ſocietatem. Vn̄
Joā. x. Ingredient ⁊ egredient. ⁊ paſcua īueniēt. Itē paſcent in dele
ctatōe ⁊ fruitōe ſumme ſuauitatis. ⁊ illa erūt paſcua pinguia. Vn̄ dr
in p̄s. Ex adipe frumēti ſaciat te. Adeps hui⁹ frumēti ē delectatio. et
ſuauitas q̄ cauſat ex amore dei. Hoc ꝙ amore ſicut adipe ⁊ pinguedie
repleat aīa mea. paſcēt etiā in eternitate ꝑpetue ſecuritatis. ⁊ illa paſ
cua erūt virētia nūq̃ em̄ areſcēt ſꝫ ſp vireſcēt ⁊ in pulcritudine ꝑpe
tua durabūt. Ecce q̄lis patria ⁊ q̄ꝫ bona terra vbi tā vberrima pīguia
⁊ virētia erūt paſcua btōꝝ. Hec ē vere terra viuētiū in q̄ credim⁹ tot
⁊ tāta videre bona dn̄i. Vn̄ dr in p̄s. Replebimur in bonis dom⁹ tue
⁊ q̄ ſunt in illa bona q̄b⁹ ſcti replebūtur. niſi illa incōprehēſibilis glīa
btōꝝ. Nā vt dt Bern̄. in ſmo. de dedicatōe. Ad ymaginē dei facta eſt
aīa rōnalis ceteris oīb⁹ occupari pt repleri nō pt. Capacitatē em̄ dei
q̇cq̇d deo minus ē nō implebit. Hac ineffabili gratia nō ſolū imple
bimur. verūetiā vſq̃ ad ſummū inebriamur. Vn̄ Hiere. xxxij. Inebri
abo ſacerdotū animas cū pinguedine hoc faciet in cena magna fide
lib⁹ ꝑparata. Tūc em̄ p̄cinget ſe ⁊ faciet illos diſcumbere. ⁊ trāſiēs mi
niſtrabit illis ferculū ſue glorie. ⁊ vinū mire ſuauitatis ⁊ leticie eis ex
hibēdo. Tunc dicet illud diſcumbētib⁹ Canti. v. Comedite ⁊ bibite
amici ⁊ inebriamini chariſſimi. Hinc ſcribit. Eſa. xxix. Inebriamini
⁊ non in vino. Et vnde tūc inebriabūtur. Certe a gaudio multiplici
⁊ gloria celeſti. O deus eterne q̄ꝫ dulciter ⁊ plene tunc fideles tui
inebriabuntur ab vbertate domus tue ⁊ torrēte voluptatis tue. Dn̄e
apud te eſt fons vite. fons indeficiens beatitudinis ⁊ glorie. vtiq̃
hanc domum decet ſanctitudo in longitudine dierum. Ipſa enim ē.

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dom⁹ dñi diuitijs referta ⁊ ciuitas dei nr̃i oïb⁊ bonis adimpleta Qua
propter ſcribit Eſa. xxxiij. Oculi tui videbũt hir̃lm opulentã ciuita
tẽ Hui⁹ ciuitatis opulẽtia ſeu bonoꝝ maxima abũdãtia nõ ſolũ pꝫ
ex pdictis. ſꝫ etiã ſpẽaliter ex multitudine ei⁹ pacis in q̃ delectabũtur
mãſueti q̇ hereditabũt illã terrã ſupius expſſam Eſaye. lv. In leticia
egrediemini ⁊ in pace deducimini O q̃ꝫta ipſi⁹ hir̃lm abũdãtia pacis
cui⁹ in ppetuũ nũq̃ꝫ erit finis. ſicut ſcribit Eſa. xi Itẽ eiuſdẽ. xxxij Se
debit ppl'ſ me⁹ in pulcritudine pacis in tabernacul' fiducie. in requie
epulãtes. Et q̃ bñ dr̃ Tobie. xiij. Hieruſalẽ ciuitas dei btı̃ oẽs q̇ dili/
gũt te. ⁊ gaudẽt ſup pacẽ tuã Illã ſicut habet Ezech. xiij. In te vident
ſcti viſionis pacis ibi pax ſup pacẽ. ibi pax ſũma q̃ exſupat oẽm ſen
ſum necnõ ancedit hũanũ itellectũ Qui tãte pacis voluerit eẽ ptici/
pes cũ ſcis ẽ cel'. diſcat nũc humil'r pati i terris nã vt ſcri. i aurora ad
tã pclarã requiẽ patiẽdo puenit. nec niſi p penã ſapiẽs hac luce potit

¶ De maxima ⁊ ſtabili leticia regni celeſtis

Poſtremo regnũ dei ↄmẽdat a maxima leticia iugiter du
rate in eternitate. Vñ Gre. in omelia Que lingua dicere
vel q̇s intellect⁹ cape ſufficit illa ſupne ciuitatis q̃ꝫta ſint
gaudia ãgeloꝝ choris ĩtereſſe cũ beatiſſimis ſpiritib⁊ glie
ↄditoris aſſiſtere. pñtem dei vultũ cernere. incircũſcriptũ lumẽ videre
nullo mortis metu affici incorruptõis ppetuitate letari. Certe hec ẽ
ciuitas dei nr̃i hir̃lm. vrbs btã hir̃lm q̃ vt ciuitas edificat O ciuitas
ciuitatũ in q̃ ſunt tanta gaudia ⁊ leticie btõꝝ Eſa. vlti. Letamini cũ
hir̃lm ⁊ exultate in ea oẽs q̇ diligitis eã. gaudete cũ ea gaudio vni/
uerſi q̇ lugebatis ſup eã ⁊ fugiebatis. ⁊ repleamini ab vbere ↄſolati/
onis ei⁹ vt mulgeatis ⁊ delicijs affluatis ab oĩmoda glĩa ei⁹ De im/
mẽſa hui⁹ ciuitatis glĩa ſic dr̃ Aug⁹. in li. de ciui. dei. Quãta erat illa
felicitas vbi nullũ erit malũ. nullũ latebit bonũ vocabit dei laudib⁊
q̇ erit oĩa in oĩb⁊ Eſa. lxiiij. Ocul⁹ nõ vidit de⁹ abs te q̃ prepaſti ex
ſpẽctãtib⁊ te. q̇ ſcis donaturus es in maxima leticia ppetue poſſidẽda
Et eiuſdẽ. xxxv. Veniẽt in ſyon cũ laude ⁊ leticia ſempiterna ſup ca
pita eoꝝ. Hinc ẽ q̇ pſ. dr̃ Nouit dñs dies ĩmaculatoꝝ ⁊ hereditas
eoꝝ in eternũ erit Vere ſicut ſcribit Tobie. xiij. magnus es dñe i eter
nũ. ⁊ in oĩ ſecl'a regnũ tuũ Aug⁹. in li. de ciui. dei. Vacabim⁹ ⁊ vide/
bim⁹. amabim⁹ ⁊ laudabim⁹ ecce q̇d erit in fine ſine fine. Nã q̇s no/
ſter alius erit finis. niſi puenire ad regnũ cuius nullus erit finis Ve
riſſime regnũ tuũ dñe regnũ oĩm ſecl'oꝝ. ⁊ dñatio tua in oĩ gñatõne
⁊ gñationẽ Et iõ ſcribit Tobie. xiij. Bñdictus dñs q̇ exaltauit hir̃lꝫ
vt ſit regnũ ei⁹ in ſecl'a ſecl'oꝝ ſup eã O q̃ꝫ glorioſum ẽ hoc regnũ in

quo cū xpo gaudēt oēs ſcti. amictiq; ſtolis albis ſequunt̄ agnū q̄cū
q; ierit De q̄ regno dt Aug⁹. in libꝛo de ꝯflictu vicioꝝ ⁊ ꝟtutū Rece/
dat amoꝛ pn̄tis ſcl'i in q̄ nullus ita naſcit̄ vt nō moꝛiatuꝛ. ⁊ ſuccedat
amoꝛ futuri ſecl'i in q̄ oēs viuificant̄ vt nō moꝛiāt̄ deinceps. vbi nul
la aduerſitas turbat. nulla neceſſitas anguſtat. nulla moleſtia inq̄e
tat. ſ; phennis leticia ibi regnat Hinc ē q̄ dr̄ in p̄s Justi epulent̄ ⁊ ex
ultēt in ꝯſpectu dei ⁊ delectent̄ in leticia Jtē Eſai. xxxv Gaudiū ⁊ leti/
ciā obtinebūt. ⁊ fugiet doloꝛ ⁊ gemit⁹. Vn̄ Apoca. xxi. Abſterget de⁹
oēm lachꝛymā ab oculis eoꝝ. ⁊ moꝛs vltra nō erit neq; luctus neq;
clamoꝛ neq; doloꝛ erit vltra q̄m p̄ma abierūt Eſaye. xxv. Aufert deus
oēm lachꝛymā ab oī facie. ⁊ oppꝛobꝛiū ppl'i ſui auferet de vniuerſa
terra. ⁊ dicēt in die illa. Ecce deus noſter expectauim⁹ eū exultabim⁹
⁊ letabimur in ſalutari eius O q̄ta leticia q̄n nō ſolum in aīa. ſ; etiā
in coꝛpe fuerit gloꝛiādum Eſa. lxi. Jn terra ſua duplicia poſſidebūt.
Et Prouer. vlti. Oēs domeſtici eius amicti ſunt duplicib⁹. i. duab⁹
ſtolis quaꝝ vnam ſc; aīe iam poſſidēt. ⁊ reliquā ſc; coꝛpis expectāt
accepturi. Jtem q̄n nō ſolū erit eis gaudiū de bonis opib⁹ ꝓpꝛijs. ſ;
etiā de meritis ſingulis oīm beatoꝝ Vn̄ dt dn̄s Hiere. xxxij Habita
re eos faciam ꝯfidēter. ⁊ erūt mihi in populū ⁊ ero eis in deū ⁊ dabo
eis coꝛ vnū ⁊ aīam vnā. nō vnitate ſbſtātie. ſ; vinculo charitatis Ec
ce chariſſime ſi aīa martyris ꝯfeſſoꝛis vel ꝟginis. ⁊ aīa tua tūc erunt
vna. ꝯſequēs videt̄ q̄ illoꝝ gaudiū etiā erit ⁊ tuū. Silr̄ ē de aīa apl'i
vel cuiuſlibet alteri⁹ ſcti Hinc Gre. dt Tāta ē vis charitatis vt oīa ſo/
ciet vt bonū qd̄ q̄s in ſe nō ſuſcipit. in alio gaudeat accepiſſe Certe il
lud admirādum ⁊ multiplex gaudiū in coꝛ hoīs nō aſcēdit Et ergo
q̄libet totus ip̄m gaudiū introibit. ⁊ ſic gaudiū ſuū plenū erit Nam
intus ⁊ extra. ſubtus ⁊ ſupꝛa immo circūquaq; mirabiliter gaudebit
intus de puritate ꝯſcīe. extra de coꝛpis gloꝛificatōe. ſubtus de celo et
aliaꝝ creaturaꝝ pulchꝛitudine ⁊ innouatōe. ſupꝛa de dei viſione ⁊ cir
cūcirca de angeloꝝ ⁊ oīm ſctōꝝ iocūditate ⁊ delectabili aſſociatione.
Vere vere vere nemo p̄t cogitare q̄tū erit exultare tūc in celis habi/
tare ⁊ cū angelis regnare Et g̊ bn̄ dr̄ Mat. xxv. Jntra in gaudiū dn̄i
tui. intra in hoſpitiū gaudij. nā nō poterit intrare coꝛ tuū de immēſi
tate gaudioꝝ celeſtiū Sic dt btūs Bern̄. in libꝛo meditationū ſuaꝝ
Jbi totū leticia. totum exultatio poſſidet. homineſq; angelis ſociati
ſine vlla carnis infirmitate imꝑpetuū manebūt. iocunditas infinita
beatitudo ſempiterna. in qua q̄ ſemel ſuſcipit̄ ſp̄ tenet̄ ibi req̄es a la/
boꝛib⁹. pax ab hoſtib⁹. amenitas de nouitate. ſecuritas de eternitate.
dulcedo ⁊ ſuauitas de dei viſione Et q̄s illic habitare vehemēter nō
deſiderat ⁊ ꝓpter pacē. ⁊ ꝓpt̄ amenitatē. ⁊ ꝓpter eternitatē. ⁊ ꝓpter

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

dei viſionē. Item dˀt alibi adhuc idem Bern̄. Tanta eſt iocūditas ⁊
ſuauitas illius patrie celeſtis ꝙ ſi nō liceret ibi eſſe niſi ꝑ vnius hore
ſpaciū oēs dies huius vite pleni delicijs merito ↄtemnerent. Cui cō-
parata oīs aliūde ſuauitas dolor eſt oīs iocunditas meror. oē dulce
amarū. omne decor fedum. ⁊ omne aliud quicq̄d delectare poſſet mo-
leſtū cū dei bonitas in infinitū excedat oēm aliam bonitatē. O bone de-
us q̇d mihi eſt in celo. ⁊ a te q̇d volui ſup terram cū hec oīa ſunt deſi-
derabilia ſup aurum ⁊ lapidem ꝑcioſum multū. ⁊ dulciora ſup mel
⁊ fauū. O q̇d dicemus de hac patria. q̇d de hirl'm vrbe tam beata. Per
huius em̄ viros ſicut ſcribit Tobie. xiij. Inceſſanter iocūde ⁊ dulci-
ter cantat Alleluia. Vn̄ Eſa. li. Gaudiū ⁊ leticia inuenietur in ea. gra-
tiarum actio ⁊ vox laudis in templo eius om̄es dicēt gloriam. Et ve-
re merito vox exultatōis ⁊ ſalutis reſonet in tabernaculis iuſtorum.
Nam in ciuitate dn̄i ibi ſonāt iugiter organa ſanctorum q̄ tribulatio-
num ⁊ penarū laborūq3 ⁊ oīm miſeriarum penitus iam obliti ꝑfruunt
⁊ iubilo celeſti. O q3 letabunde. q3 ſuauiter ⁊ preclare tunc canet in
Dlaſol. qui in gamut fleuit ⁊ are. De hac ciuitate loquit adhuc Ber-
nar. in. li. de meditationibꝫ O ciuitas celeſtis. māſio ſecura. patria to-
tum ↄtinēs qđ delectat ibi incole quietus pplus ſine murmure. q3
glorioſa dicta ſunt de te ciuitas dei ſicut letātium oīm habitatio ē in
te ibi Pax. pietas. bonitas. lux. virtus. ſplendor. honeſtas. Gloria.
laus. requies. amor ⁊ cōcordia dulcis. Gaudiū. leticia. dulcedo. vita
ꝑhennis. De hac aūt ꝑhēni vita certi erūt ⁊ ſecuri ꝙ nunq3 imperpe-
tuū erit amittēda. Eſa. xxxij. Securitas erit vſq3 in ſempiternū. Eze-
chie. xxxviij. Habitabūt ↄfidenter abſq3 vllo timore. Et Prouer. ꝓ.
Qui me audierit abſq3 terrore requieſcit ⁊ abundantia perfruetur
malorum timore ſublato. Vn̄ Augꝰ Btitudinē oīm bonorum celeſtiū
ꝑficit ſecuritas eterna q̄ ſi ſola deeſſet oīa bona celeſtia q3tūcūq3 dul-
cia vaneſcerēt ⁊ vileſcerēt ex timore amittēdi. Et g̊ aſſecurādo dˀt do-
minꝰ Joā. viij. Gaudiū vr̄m nemo tollet a vobis. O domꝰ dei. ciui-
tas regis magni q3 inumerabilia. q3 grādia ⁊ eternalia ſunt cuncta
tua gaudia. q3 multe tue leticie. q3 felices tue īcole. Vere vere Bti q̄
habitāt ī domo tua dn̄e. nā in ſecl'a ſecl'orum laudabūt te. Quis enim
ignorat cōpos mētis ſue. ꝙ cetꝰ in excelſis te laudat celicꝰ oīs. Huius
āt leticie ſeu celeſtis glie ꝑꝑetuitas indeficiēs ex h̕ ꝑpēdit ꝙ oliue cō-
parat. Vn̄ Oſee. xij. Erit q̄ſi oliua glia eiꝰ. Oliua em̄ indeficiēter tā in
hyeme q3 in eſtate ſemp vireſcit. Et ideo indefectibilem eternam iſti-
us glorie ꝑmanēciam deſignat. q̄ ex diuturnitate nō deficit ſ3 magis
innouat. De hac eterna gloria ſic dˀt Chryſ. in libro de reparatione la-
pſi. Que erit voluptas q̄ leticia erit cum chriſto cū aīa ad propriam

generoſitatē regreſſa cū fiducia iā ceperit dn̄m ſuū videre. Explicari
nō pt illi⁹ leticie magnitudo Nō ei ſolū ꝓ his exultat q̇bꝰ ꝑfruit̄ tūc
in pn̄ti. Sȝ multomagis ꝓ eo gaudet ꝙ bonoꝝ ſuoꝝ ſcit nullū finē
futuꝝ Et q̇s erit particeps tāte glorie ſine fine ꝑmāſure Certe gloria
hec ē oībꝰ ſctis ſuis. Nā ſancti exultabūt in gloria letabunt̄ in cubi/
libꝰ ſuis Vn̄ q̇ xp̄i veſtigia ſecuti fuerint in terris cū ip̄o regnabūt in
glīa ⁊ honore coronati eternaliter in celis O dilecte mi q̄ȝ ineffabili
liter tūc gaudebis ſi ad illa gaudia in eterna glīa fueris tranſlatus.
Tūc vtiqȝ dices exclamādo illō Eſa.lxvi. Gaudēs gaudebo in dn̄o
⁊ exultabit aīa mea in deo meo. q̄ꝛ induit me veſtimētis ſalutis Ve/
riſſime ſicut ſcribit̄ Job.xxij Tūc ſup oīpotētem delicijs affluēs. ⁊ ele
uabis ad deū faciē tuā. ⁊ in vijs tuis lumē ſplēdebit De q̄ habet̄ Ecci.
xi. Dulce lumē ⁊ delectabile ē videre ſolē. i. xp̄m quē ꝯgnoſcere ⁊ intu
eri excellit oē gaudiū huius mūdi Nec miꝝ q̄ꝛ eius viſio ⁊ noticia ē
ſanctoꝝ glīa ⁊ vita ſempiterna. Vn̄ Joā.xvij. Hec ē vita eterna vt
cognoſcāt te ſolū veꝝ deū ⁊ quē miſiſti ieſum xp̄m Qui ad cognitio
nē hāc ꝑuenerit ip̄m deū facie ad faciē videbit. ⁊ ꝯgnoſcet eū ſicuti ē
ſcd̄m eſſe diuinū qd̄ erit gaudiū excellētiſſimū. fons ⁊ origo omniū
gaudioꝝ. Hinc ē qd̄ Bern̄. dt in ſmone Reuera illud ē veꝝ ⁊ ſum/
mū gaudiū qd̄ nō de creatura. ſȝ de creatore ꝯcipit̄ qd̄ vtiqȝ fiet qn̄ ti
bi faciē ſuā oſtēderit Et ĝ. ꝓpheta exoptādo dt Faciē tuā dn̄e reqrā.
Faciē īquā gratioſaȝ oībꝰ gaudijs plenā. Heu mihi q̄ꝛ incolat⁹ me⁹
ꝓlongatus ē q̄ȝdiu carebo tāto bono ⁊ vſqueq̄ ſic ſubtrahor a deo ſal
uatore meo Fuerūt mihi lachryme panes die ac nocte dum dr̄ mihi
quottidie vbi ē deus tuus. Qn̄ videbo ⁊ apparebo an̄ faciē dei mei q̄
letificat me in gaudio cū vultu ſuo Vere hec viſio q̄ deus facie ad fa
ciē videt̄ terciū celū ē Et ſi dici pt ꝑadiſus ē centū miliū paradiſorū
Vbi ex fonte limpidididiſſimo ⁊ ex aq̄ viua ſic vita labit̄ btā Hinc eſt
qd̄ ſcribit̄ Eſa.lx. Tūc videbis ſupple faciem dei ⁊ affluēs delicijs ⁊
gaudijs ſempiternis ⁊ mirabit̄ ⁊ dilatabit̄ cor tuū O q̄ȝ bonus iſra/
el deus his q̇ recto ſunt corde q̇ tot ⁊ tāta gaudia ipſis quaſi gratis
vult ꝯferre O amice ꝑdilecte. Illa libēs audis ⁊ ad hec pia gaudia
gaudes Nō tn̄ ignores ꝑ magnos iſta labores Sctīs acq̇ri nec fortu
itu repiri Vn̄ Gre. in omelia Delectat mentē magnitudo ꝑmioꝝ ſed
nō deterreat certamē laboꝝ Ad magna eīm ꝑmia ꝑueniri nō pt niſi ꝑ
magnos labores Vn̄ Paulus egregius ꝑdicator dt Nō coronabit̄.
niſi q̇ legittime certauerit. vnuſq̇ſqȝ eīm ꝓpriā mercedē accipiet ſm
ſuū laborē Sȝ pleriqȝ ſunt q̇ nolētes bene viuere. tn̄ deſiderāt bn̄ mo
ri Sciūt eīm ꝙ ꝑcioſa ē in ꝯſpectu dn̄i mors ſctōꝝ ei⁹ Etiāqȝ cognoſ/
cūt ꝙ cū dederit dilectis ſuis ſomnū. ecce hereditas dn̄i ⁊c. Similiter

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

et ſpi ſciũt q̄ bti q̄ in dn̄o moriunt̄ volũt eſſe ꝑticipes cũ eis q̄bꝫ dn̄s
dixit Uos eſtis q̄ ꝑmãſiſtis mecũ in tentatõibꝫ ⁊ tribulationibꝫ Uo
lũt regnare cũ xp̄o. ſꝫ nolũt ſecũ pati Talis erat balaã ariolus q̄ ꝯſi
derãs caſtra filioꝝ iſrael. ⁊ intelligẽs eterne btitudinis ꝓmiſſionẽ eis
a dn̄o factã dicebat Moriat̄ aı̄a mea morte iuſtoꝝ ⁊ fiãt nouiſſima
mea hoꝝ ſilia ſinẽ eoꝝ appetẽs glorioſuꝫ. ſꝫ labores abhorrebat q̄bꝫ
gloriã merebat̄. O bone ieſu volum⁹ tibi oẽs ꝯregnare. nolum⁹ aũt
cõpati ⁊ tecũ laborare Tu elegiſti paupertates ⁊ miſerias. nos ꝓ vo
luptates ⁊ delicias Tu qđ carni aſperi⁹. nos ãt qđ cõmodius Unde
Bern̄. Naſcit̄ dei fili⁹ in cuius arbitrio erat qđcũqꝫ vellet eligere tẽ
pus. elegit qđ carni ẽ moleſtius. p̄ſertim ꝑuulo ⁊ paupis matris fi
lio q̄ vix pãnos haberet ad inuolẽdũ p̄ſepe ad reclinãdũ ⁊ cũ tãta eẽt
neccitas nullã audio fieri pelliũ mentionẽ Chriſtus itaqꝫ q̄ non fallit̄
elegit qđ carni moleſt⁹ ẽ. id igit̄ melius. id vtilius. ⁊ id potius ẽ eli
gẽdũ Et q̄ſquis aliud ſuaſerit vel docuerit. ab eo tãq̄ꝫ a ſeductore ẽ
cauẽdũ. Ipe etenĩ fratribꝫ ẽ ꝓmiſſus olim ꝑ Eſaiã ꝓphetã Paruul⁹
ſciẽs reprobare malũ ⁊ eligere bonũ Malũ igit̄ voluptas corpis. bo
nũ ꝟo afflictio eiuſdẽ ẽ. ſiq̄dẽ ⁊ hãc elegit. ⁊ illã reprobauit puer ſa
piẽs ꝟbũ ſctm̄ Hec oı̄a Bern̄ O dilecte puer tu ab intio elegiſti affli
ctões corpales ⁊ patiẽdo voluiſti ĩtrare gl'iam tibi ꝓpriã. ſꝫ nos in
delicijs viuẽdo volum⁹ intrare gl'iam alienã O q̄ꝫ ſtulti ſum⁹ ⁊ tar
di corde ad credẽdũ. volum⁹ hic gaudere cũ ſcl'o. ⁊ poſtea regnare cũ
xp̄o Dn̄s nudus ingredief. ſeruus ſupfluitate veſtiũ auri ⁊ gẽmaruꝫ
onuſtus introibit Ille ieiunus. iſte crapula ⁊ luxuria plen⁹. ille ĩ cru
ce ꝑ iſto moriẽs. iſte ꝑ illo in lecto delicate dormiẽs Qđ dn̄s nõ fe
cit. faciet hoc ſeruus Certe nõ. nec etiã videt̄ ꝯſonũ rõni Audi q̄d lo
quit̄ Poeta In cruce ſudauit dn̄s. ſeru⁹ ne q̄eſcet Tolle tuã. tulit ipe
ſuã guſtauit acetũ. facqꝫ idẽ nõ maior erit reuerẽtia ſerui q̄ꝫ dn̄i. Si
vis eſſe ſuus ſecutor optꝫ tormẽta tormẽtis ſeq̄. nõ itur ad aſtra deli
cijs. Jõ mortẽ quã ſoluere debes nature ꝑſolue deo moriaris in illo.
rumpe moras. igit̄ impone ſilẽtia carni. Delicias ſuſpẽde tuas ⁊ cur
ras ad arma Prompta manus plãgas ſic rũpaturqꝫ voluptas Nã
ſicut dt̄ Hiero. in ep'la ad Julianũ Difficile ĩmo ĩpoſſibile ẽ vt ⁊ pn̄ti
bus q̄s fruat̄ bonis ⁊ futuris vt hic ventrẽ ⁊ ibi mentem repleat. ⁊ de
delicijs ad delicias trãſeat ⁊ in vtroqꝫ ſecl'o p̄mus ſit ⁊ in terra ⁊ in ce
lo appareat glorioſus Itẽ dt̄ idẽ in alio loco Impoſſibile eſt delicijs
affluere ⁊ xp̄m ſeq̄ natura denegat vt ꝯtraria miſceant̄. Nõ poſſum⁹
deo ſeruire ⁊ mãmone. aut ego fallor aut ipi in fine decipiẽtur q̄ mi
hi mõ nõ credũt. credẽt cũ diuitie ſue trãſierũt ĩ egeſtatẽ. diues epu
labat̄ quottidie ſplẽdide. hic indutus purpura ⁊ byſſo. ſꝫ mortu⁹

qꝺ moyſi noluit credere. poſtea in tormētis pōſitus ſenſit. Iſtud etiā
innuere videt̃ beatus Bern̄. in colloquio Simonis petri ⁊ ieſu vbi
taliter inqt Abrahā ait diuiti epuloni. Tu recepiſti bona in vita tua
⁊ lazarus ſilr̃ mala. nūc aūt ꝯſolat̃. tu vo cruciaris. Quid dicem⁹ ad
hec. Si talis ē finis ⁊ tale iudiciū vbi extrema gaudij luct⁹ occupat
nūqd pferēda ſunt in hoc ſeclo mala bonis. quippe nec illa vera bona
ſꝫ iſta vera potius ſalomonis ſnīa. melius ē ire ad domū luct⁹ qꝫ ad
domum ꝯuiuij. Ceteꝝ ſi ſic cruciādi ſunt q̄ in vita ſua bona recepe-
rūt. ⁊ hn̄tibꝫ ꝯſolationē pn̄tem. ve īpoſitū ē ſempiternū. quiſnā eoꝝ
poterit eē finis ſi ſcd̄m multitudinē ꝯſolationū ſuaꝝ dolores apphē
derint aīe miſeroꝝ. Cōſequēs em̄ videt̃ vt bona oīa ⁊ oēm ſeculi hu-
ius recipiētes ꝯſolationē. nihilominus vniuerſum ve ⁊ vniuerſi ma-
neāt cruciatus. At vo illud eque ⁊ eadē abrahe ſnīa cōijciēdū videt̃.
Oēs q̄ ꝯtrario ducti ſpū. vite pn̄tis oīa bona reſpuūt ⁊ mala eligūt
oīa bona dn̄i ⁊ oēm habituros ꝯſolationē. Hec oīa Bern̄. vbi ſupra.
Renuat ergo ꝯſolari aīa tua in hoc mundo in hac lachrymaꝝ valle. in
terra laboris ⁊ miſerie. Nā ve oībꝫ qui hic recipiūt ꝯſolationē ſuam.
Cōtemne trāſitoria. fugeqꝫ delicias ⁊ gaudia mūdana. Tibi em̄ ab-
ſit gloriari niſi in cruce dn̄i noſtri ieſu xp̄i. Un̄ Petrus Bleſēſis ſup
Iob ad regem anglie ſic dr̄. Putaſne aliq̄s in pn̄ti vita gaudeat ⁊ fu-
tura. ſi tamē gaudiū debeat dici qꝺ turbat̃ aſſidue ⁊ reſpergit̃ amari-
tudine pn̄ti nimis delicatus es. ſi vtrūqꝫ pſumis. vti ſeclo ⁊ frui xp̄o
pn̄tis mūdi delicias capere. ⁊ nihilomin⁹ celeſtis glorie diuitias ob
tinere. Audi q̄d dictuꝫ ſit illi diuiti in euāgelio q̄ cruciabat̃ in flāma
⁊ lingue ardēti refrigeriū poſtulabat. Fili recordare qꝛ recipiſti bona
in vita tua. ⁊ lazarus ſilr̃ mala. Hic igit̃ ꝯſolat̃. tu vero cruciaris. O
qꝫ diſſimile premiū. merito poſſumus reputare inſanos ſctīſſimos
reges ac pphetas. aplo̅s. martyres. confeſſores. teneras ac delicatas
vgines. q̄ oēs ſpretis diuitijs ac cōculcatis delicijs hui⁹ mūdi ſeipos
p xp̄o tribulationibꝫ ⁊ morti obtulerūt. ſi gloriam ⁊ honorem quaꝫ
adepti ſunt in anguſtia ⁊ dolore potuiſſent in voluptatibꝫ ⁊ delicijs
obtinuiſſe. Hec ille Petrus bleſenſ. Uere frater vere quicq̄d dicat̃
firmiter hoc tene qꝛ celum non aliter ſcandes. niſi qꝺ docuere apl̄i te-
neas ore. moribꝫ ⁊ fide. Et q̄d docuerūt illi. Nōne ſobrie ⁊ iuſte viue-
re. humilitatē ⁊ patiētiam. charitatem et cōſtantiam ac ceteras vtu-
tes totis viribꝫ obtinere. mūdum ⁊ q̄ mūdi ſunt deſpicere. diuitias
⁊ delicias fugere. penitētiam agere. in tribulatōibꝫ ⁊ miſerijs letari ⁊
gaudere. Tu quoqꝫ fac ſil̄r ⁊ viues. eſto quoqꝫ forti aīo in oībꝫ labo-
ribꝫ anguſtijs ⁊ penis. In proximo em̄ ē qꝛ a dn̄o cureris. labora for-
titer ſicut bonus miles xp̄i. Et ne cogites intra temetipum aliqū ſic

dicẽs Multus ⁊ immẽſus ē labor meus. ego aũt ſum minimus ⁊ in/
firmus valde. nec valeo hoc ꝓpoſito finaliter pſeuerare. Audi verba
Hieronymi in ep̃la ſic dicẽtis Nullus labor durus nullũ tp̃s longũ
videri debet q̃ eternitatis gl̃ia acquirit. Vñ Chryſ. ſupp Mat. Si qs
viã laborioſam exiſtimat ſue deſidie ē accuſator. Si em̃ minaces pela/
gi fluctus nautis. ſi tẽpeſtates atq̃ʒ hyems agricolis ſi vulnera cedeſ
q̃ʒ militibꝫ. ſi grauiſſimi ictus plageq̃ʒ pugilibꝫ leues videnẗ ⁊ tolera/
biles ꝓpter ſpem tp̃alium ⁊ p̃tereũtem cõmodoꝝ. multo magis cum
celũ pparaẗ in premium nihil ex p̃ñtibꝫ aſperitatibꝫ debeat ſentire. ac
maxime labores mitigãẗ in benignũ venire finẽ. Ne aſpicias ꝙ via ē
aſpera ſed q̃ ducit. ⁊ alia q̄ lata eſt. ſʒ vbi deſinit. Certe iam video ꝙ
dormiẽtibꝫ nõ ꝓuenit regnũ dei. nec ocio vel deſidia torpẽtibꝫ beatitu/
do eternitatis ingerit. Sicut dt̄ Leo papa in ſmone. ſed ſicut ſcribiẗ.
Mat. xi. Regnũ celoꝝ vim patiẗ ⁊ violẽti capiũt illud. Vñ quidaʒ
De regno celi nõ credit mẽte fideli. Inſipiẽs ⁊ ebes ſʒ tu bñ credere
debes. Chriſto dicẽti rapiũt illud violẽti. Scʒ auſteri ſe caſtigãdo ſe/
ueri. Mollia ſpernẽtes ⁊ carni vim faciẽtes. Item ſup hoc dt̄ aliꝰ poe
ta. Aſper erit victus aſp labor aſp amictus. Aſpera cũcta tibi ſi vis ſu/
per ethera ſcribi. Ecce iã pʒ manifeſte ꝙ ſicut ſcribiẗ Actuũ. xiiij. Per
multas tribulatões optʒ nos ĩtrare regnũ celoꝝ. O q̃ʒ bñ attẽdebat
hoc btũs Augꝰ ꝙ nõ niſi tormẽtis itur ad aſtra dei. Vñ dt̄ O anima
mea ſi q̃tidie optʒ nos tormẽta pferre ſi ipam gehẽnã lõgo tp̃e tole/
rare. vt xp̃m in ſua gl̃ia videre poſſemus ⁊ ſctis eius ſociari. Nõne g̃
mõ dignũ ē pati omne triſte. vt tante bonitatis ⁊ gl̃ie participes ha
beamur. Inſidienẗ ergo demones. parẽt ſuas tẽtatões. frangant cor
pus ieiunia. premãt veſtimẽta cilicina. labores grauẽt. vigilie exiccẽt
inclamet me iſte. inq̃ret me ille vel ille. frigus cõtrahat calor adurat
caput doleat. pectus areat. inflet͛ ſtomachus. palleſcat vultus. infir
meẗ hõ totus. deficiat in dolore vita mea. ⁊ aĩa in gemitibꝫ. Ingredi
atur putredo in oſſibꝫ meis. ſubter me ſcateat vt req̃eſcam in die tri
bulatõis. ⁊ aſcendã ad ppl'm accinctũ noſtrũ. Item Petrus bleſenẗ.
Fatiſcãt membra mea vigilijs. extenuenẗ ieiunijs. labore franganẗ.
liqueſcãt in lachrymis oculi. immo ſi totũ cerebrũ ⁊ medulle corpis
in fletũ effluãt. nõ ſunt tamẽ cõdigne paſſiones huiꝰ tp̃is ad futurã
gloriam q̃ reuelabiẗ in nobis. O ſi ſciret homo quid ⁊ ipſe ⁊ q̇d deus
eſſet mille pati mortes crederet eſſe nihil. Ecce que ⁊ quanta ſunt hi
lariter pro deo ſuſtinenda. libenter ergo ſuſtine ⁊ gaudenter patiare.
Exemplum accipe in latronibus et maleficiis ad mortem dijudi/
catis qui gauderẽt ſi pro abſcidenda auricula poſſent euadere mor
tem aĩe ⁊ acquirere gloriam eternalem. Vñ Eccl. ſexto. Exigui mla/

boris ecce pñie paruitas τ cito edes de generationib⁹ illius videlȝ de
fructib⁹ glorie q̄ generātur ex labore pñtie Itē Sap.iij. In paucis ve
xati ecce laboris exiguitas In multis bñ diſponētur. Ecce magna re
muneratio τ premiū que exinde ſequunť Vñ btūs Effrem. Si inq̄t
modicus ē labor inſtitutōis noſtre frēs chariſſimi τ magna ē reqes.
parui tpis afflictio.ſed retributio eius videlȝ delicie paradiſi τ exul
tatio τ leticia in ſeculū ſeculi ꝑmanebūt Jō dt ſapiēs Ecci.vlti. Vi
dete oculis veſtris.qꝛ modicū laboraui τ inueni mihi multā requieȝ
Et ſic clare pȝ ꝙ breuis ē iſte labor. τ premia multa laborū. Fac ergo
libēter atqȝ voluntarie īmortalis futurus ꝓ vita ꝑpetue duratura q̄
gratāter faceret hō moriturus ꝓ tpali vita ad modicū differēda Et
ḡ finaliter ꝯcludēdo pȝ aliq̄liter ex ſuperius allegatis.ꝙ hec nouiſſi
ma videlȝ mors.iudiciū.gehēna τ glia oēs qui ꝯtinuā τ iugē habēt
eoꝝ memoriā valde τ multipliciter reuocāt a pctis . Sȝ pauci iſta
pōderāt τ rariſſime ea cogitāt ſeu ꝯſiderāt.oēs putāt diu viuere τ in
ſenecta vberi penitere.iudicē placare infernū fugere.τ ſic celeſtem glo
riā in delicijs viuēdo τ ocijs acq̄rere tādem τ eternaliter poſſidere Nō
ſic impij nō ſic.hoc argumētū nō ꝯcludit.immo fallit τ illud ꝓut ſa
tis lucide pȝ ꝑ p̄dicta .Et igiť oēs ſeducimini τ niſi pñiam egeritis
ſimul peribitis.τ moriemini in pctis Vñ ſcribiť Ecci.ij. Si pñiam
non egerim⁹.incidem⁹ in manus dei.τ nō in manus hoīm. Sȝ pro
chdolor q̇s penitet.q̇s pctā deflet q̇s ſubuenit paupi.q̇s miſereť ino
pi.q̇s cōpatiť miſeris.qs cogitat de futuris. Penitus nemo nā fere
tota generatio praua ē atqȝ ꝑuerſa q̄ nō direxit cor ſuū i bonū .imo
potius in malū. Oēs terrena ſapiūt τ q̄ ſua ſunt querūt.nō q̄ Jeſu
xpi Munera diligūt.ꝟtutes fugiūt.τ ſicut iumēta in ſtercorib⁹.ſic τ
ipi in pctis multiplicib⁹ miſerabiliter cōputreſcūt Corrupti ſunt ab
hominales facti ſunt īiq̇tatib⁹ ſuis Jā dn̄s de celo ꝓſpexit ſup filios
hoīm.vt videat ſi ē intelligēs aut req̇rēs bonū Sȝ oēs declinauerūt
ſimul inutiles facti ſunt.nec ē q̇ faciat bonū.vix etiā vſqȝ ad vnū Ec
ce iā impletū ē tpus.iā aduenit miſerabilis illi mūdo ſtat⁹. De quo
Michee.vij.ita ꝓphetať Perijt ſctūs de terra τ rectus in hoīb⁹ non
ē Oēs enī in ſanguine inſidianť.vir fratrē ſuū venať ad mortē.malū
manuū ſuaꝝ dicūt bonū Qui optimus ē in eis q̄ſi paliuri⁹. τ q̇ rect⁹
quaſi ſpina de ſepi Quid plura Nolūt ſcire τ intelligere vt bñ agāt
nec oculos apire vt clare videāt.ſic excecauit eos malicia ipſoruȝ O
ſtulta malicia O mala ſtulticia volūtarie vitā fugere.mortē dilige
re.ſpernere bonū.agere malū.deūqȝ ꝯtēnere.τ demoni obedire. Chariſ
ſime cur ꝓpriū caput enſe ſecas Cur ſponte cathenas demonis incur
ris Cur ſua iuſſa facis Exurge exurge euigila τ vide Relinque dyabo

lum fuge demonē ne poſtea cū ipſis eternaliter cōtemnaris. Miror
ꝛ ammiror ꝙ hō q̄ pre ceteris ē creatura rōnalis in nullo q̄ſi ſeq̄tur
iudiciū rōnis ſpernēs ſalubria. affectās noxia. querens ꝛ deſiderans
mortifera ꝛ nociua O deus eterne q̄ cauſa talis demētie. q̄ rō tante fa
tuitas ꝛ inſanie Cur anima mortem tam prono corde requirit. Cur
ſibi quod tollit viuere captat homo. Uere vere gens abſq̄ conſilio
ē ꝛ ſine prudētia Ac vtinā ſaperēt ꝛ ītelligerēt ac nouiſſima ꝓuiderēt

¶ Finiunt Quattuor nouiſſima

¶ Sequūtur Exempla de
gaudijs regni celorum

¶ De gaudijs regni celoꝝ Ex libro Apum

Uidi in Brabātia mulierē diuitem ꝛ honeſtā poſſeſſam a
demonio Quā cū rogāte presbytero religioſo viſitarē inue
nimus eā a vexatōe demonis q̇eſcētē ꝛ ſenſate loquētem vt
ſanā. Tūc occulte nemine aduertēte ꝟſum cātici moyſi in
Deutro. ſcđm ꝙ olim a ſctō q̄dam viro audierā tercio repetiui ad ꝓ
uocādū demonē in obſeſſa Deū q̄ te genuit dereliq̄ſti ꝛ oblitꝰ es dn̄i
creatoris tui Nec mora mulier pallere cepit labijs atq̄ vultu ꝛ due
vene in collo eius ad groſſiciē pollicis intumeſcere Tūc ego inquio
q̄re peſſime vexare feminā ꝑſumpſiſti Mortuo inq̄t viro ſuo ꝯpaſſa
in ſubſidiū illiꝰ aīe ꝯtulit quicq̄d boni facerat in hac vita. ꝛ ex hoc na
cta occaſione vas vacuū mox intraui Cui ego. Mentiris miſerrime
ex hoc em̄ ꝙ dedit mediāte charitate cumulatū ē bonū eius. Et ille
cū cachinno Mēdax inq̄t ſum nec mirū ſi mētior Mox ego. Eſt ne
illa tā pulcra ſicut dr̄ celeſtis patria quā ꝑdidiſti Et r̄ndit In infini/
tū pulcrior q̄ꝫ dr̄ Et ego. velles ne redire ad illā patriā ſi poſſes Et il
le. Uellem inq̄t ꝙ poſſem vſq̄ ad diē iudicij oīa excogitata ſuppli
cia ſuſtinere Cui dixi Et ego ꝓmitto tibi in periculū ſalutis mee pro
miſſe ſi mēdax inueniar illā ꝑditā gl̄iam recuparе te poſſe ſi tm̄ hec
dixeris Dn̄e deꝰ meus peccaui ignoſce mihi Et mox ille cōtorto col
lo exclamauit honorifice Dn̄e dn̄e Cūq̄ꝫ hoc ſepius cū clamore vali
do ꝑſonaret. nec vltra in ꝟbis ꝓcederet Impoſſibile em̄ ſciebā illi vt
deū ſuū dn̄m recognoſceret. ꝛ ſe fateref peccaſſe atq̄ꝫ ſibi ꝑcaref igno/
ſci tandē ſubiūxit Dn̄e deꝰ margrete ſic em̄ obſeſſa mulier vocabatur
deū recognoſcere dn̄m ſuū indignatus Tūc ego ad illū O infeliciſſi
me oīm creaturaꝝ ſupbia eliſit te. ꝛ de celo depulit te redire inexpia/
bilis ſupbia nō ꝑmittit Nec mora ꝯfuſus obmutuit. Et poſt pau/
cos dies nō tm̄ tūc feīam dereliq̄t

¶ Ex vita ſcti franciſci

Quidā iuuenis valde nobilis ac delicatus venit ad ordinē ſcti

Frācisc i. q̇ indut⁹ habitu fratꝝ poſt aliq̄t dies dyabolo inſtigāte ce/
pit habere i tāta abhominatōe habitū quē gerebat ꝙ videbatur ſibi
portare ſaccū viliſſimū ꝛ ꝓpterea horrebat manicas abominabat̄ ca
puciū ꝛ ipam lōgitudinē tunice ꝛ ei⁹ aſpitatē tāq̄ȝ importabilē eſti/
mabat Un̄ factū ē ꝙ creſcēte religiōis faſtidio deliberauit penit⁹ reijcē
habitū ꝛ redire ad ſeculū. Mgr aūt ei⁹ docuerat eū ꝙ qn̄ an̄ altare
ↄuent⁹ trāſiret in q̄ ſeruabat̄ ſctiſſimū xp̄i corp⁹ cū magna reueren/
tia genib⁹ flexis ꝛ diſcoopto capite ꝛ cācellatis manib⁹ deuote ſe icli
naret. Accidit āt illa nocte q̄ deliberauerat dimittere habitū ꝛ redire
ad ſeculū ꝙ optebat eū an̄ altare trāſire vbi ſicut ↄſueuerat genua fle
xit. ꝛ ſtatim fuit capt⁹ in ſpū ꝛ oſtēſa ſibi fuit mirabil' viſio. Nā vi/
dit q̄ſi multitudinē infinitā corā eo ꝓceſſionaliter trāſeūtē. oēs ꝟo q̄
in illa ꝓceſſione btā erāt bini icedebāt Et erāt veſtiti ornatiſſimis ꝛ
p̄cioſiſſimis diaſperis. Facies āt eoꝝ ꝛ manus ꝛ q̇cq̇d apparebat de
corpe ſole ſplēdidi⁹ radiabat. ꝛ ibāt cū cātu ꝛ iubilo angeloꝝ ſolēniſ
ſime ꝛ dulciſſime decātādo Inter q̄s duo nobiliores ceteris incede/
bāt tāta claritate velati ꝙ mirādū ſtuporē aſpiciētib⁹ ingerebāt. ꝛ q̄ſi
circa finē ꝓceſſionis p̄dicte. vidit etiā quēdā tāta gl'ia decoratū ꝙ vi
debat̄ q̄ſi nouus miles ab oīb⁹ ſingulariter honorari Dictus āt iuue
nis hoc vidēs mirabat̄ valde ꝛ neſciebat q̇d hoc eſſet. nec iterroga/
re trāſeūtes audebat. nec poterat nimia dulcedine ſtupefact⁹. Sȝ cū
ꝓceſſio ptrāſiſſet ꝛ ipe adhuc vidēs extremos reſumēs audaciā cu/
currit ad illos ꝛ iterrogās dixit O chariſſimi. rogo vos ꝙ dicere pla
ceat q̇ ſint iſti tā admirabiles q̄s ↄtinet hec venerāda ꝓceſſio Illi ꝟo
ↄuertētes ad eū ſplēdidiſſimas facies dixerūt. Nos oēs ſum⁹ frēs
minores. q̇ mō venimus de paradiſo. Et ille rurſum interrogās. q̄
ſunt illi duo q̇ tā excellēter inter alios rutilāt. Rn̄derūt Illi duo ce
teris clariores ſunt ſctūs Frāciſcus. ꝛ frater Anthoni⁹ Ille āt vltim⁹
tm̄ honoratus ē q̇dā ſctūs frater nouiter mortu⁹. quē qꝛ valēter con
tra tētatōnes pugnauit ꝛ vſq̄ȝ in finē pſeuerauit in ſctō ꝓpoſito ad
gaudia eterni regni cū gl'ia ꝛ triūpho pducim⁹. nō ſolū comitantib⁹
ſctis. ſȝ etiā letātib⁹ angelis Iſta ꝟo veſtimēta diaſperi q̄ nos tā deco
ra portauim⁹ data ſunt nobis ꝓpter aſpas tunicas q̄s in religione
patiēter detulim⁹. gl'ia ꝛ claritas quā tu vides data ē nobis a deo ꝓ
pter humilē patiētiā quā fecim⁹ ꝛ ꝓpter ſctām pauptatē ꝛ obedien
tiā ꝛ caſtitatē mūdiſſimā quā vſq̄ȝ in finē hilari mēte ſeruauim⁹. vn̄
fili nō ſit tibi durꝝ ſaccū religiōis tā fructiferꝝ deportare. qꝛ ſi in ſacco
Frāciſci amore dn̄i nr̄i ieſu xp̄i mūdū ſpernēdo. carnē mortificādo ꝛ
ↄtra dyabolū dimicādo viriliter te habueris nobiſcū ſili veſte fulge
bis Et his dictis Iuuenis ad ſe redijt ꝛ ↄfortat⁹ ex ipa viſione oēm

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

detatione abiecit. culpã corã gardiano ⁊ aliis fratribꝰ recognouit aſ
peritatē pñie ⁊ indumēti. vt diuitias de cetero ꝯcupiuit. Et ſic imu/
tatꝰ in melius in ſancta vita finiuit.

¶ Aliud Exemplum

¶ Anno dñi. M.cccc.iiij. Quidā clericus de vēdepera cū ſtuderet in
ſcholis apud lugdunū vidit in viſione noctis vallē quādā ſub q̄dā
mōte ſup quē ciuitas q̄dā pulcherrima ſita erat. cuiꝰ aſpectus nimi/
um delectabat intuētes. ita vt q̄ſq̄s eā videret de aſpectu illiꝰ ſaciari
nō poſſet. ⁊ oībꝫ modis laborauit qūo ad eā ꝑuenire valeret Interea
vidit fluuiū quendā ſub pede mōtis immo circa pedē currētē Quez
dū circuiret querēs artē qūo eū tranſmearet. vidit ſup ripā flumi/
nis duodecim lauātes in flumine tunicas ſuas Inter q̄s erat q̄dam
veſte candidiſſima indutus multū aliis diſſilis q̄ adiuuabat illos
in tunicaꝝ ſuaꝝ ablutōe q̄ poſtq̄ꝫ iuuerat vnū ibat poſtea adiuuare
aliū Tūc clericus q̄ hoc videbat acceſſit ad illū q̄ ceteros adiuuabat
⁊ dixit Que gens eſtis vos Qui ait. Iſti paupes hoīes ſunt pn̄iam
agētes. ⁊ ſe a pctis ſuis lauātes. ⁊ ego filius dei ieſus xp̄s ſine cuius
auxilio nec iſti nec alii pn̄t bn̄facere Ciuitas hec pulcra q̄ꝫ vides pa
diſus ē vbi ego maneo ⁊ qn̄ q̄s tunicā ſuā lauerit. i. pn̄iā pegerit in
illā intrabit. Turpē ſatis diu q̄ſiſti viā qua itur ad illā. ſꝫ nulla alia
via q̄ꝫ iſta ducit ad eā. His dictis clericꝰ a ſomnio euigilauit ⁊ mira
ri cepit de viſione. Cūqꝫ nō multo poſt rediſſet de ſchola in patriam
ſuā narrauit epo cabilonēſi viſionē hāc cui familiaris erat Qua au/
dita eps ſuaſit ei vt ſeculū relinq̄ret ⁊ religionē intraret cōmēdans
ſup oēs ordines nouellū illū ordinē ciſtercienſiū Ille venit ciſterciū
⁊ inuenit locū incultū ⁊ deſertū ⁊ fratres inter beſtias cōmorantes.
Ad portā ꝟo monaſterii q̄ de vimine facta erat pēdebat malleus fer
reus. cuiꝰ ſonitu ad portā portariꝰ cōpellabat ab introire volētibus.
Hoc ꝟo ſonitu portariꝰ vocatꝰ venit ad eū foras ⁊ inclinās ſe ad eū
Quē clericus intuēs cognouit ſtatim ſe eūdē vidiſſe inter eos q̄ tu
nicas ſuas in flumine lauabāt Rogauit eū vt ad ſe adduceret abba
tē Abbas igit ⁊ totus ꝯuentus venit ad eū ⁊ recognouit clericꝰ oēs
ſe vidiſſe tunicas ſuas i flumine lauātes. Statimqꝫ cecidit ad abba
tis pedes rogās eū cū lachrymis vt ſuſciperet. Qui ſuſceptus non
multo pōſt factus eſt prior ¶ Ex ceſario aliud ¶ Egrotabat in
Hemerode cenobio ſacerdos Iſenbrādꝰ noīe cuſtos eccl'ie plꝰ q̄ꝫ xxx
anū ages i ordīe ⁊ ad extrema ꝑductꝰ ē Media nocte cū ſup eū mi
niſtroꝝ vigilaret diligētia audiert eū leui ſuſurro ꝟba ſoāre Timētes
q̄ꝫ ne morti ꝓximꝰ aliena loq̄ret ori loquētꝫ aure adhibita. itellexerūt
ꝟba ſublimia edificatōis plena de gl'ia celeſti ⁊ ienarrabili leticia ſan

ctoꝝ. Dignū ꝗ indicātes teſtem his idoneū adhiberi nūciauerūt hec
abbati. q̃ ⁊ ipſe graui laborabat infirmitate. Uocatus abbas affuit
Interim cecinit horologiū ⁊ occaſione ſumpta ſic fari cepit. O qꝫ
ſuauē noctē exegi qꝫ delectabili horologio operā dedi qꝫ dulces ⁊ ſua-
ues ꝯcētus audiui choris in celo pſallētiū interfui. O qꝫ ꝯcorditer ⁊
delectabilr̄ pſallebāt. In nr̄o cantu ſolet eſſe diſſonātia tediū laſſitu-
do. ibi lōge aliter ē. In vnā oēs ꝯueniūt melodiā ſup̱ oē qd̊ delectat
dulciorē. Infatigabiles laudare nō ceſſant ⁊ qꝫto plus laudāt tanto
plus creſcit amor laudādi. ⁊ mirabili atqꝫ ineffabili mō hoc ꝓuenit
in viſum gratiſſime q̇etis ꝙ nūqꝫ vacāt a laude creatoris. Ibi q̇ ma-
gis hic humiliati ſunt mediocrib9 vel minimis ꝯtēti glorioſius ex-
ultāt abūdantiorē recipiētes ꝯſolationē faciē ſplendidiſſimā ſtatu-
ra celſi veſte glorioſi. Cū his familiariter ꝯuerſatus ſum ⁊ amico re-
fect9 colloquio. Tāta glīa veſtiū delectatus ſollicite q̃rebā ſi talē ego
habitur9 eſſem ⁊ dixerūt. Qui viuit irrep̄hēſibiliter talē veſtē ſperare
poteſt. Si ꝟo vicium latuerit in ꝯuerſatōne macula apparebit in
veſte. Culpa enim vite maculam facit in veſte. Immaculatam er-
go merebit habere veſtem qui ſe a maculis ſeruat īmunem. Et dixi
Que ſunt macule. Et illi. Murmuratio. detractō. inuidia. negligētia
⁊ quicq̇d ſinceritatē cordis maculat ⁊ ꝯfundit. Qui talia agūt ī glo-
ria veſtis maculā ponūt. Tu ꝟo ꝓ multis laborib9 ⁊ vite honeſtate
ſimilē ſortieris veſtē. His dictis faucib9 arefactis viribuſqꝫ exhau-
ſtis loquēs poſt modicū īſtillata refocillatus aqua reſumptoqꝫ ſpū
ad loquendum ſe parās ſpem fecit auditoribus. ⁊ ait. Utinam dif-
ferret me dominus vſqꝫ dum cōpleto opere dei dominis noſtris lo-
qui poſſem. O qꝫ leti nuncij baiulus eſſem qꝫ leta. qꝫ ſtupēda narra-
rem q̃ vidi que audiui ⁊ ſenſi. q̃ parata ſunt diligentib9 deum ⁊ in
laude eius vigilantib9. Et abbas frater quomodo hec vidiſti. Et ille
Quater hac nocte raptus ſum ante deū pēctus meū apertum eſt. et
anima mea educta eſt. ⁊ ſtatim fui inter choros angelorū ⁊ vidi do-
minam noſtram in immēſa claritate cum ſuis ſacris virginib9 que
ſe mihi ꝓmiſit in neceſſitate affuturā. ⁊ ſanctum michaelē cū multo
exercitu angeloꝝ p̄paratū in auxiliū mihi. Nā altari ⁊ memorie ſue.
honorem ſemp̱ ſolebā impēdere ⁊ innumerabilē multitudinē ſctōrū
⁊ quos antea nō viderā ſtatim agnoui. Rurſumqꝫ ſpū ⁊ virib9 defi-
ciēs loqui ceſſauit. Cōpulſus itaqꝫ de ſorbicula papillum accepit et
guſtās ait. O qꝫ dulcis eſt dominus guſtantib9. O quāta eſt eius
ſuauitatis abundātia qꝫ larga ⁊ indeficiēs. ⁊ omnium delitiarum co-
pijs affluēs qua me in hac nocte reficere dignatus eſt. O dulcedo il-
la dulcedo gratiſſima optabilis ⁊ preſtantiſſima. O qꝫ ſingulari

ꝙ excellēs ⁊ ineffabilis Intus eram in corde vtrūqꝫ teneo ꝟbis autē explicare nō valeo Quā ſentire potui nō poſſum effari rei nimietate victus Tā felici refectiōe paſtus hanc refectionē ſupaddere ſuꝑfluū duco Nec breue ⁊ modicum nutrimētū preſtat illa in ꝑpetuū reficit ⁊ ſaginat O qꝫ btī ſunt q̇ illa ſine fine fruituri ſunt Iubete abbate vocati ſunt quidam nouicij viri quondā in ſeculo clari ꝟtute militari inſignes q̇s ita ꝯſolatus ē vere felices eſtis ⁊ ter quaterqꝫ btī q̇ de vana veſtra ꝯuerſatōe atqꝫ mūdana vanitate ꝑ diuinā miſericordiam vocati eſtis partē in celis cū iuſtis habituri. Cōſtat eīm de ſalute vr̄a ſi tn̄ pſeuerauerītis. Nam dn̄s dauid indeſinēter ꝓ vobis p̄ces ad dn̄m fundit quatenus qđ ſalubriter inchoaſtis feliciter compleatis Unum aūt eoꝝ noīe exprimēs de eo dicebat niſi portas clauſtri ingreſſus fuiſſet mortis eterne portas nō euaſiſſet. Aderāt ⁊ hoſpites ꝯuertendi gratia de ſedib⁊ ſuis euocati ſꝫ nimio adhuc reꝝ temporaliū amore detēti rem arduā aggredi dubitabāt Qui fiducialiter accedētes ad virum dei mentis fluctuationē cōfeſſi ſunt ꝙ videlꝫ velle adiaceret eis ꝑficere aūt bonū nō inuenirēt. ſupplicabāt vt orōnib⁊ eius adiuti mererētur in bono ſtabiliri Et ille Quādiu mēte adherentis ſeculo nō poteſtis ꝑfecte palcere deo nec firmari in bono habētes volūtatē fixam in malo. Quapropter recedite oīno ab his q̄ inutiliter amatis ⁊ nō deerit vobis gratia ſaluatoris Si vidiſſetis que ego vidi oēm gloriā mūdi vilem reputaretis. Deinde multa q̄rebāt ille de patre ille de fratre. ille de ſuo ſtatu futuro. ille de p̄nti. Sꝫ vir dei ita ſingulis reſponſum tēperauit vt ſecretoꝝ reuelator ⁊ ꝯſciētiaꝝ inſpector eē ꝓbaret Mox vocāte deo ſctā illa aīa carne ſoluta ē ad dolores corꝑis vltra nō reditura. ſꝫ vt credim⁹ immortalitatis luce veſtiēda ⁊ ꝑhēni gaudioꝝ ſuauitate reficiēda

¶ Hieronim⁹ ad moniales Angelicis choris ſanctorūqꝫ ſocietatib⁊ hic ſtudeatis intereſſe vt oēs poſtmodū in corꝑis exitu vobis gaudētes ⁊ leti tanq̄ꝫ notis occurrāt. ſi ſic feceritis nihil vobis dulcius. nihil iucūdius q̄ꝫ his intereē ꝯuiuijs. his pabulis ſaciari. Quib⁊ ſemel deguſtatis terrena oīa amara reddanꝶ. Experto itaqꝫ ſeni deuote ꝯſulēti credite filie Scio qđ loquor charíſſime Nā vt in inſipiētiā loquar Ego homūculus ſic abiectus ſic vilis in domo dn̄i. Adhuc viuēs in corꝑe angelorū ſepe choris interfui de corporeis ꝑ hebdomadam nihil ſentiens.

¶ Itē Eterna beatitudo ꝯſiſtit in duob⁊. ſ. in nc̄caria abſentia om̄is mali ⁊ in nc̄caria p̄n̄tia oīs boni. Si eīm q̄ris q̇d ibi ē. aliter nō pōt īnueri niſi q̇cq̇d boni ē ibi ē q̇cq̇d mali ē ibi nō ē ¶ Et Grego. Nihil exterius qđ ibi appetaꝶ ⁊ nil interius qđ faſtidiaꝶ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

¶ Gregori9 Que lingua dicere vel q̃s intellectus capere ſufficit illi9 ſuperne ciuitatis q̃nta ſint gaudia angeloꝝ choris intereſſe cum beatiſſimis ſpiritib9 glorie conditoris aſſiſtere. preſentem dei vultū cernere. incircūſcriptū lumen videre nullo mortis metu affici incorruptionis munere ꝑpetue letari.

¶ Aug9. in libro de cōflictu vitioꝝ Recedat amor preſentis ſeculi in quo nullus ita naſcit' vt nō moriatur. ⁊ ſuccedat amor futuri ſeculi in quo oēs viuificant' vt deinceps nō moriātur Ubi nec aduerſitas turbat. nulla neceſſitas anguſtat. nulla moleſtia inquietat ſed ꝑhennis leticia ibi regnat

¶ Hieronym9 Si xp̄m dn̄ꝫ ⁊ regē cui ē nomē ſup omne nomē oportuit pati ⁊ ita intrare in gloriā ſuā quā iam fiduciā habem9 nos intrare ſine labore gloriā alienā O q̄ꝫ ſtulti ſum9 ⁊ tardi corde ad credendū. Uolumus hic gaudere cū ſeculo ⁊ poſtea regnare cum xp̄o difficile ē immo impoſſibile vt ⁊ p̄ntib9 q̃s fruatur bonis ⁊ futuris nec hic ventrē ⁊ ibi mentē repleat vt de delicijs ad delicias trāſeat ⁊ in vtroqꝫ ſeculo ꝑmus ſic vt in terra ⁊ in ſecl'o appareat glorioſus Impoſſibile ē delicijs affluere ⁊ xp̄m ſeq̄' Natura denegat vt ꝯtraria miſceant' Nō eñ poſſumus deo ſeruire ⁊ mām̄one

¶ Itē O ſi ſciret homo q̃d ipſe q̃d ⁊ de9 eſſet Mille pati mortes crederet eſſe nihil. O q̃nta erit in celo leticia q̄n nō ſolū in aīa ſed etiā in corpe fuerit gloriādum. Nā intus ⁊ extra. ſubtus ⁊ ſupra immo circūquaqꝫ mirabiliter iuſtus gaudebit Intus de puritate ꝯſciētie Extra de corpis glorificatōne Subtus de celi ⁊ aliaꝝ creaturaꝝ pulchritudine Supra de dei viſione. ⁊ circūcirca de angeloꝝ ⁊ oīm ſanctoꝝ iocūda ⁊ delectabili aſſociatione

¶ O ciuitas celeſtis manſio ſecura. patria totum continens q̄d delectat Merces ſanctoꝝ tam magna eſt q̄ nō poteſt menſurari. tā multa q̄ nō poteſt numerari. tam copioſa q̄ nō poteſt finiri. tam p̄cioſa q̄ nō poteſt eſtimari

¶ Petrus bleſenſ. ad regē anglie ſup Job. Putaſne q̄ aliq̄s in p̄nti vita gaudeat ⁊ in futura Si tn̄ gaudiū debeat dici q̄ conturbat' aſſidue ⁊ aſꝑgit' amaritudine p̄nti nimis delicatus es ſi vtrūqꝫ p̄ſumis vti ſeculo ⁊ frui xp̄o preſentis mūdi delicias capere ⁊ nihilomin9 celeſtis glorie diuitias obtinere Audi q̃d dictū ſit illi diuiti in euāgelio. fili recordare q̄ recepiſti bona tua in vita Merito poſſemus reges ſanctiſſimos reputare inſanos ⁊ prophetas. ap'los. martyres. cōfeſſores. teneras ac delicatas virgines oēs qui ſpretis diuitijs ⁊ conculcatis delicijs hui9 mūdi ſeipſos ꝓ xp̄o tribulationi ⁊ morti obtulerūt ſi gloriam quam adepti ſunt in anguſtia ⁊ dolore potuiſſent in

voluptatibꝰ ⁊ delicijs obtinere.
¶ Hieronymꝰ Quotienſcūq̃z te vana ſecl̃i delectat ambitio. quotiēs in mūdo aliq̃d videris glorioſum ad paradiſum mēte trāſgrederet eſſe incipe quod futurus es.
¶ Idē Omne opus leuius ferri ſolet cum eius preciū excogitatur ⁊ ſpes premij ſolaciū fit laboris. Et nullus labor durus. nul!ū tēpus longū videri debet quo eternitatis gloria acquirit

¶ Finiunt exempla de gaudijs regni celoꝝ Et alioꝝ triū nouiſſimoꝝ De/nuo ſagaci cura correcta. Impreſſa Colonie p honeſtū virū Henricum Quentell Anno dñi. M.CCCCC.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DÜSSELDORF

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

Hic liber qui inscribitur Euangeliū
Nicodemi vel historia de Nicodemi de
passione c. est interdictꝰ

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf

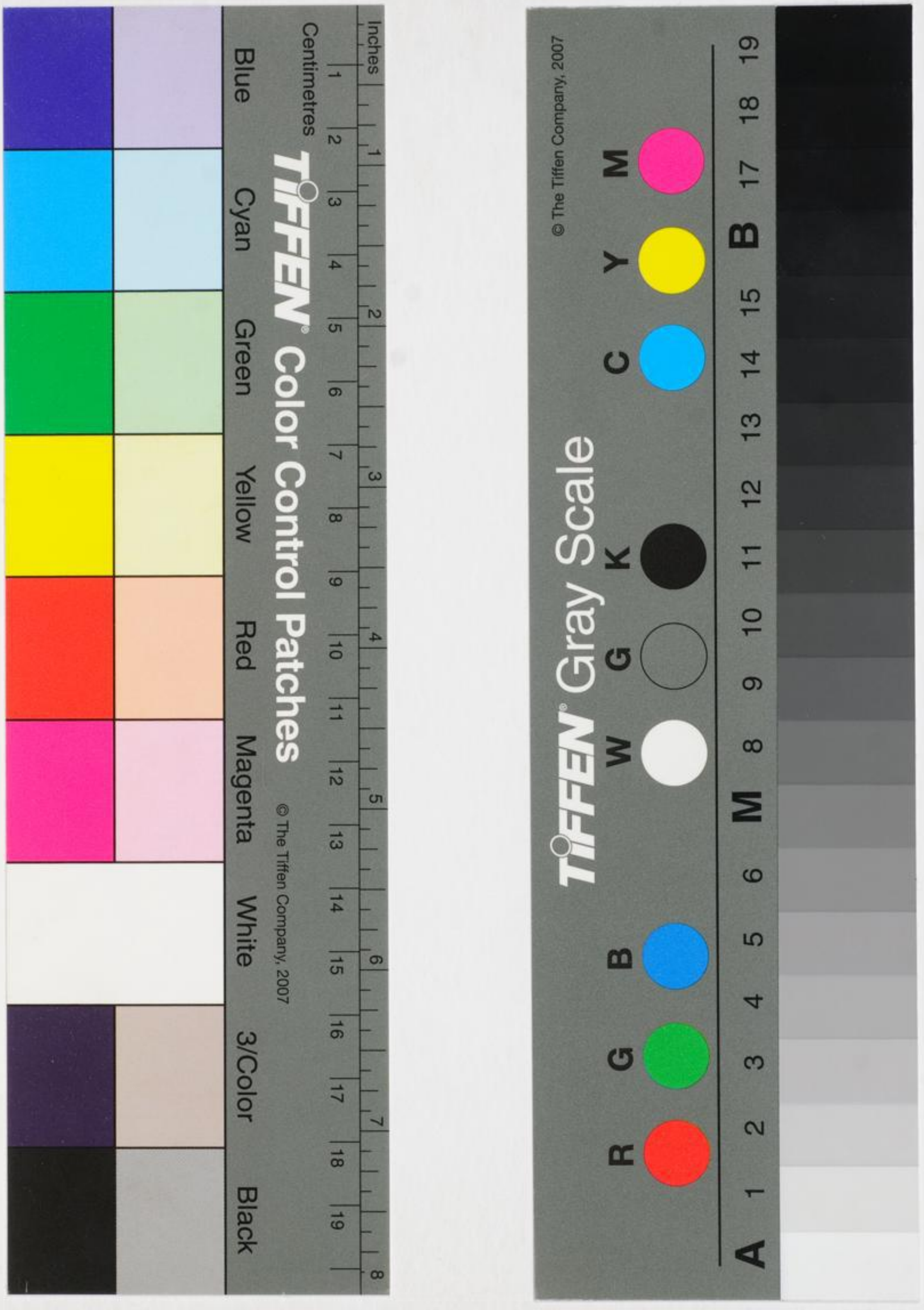

Universitäts- und
Landesbibliothek Düsseldorf